

Національна академія педагогічних наук України
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України
Лабораторія дистанційного професійного навчання

Інститут професійно-технічної освіти
Національної академії педагогічних
наук України

Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті

матеріали
II Всеукраїнської веб-конференції

28 лютого 2018

ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Матеріали
II Всеукраїнської веб-конференції
(м. Київ, 28 лютого 2018 року)

навчання іvet-ua.science дистанційний
науково-практичний іпто наука птнз
e-learning.org.ua
семінар
НАПН України освітній Moodle
BigBlueButton платформа
сіра.edu.ua сдн уіпа
лабораторія lms
НМЦ ПТО

Київ – 2018

УДК 377.018.43(477) (045)

ББК 74.56

Т 34

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України
(протокол № 3 від 26 березня 2018 р.)

Редакційна колегія:

Петренко Л. М. – д. пед. н., с. н. с., провідний науковий співробітник лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (голова);

Базелюк О. В. – к. пед. н., завідувач лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України;

Кравець С. Г. – к. пед. н., старший науковий співробітник лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Рецензенти:

Єршова Л. М. – д. пед. н, доцент, заступник директора з експериментальної роботи Інституту професійно-технічної освіти НАПН України;

Спірін О. М. – д. пед. н, професор, член-кореспондент НАПН України, в.о. директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Т 34 Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті: збірник матеріалів II Всеукраїнської веб-конференції (м. Київ, 28 лютого 2018 року) / Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України / [Ред. кол. : Петренко Л. М. та ін.]. – К. : ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2018. – 136 с.

ISBN 978-617-7457-48-9

У збірнику матеріалів II Всеукраїнської веб-конференції «Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті» представлено досвід використання ІТ у професійній освіті; висвітлено особливості дистанційного професійного навчання; розкрито методичні основи проектування дистанційних курсів у системі професійної освіти; окреслені проблеми організаційного та фінансового забезпечення дистанційного професійного навчання тощо.

Видання адресується науковцям, науково-педагогічним працівникам, аспірантам, докторантам, керівникам та педагогічним працівникам вищих, професійних (професійно-технічних) закладів освіти, навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійної (професійно-технічної) освіти, коледжів, технікумів, інститутів післядипломної освіти, слухачам курсів підвищення кваліфікації, організаторам корпоративного навчання.

Матеріали збірника подано в авторській редакції.

ISBN 978-617-7457-48-9

© ІПТО НАПН України, 2018
© Автори тез, 2018

ЗМІСТ

Передмова	7
Александрова С. О., Гребенькова Г. В. Застосування методів дистанційно-модульного навчання учнів із порушеннями слуху.....	8
Базелюк О. В. Зарубіжний та вітчизняний досвід фінансування дистанційного навчання.....	12
Белан В. Ю. Європейська стратегія у сфері інформатизації освіти: польський досвід.....	17
Варава І. П. Використання технологій дистанційного навчання в професійній підготовці майбутніх техніків-програмістів.....	22
Войтович Н. В., Найдьонова А. В. Результати концептуально-діагностичного етапу експерименту всеукраїнського рівня за темою «Підготовка кваліфікованих робітників з професій «Квітникар», «Декоратор вітрин», «Флорист» з використанням технології дистанційного навчання».....	24
Гириловська І. В. Проведення моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах	30
Голуб І. І. Методика організації самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників засобами дистанційного навчання	33

Голуб Л. І.

Використання мобільного інтернету на заняттях з англійської мови..... 35

Грибанова О. Є., Гура О. І.

Система електронного забезпечення навчання..... 38

Іванченко І. Ю.

Місце тестування у дистанційному курсі з предмета «Квітникарство»..... 41

Каленський А. А.

Принципи дистанційного навчання у закладах передвищої та професійно-технічної освіти 45

Клочко О. В., Гуменний О. Д.

Проектування Smart-комплексів навчальних дисциплін..... 49

Кравець С. Г.

Нормативно-правове забезпечення дистанційного професійного навчання..... 53

Кулалаєва Н. В.

Підвищення екологічної обізнаності педагогічних працівників закладів професійної освіти засобами дистанційного навчання 58

Кулинич О. А.

Розвиток інформаційної компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах формування змішаної системи навчання..... 61

Лебединська О. В.

Організація дистанційного професійного навчання учнівської молоді й дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення 64

Лопаків В. С., Горбачова Т. В.

Організація дистанційного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти задля підвищення якості навчання 68

Ляхощка Л. Л.

Хмарні сервіси Office 365 в освіті 71

Майборода Л. А.

Методика розробки та використання лабораторно-практичних робіт у системі Moodle 76

Мерзленко Т. В.

Добір навчальних засобів при проектуванні дистанційного курсу з предмету «Технології декоративно-оформлювальних робіт» в системі LMS Moodle 78

Мозгова С. В.

Організація всеукраїнського експерименту за темою: «Дистанційне професійне навчання учнівської молоді й дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення» (на базі Золотівського професійного ліцею) 83

Муравйова Н. Г., Лопаків О. М.

Дистанційне навчання – невід’ємна складова майбутньої освіти 86

Охременко С. В.

Онлайн управління завданнями та відносинами в процесі професійного навчання 90

Пересунько О. В.

Реалізація нових стандартів професійної (професійно-технічної) освіти у системі дистанційного навчання Moodle 93

Петренко Л. М.

Управління навчанням у дистанційній системі

Moodle: можливості для викладача..... 97

Пригодій М. А.

Специфічні принципи дистанційного навчання 100

Сирцова Л. О.

Особливості дистанційного навчання..... 102

Слоквенко С. Ю.

Досвід створення дистанційного курсу з предмета

«Спеціальна технологія» з професії «Флорист» 105

Чеб С. С.

Формування професійних компетентностей

молодших спеціалістів та кваліфікованих робітників

засобами дистанційних технологій 110

Черненко С. О.

Досвід організації дистанційно-дуального навчання

у ДНЗ «Білгород-Дністровський професійний

будівельний ліцей» 114

Чернявський Б. Р.

Використання дистанційних технологій у процесі

вивчення іноземної мови 116

Шевченко Л. П.

Особливості застосування інформаційних

технологій у процесі підготовки кваліфікованих

робітників з професії «Електрогазозварник»..... 119

Юденкова О. П.

Досвід використання віртуальних соціальних

мереж в освітньому процесі Міжрегіонального

вищого професійного училища з поліграфії та

інформаційних технологій 123

Рекомендації II Всеукраїнської веб-конференції

«Теорія і практика дистанційного навчання у

професійній освіті» 132

ПЕРЕДМОВА

Інноваційний поступ українського суспільства та глобальні перетворення у світі поставили перед вітчизняною системою освіти складні завдання. Особливо перед професійною освітою, яка забезпечує галузі народного господарства кваліфікованими робітничими кадрами.

Стрімке поширення цифрових технологій, окрім нових викликів, створило ще й безліч можливостей для набуття професійних компетентностей майбутніми кваліфікованими робітниками. Серед величезного розмаїття нових технологій посіли своє чільне місце і технології дистанційного навчання. Дистанційне професійне навчання сьогодні має базуватися на сучасних принципах інформатизації освіти, а саме: інтерактивність; адаптивність; педагогічна доцільність; гнучкий вибір змісту освіти; забезпечення захисту інформації; відповідність дидактичним принципам; гнучкість і мобільність; економічність; неантагоністичність дистанційного навчання наявним формам освіти; гуманістичність.

У 2018 році лабораторією дистанційного професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України проведено II Всеукраїнську веб-конференцію «Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті» у який взяли участь більше 130 учасників з понад 70 закладів освіти різного рівня, установ, організацій з різних областей України. Зокрема: директори, заступники директорів, викладачі, методисти, майстри виробничого навчання, практичні психологи закладів професійної (професійно-технічної) освіти; завідувачі кабінетів, методисти навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, а також керівники, наукові і науково-педагогічні працівники, аспіранти, докторанти наукових установ і закладів вищої освіти тощо.

У збірнику науково-методичних матеріалів за підсумками веб-конференції представлено досвід використання ІТ в професійній освіті; висвітлено особливості дистанційного професійного навчання; розкрито методичні основи проектування дистанційних курсів; визначено проблеми організаційного та фінансового забезпечення дистанційного професійного навчання тощо.

Сподіваємося, що представлені науково-методичні матеріали будуть корисні педагогам та керівникам навчальних закладів професійної (професійно-технічної) освіти та науковцям для розв'язання нагальних проблем розвитку дистанційного професійного навчання.

Гуржій Андрій Миколайович,

головний науковий співробітник лабораторії електронних навчальних ресурсів ІПТО НАПН України, дійсний член (академік) НАПН України, доктор технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Александрова Світлана Олександрівна,

Гребенькова Галина Володимирівна,

*ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти», м. Одеса,
a.svetlana87@ocpto.net*

Головною метою соціального розвитку сучасного суспільства є повага до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повну інтеграцію у соціум усіх верств населення, в тому числі й осіб з обмеженими потребами. В основу інтеграції закладено принцип доступності та дотримання прав людини щодо рівного доступу до здобуття якісної освіти.

Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей – всі діти – цінні й активні члени суспільства. Навчання в інклюзивних освітніх закладах корисне як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для повносправних дітей, членів родин та суспільства в цілому.

Професійно-технічна освіта дає можливість здобути робітничу професію, яка є затребуваною на ринку праці, і є сходинкою до успішної соціалізації та інтеграції у суспільство осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями слуху.

ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти» (далі – ДНЗ ОЦПТО) надає професійну освіту дітям з особливими потребами (зокрема, з порушеннями слуху) як в інклюзивних, так і в спеціальних групах, та забезпечує соціальний захист таких дітей, їх професійну реабілітацію, зайнятість, адаптацію до суспільного життя.

Діти з порушеннями слуху складають різномірну групу (глухі від народження, оглухлі, зі зниженим слухом тощо), працюючи з якою важливо використовувати різні методи, прийоми й організаційні форми виховання і навчання; враховувати особливості всіх учнів і стежити за тим, аби вони отримували інформацію в повному обсязі. Забезпечення доступності освітнього середовища професійного освітнього закладу (далі ПОЗ) для учнів з порушеннями слуху покладено на досвідчених педагогів та майстрів виробничого навчання, перекладачів жестової мови.

На базі ДНЗ ОЦПТО проводиться експериментальна робота всеукраїнського рівня за темою «Технологія забезпечення доступності освітнього простору професійно-технічного навчального закладу для учнів з порушеннями слуху».

Відповідно до мети та завдань другого етапу експерименту було здійснено синтез накопиченого досвіду з досліджуваної проблеми, визначено основні заходи реалізації експерименту всеукраїнського рівня щодо розроблення технології забезпечення доступності освітнього простору професійного освітнього закладу для учнів з порушеннями слуху.

В ході дослідження впливу впровадження дистанційно-модульних технологій навчання на забезпечення доступності освітнього простору для учнів з порушеннями слуху, творчою групою педагогів ДНЗ ОЦПТО було розроблено методичні рекомендації щодо застосування методів дистанційно-модульного навчання учнів із порушеннями слуху засобами сервісу Classroom G Suite.

Можливості даного ресурсу, на нашу думку, невичерпні. Це і спільна робота учнів над проектами, і колективне виконання малюнків, графіків чи таблиць, що сприяє можливості розкриттю потенціалу кожного учня, розвитку творчості та ініціативності учнів; індивідуальне опрацювання представленої інформації, багаторазове онлайн-тестування з пройденої теми, консультування з викладачем при виконанні домашнього завдання та інші види взаємодії учнів між собою, учнів з викладачем та індивідуально: учень-викладач. Цей різновид діяльності та взаємодії розширює можливості всіх учнів, а особливо цінним є для учнів із порушеннями слуху. Адже їх невеликий лексичний запас є чималою перепорою в навчанні: важко зрозуміти завдання, не одразу усвідомлюється обговорений чи навіть прописаний алгоритм дії, а його демонстрування – запорука можливості відчувати себе успішним для учнів з різними освітніми можливостями.

Учні з порушеннями слуху використовують смартфони не тільки на уроках професійно-теоретичного циклу, а й на виробничому навчанні. Майстер виробничого навчання викладає завдання, наочний матеріал, а учні переглядаючи їх, можуть задати питання чи уточнення та отримати відповідь у реальному часі, що полегшує роботу за відсутності перекладача жестової мови.

Під час проведення на базі ДНЗ ОЦПТО Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток професійної освіти Одеської області – запорука зростання економіки регіону» присутні представники МОН, директори методичних центрів, ЗПО України, стейкхолдери, мали змогу побачити використання сервісів G Suite, а саме Classroom, на практиці. На огляд був представлений елемент уроку виробничого навчання за темою «З'єднання труб» в інклюзивній групі, спеціальність «Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування». Майстер виробничого навчання та учні з порушеннями слуху продемонстрували, як під час уроку відбувається спілкування та обмін інформацією по темі за допомогою смартфонів та з використанням Classroom.

Варто наголосити, що використання Classroom не зводиться до заміни паперових носіїв інформації електронними. Сервіс дозволяє поєднувати процеси вивчення, закріплення та засвоєння навчального матеріалу, які під час традиційного навчання відокремлені один від одного.

Для навчання учнів, а особливо в інклюзивних групах, дуже важливо наочність та інтерактивність, які сприяють кращому засвоєнню інформації, систематизують та виносять на більш високий рівень роботу всіх учасників освітнього процесу.

Також ДНЗ ОЦПТО пропонує учням напрямки організації дистанційного навчання: вільний темп роботи, необмежений тимчасовими рамками; зручне для учня місце занять, домашня обстановка; модульність навчання, де кожен окремий курс створює цілісне уявлення про певну галузь знань; особистісно-орієнтований підхід у навчанні; різноманітність педагогічних технологій, використання різних методів, форм і засобів взаємодії в процесі самостійного, але контрольованого освоєння знань, умінь і навичок.

У навчальному закладі постійно проводяться курси підвищення кваліфікації для педпрацівників, на яких розглядаються питання впровадження нових технологій та використання сервісів G-технологій в навчанні. Під час проходження курсів педпрацівники, у яких за браком часу або навиків у володінні ІКТ виникли труднощі з використання сервісів, можуть удосконалити свої знання або поповнити інформацією свої папки на сервісах G Suite. Всіх нових

співробітників одразу реєструємо та надаємо акаунт *.ocpto.net. Дистанційно-модульне навчання за допомогою сервісів Google робить роботу педагогічного колективу більш ефективнішою та допомагає не залишати без уваги жодної дитини.

Багато уваги приділяємо потребі учнів поділитися важливою та цікавою для них інформацією, умовам безперервного навчання, тобто постійної взаємодії в мережі у зручний час і для організації індивідуальної діяльності. Також обговорення, розпочаті під час занять, можуть бути продовжені в сервісах G Suite, що забезпечує ретельніше засвоєння матеріалу.

Підтримка навчальної теми в Classroom дає змогу учням, які пропустили навчальні заняття, не «випадати» з теми, а брати участь в обговореннях та виконувати завдання вдома.

Отже, одним з реальних шляхів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, активізації навчально-пізнавальної та науково-дослідницької діяльності всіх учнів, розкриття їх творчого потенціалу, збільшення ролі самостійної та індивідуально роботи, доступності освітнього простору є розробка та впровадження у навчальний процес ЗПО інноваційних технологій навчання, в основу яких покладено органічне поєднання традиційних та комп'ютерно-орієнтованих форм, методів і засобів навчання, зокрема й хмарних технологій.

Адміністрація, викладачі та майстри виробничого навчання постійно поповнюють свої знання та вміння роботи з сервісами G Suite.

Педагогічні працівники регулярно проходять навчання за дистанційними курсами «Сервіси Google у професійній діяльності вчителя», «Google Classroom – онлайн- клас для ефективного навчання», та отримавши відповідні сертифікати, проводять таке ж навчання для педагогічного колективу нашого навчального закладу.

Список використаних джерел:

1. Дятленко Н., Софій Н., Кавун Ю. Оцінка впливу інклюзивної моделі освіти на учасників проекту – К.: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2005. – 11с.
2. Єфімова С.М. Вивчення стану готовності педагога до інтегрованого навчання дітей з особливими потребами в умовах загальноосвітнього навчального закладу // Наук. записки Ін-ту психології АПН України ім. Г.С. Костюка. – Вип. 26. – К., 2005. – С. 55-58.

3. Морзе Н. В. Інформаційні технології в навчанні : навч. посіб. / за ред. Н. В. Морзе. – К. : Видавнича група BVH, 2004. – 240 с.

4. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №27-28. – Ст. 181.

5. Положення про дистанційне навчання (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 21.01.2004 № 40) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

4. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje>

ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Базелюк Олександр Васильович,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
o.bazeliuk@ukr.net, ORCID iD: 0000-0002-3206-2287*

Активне поширення цифрових технологій в освіті створило як нові можливості для оптимізації та вдосконалення процесу набуття знань, так і нові виклики для усієї освітянської спільноти. Пов'язано це вже не стільки з проблемою опанування широкими можливостями великого спектру цифрових засобів навчання, скільки з пошуком інноваційних педагогічних технологій і, головним чином, усвідомлення реалій новітніх цифрових освітніх середовищ.

Дистанційне навчання не стало виключенням з цього процесу і за участі цифрових технологій отримало унікальні можливості контролю різних аспектів освітнього процесу, доставки різноманітного мультимедійного контенту, забезпечення інтерактивної взаємодії всіх суб'єктів навчання тощо. Однак, не зважаючи на інтерес і значну увагу педагогів та науковців, проблема фінансування дистанційної освіти, а головним чином, оплати різних технологічно- науково- освітньо-містких видів роботи вчителів, тьюторів, асистентів, адміністраторів та ін. досі залишається не вирішеною.

За даними Інформаційного інституту технологій освіти ЮНЕСКО – організації, які здійснюють дистанційне навчання (дослідження стосувалося переважно вищої освіти) можуть отримувати одноразові субсидії від уряду так само як і звичайні

університети. У аналітичних матеріалах наведено приклади обсягів фінансування установ дистанційної освіти різними урядами. Так, Відкритий університет Ізраїлю, отримує від держави менше 30% свого бюджету, тоді як FernUniversität в Північній Рейн-Вестфалії - 95%. Відкритий університет Сухотай Тамматірат в Таїланді має лише 20% з державних джерел, а решта ресурсів надходять завдяки оплаті занять студентами. Бюджет IGNOU складається на 40% з урядового фінансування і на 60% з студентських внесків за навчання. Відкритий університет Гонконгу зовсім не отримує коштів від держави і існує в основному за рахунок плати за навчання [1].

Великою часткою дистанційної освіти як освітнього явища є так звані Масові Відкриті Онлайн Курси (eng. MOOC). Їхнє стрімке поширення пов'язане, насамперед, із принципом відкритості освіти, яке знаходиться в основні будь-якого МВОК-курсу. Доступність курсу для будь-якого слухача та переважно якісний навчальний контент перетворили МВОКи на потужну силу, яка суттєво вплинула на всю сферу дистанційної освіти, у тому числі і у фінансовому аспекті. Найбільш відомою у світі МВОК-платформою є OpenEDX (www.edx.org). Великий спектр курсів різними мовами та на різну тематику станом на грудень 2017 року вивчали майже 14 мільйонів користувачів. Спосіб фінансування курсів наступний: користувач може проходити навчання самостійно і це буде безкоштовно, однак, у разі потреби підтвердження проходження є можливість отримати сертифікат, вартість якого може коливатися від 10 до 300\$ і вище (вартість визначають автори або власники курсу), окрім того, існує т.з. Professional Certificate Programs, які є набором з кількох спеціалізованих курсів де оплата може здійснюватися як окремо за курс, так і за всю програму. Наприклад, «Microsoft Professional Program in Artificial Intelligence» складається з 9 курсів та фінального проекту і коштує 990\$ (99\$ за окремий курс).

В Україні рух МВОКів підтримують такі проекти як EdERA (www.ed-era.com) та Прометей (www.prometheus.org.ua), які мають грантову та спонсорську підтримку, використовують Краунфандингові механізми задля закупки нових або створення власних курсів. Зазначимо, що курси які пропонують дані платформи відзначаються високою якістю та насиченістю контентом.

Для формальної освіти України основними документами, які регламентуються фінансову сторону навчального процесу є [2], [3], [4]. Зауважимо, що в жодному з них не має чіткого механізму оплати роботи педагогічних працівників діяльність яких пов'язана із дистанційним навчанням.

Таким чином, заклади, які здійснюють навчання за дистанційною формою змушені знаходити шляхи для конвертації «мегабайтів» на традиційні «години» та «друковані аркуші». Наприклад, у Додатку 8 [5, с. 42] до «Положення про дистанційне навчання у закладах післядипломної педагогічної освіти» міститься детальний опис нормування роботи науково-педагогічних працівників. Автори поділяють дистанційний освітній процес на форми навчального процесу (Навчальні заняття; Курсові та кваліфікаційні роботи тощо), які поділяються на види навчального заняття (Лекція; Індивідуальне заняття; Самостійне вивчення навчальних матеріалів тощо), які, у свою чергу, поділяються на види навчальної роботи (наприклад, Читання лекції у режимі відео-(аудіо-) конференції; Надання індивідуальних консультацій; Проведення ділової гри у синхронному режимі тощо). Одиницями виміру для розрахунку (залежно від виду навчальних занять) слугують або «1 академічна година», «1 робота», або «1 пакет тестових завдань». Розрахунковими одиницями (в залежності від виду навчальних занять) є «1 група», «1 підгрупа», «1 слухач».

Важливим для нашого дослідження є запропоновані авторами норми часу для обліку навчальної роботи. Так, для «Індивідуального заняття» нормування здійснюється «За нормами часу для відповідної роботи за денною формою навчання», а при наданні індивідуальних консультацій у процесі самостійного вивчення навчальних матеріалів – «Норма визначається із розрахунку 12% від загального обсягу навчального часу, відведеного для засвоєння навчальної програми (дисципліни)» [5].

Методична робота науково-педагогічних працівників містить 12 пунктів, серед яких «Розроблення (оновлення) педагогічного сценарію навчальної програми», «Розроблення (оновлення) змістовного наповнення мультимедійних лекційних матеріалів», «Розроблення (оновлення) сценарію віртуальних лабораторних робіт із методичними рекомендаціями щодо їх виконання» тощо.

Одиницями виміру у більшості позицій є 1 умовний друкований аркуш. Важливою інновацією є коефіцієнт складності, який вводитьсся авторами. У примітках зазначено, що «коефіцієнт складності розроблення (оновлення) дидактичного та методичного наповнення веб-ресурсів, який коливається в межах від 1 до 3 ($K=1\div 3$), встановлюється навчальним закладом в залежності від складності виду роботи». Так, наприклад, розроблення (оновлення) практичних завдань із методичними рекомендаціями щодо їх виконання автори пропонують оцінювати $K\times 1$ (0,5) за одне завдання, а «Розроблення (оновлення) методичних рекомендацій щодо використання віртуальних тренажерів» $K\times 20$ (5) за 1 комплект методичних рекомендацій.

Однак такий підхід до вирішення проблеми є, на нашу думку, вірним лише у контексті наявного, але концептуально застарілого нормативно-правового забезпечення формальної освіти. Проте, якщо такі підходи до оплати припустимі для курсів до 50 осіб, то при кількості у 500 або 1000 (а для дистанційної освіти така кількість студентів є нормою) навантаження на викладача виходить за межі його фізичних можливостей.

Для забезпечення якісного навчання дистанційний курс, насамперед, має містити актуальне інформаційне наповнення, таким чином оновлення змісту та освітнього контенту є одним з вирішальних складових якості дистанційного курсу. Втім, нехтування специфічними особливостями дистанційного навчання і перетворення його на традиційне з комп'ютерною підтримкою обертає процес оновлення на зайву формальність. На додачу жорстке адміністративне регламентування аж до кількості обов'язкових складових дистанційного курсу перетворює їх в однотипні інформаційні набори, які не враховують, а ні специфіку предмету, а ні індивідуальні особливості студента, а ні творчі можливості педагога (автора курсу).

Таким чином, можна сформулювати основні вимоги до фінансування дистанційної освіти: має враховувати специфічні особливості дистанційного освітнього процесу; повинно стимулювати оновлення змісту дистанційних курсів та пошуки нових засобів для досягнення освітніх цілей; мотивувати педагогічних працівників до більш активної інтерактивної діяльності в рамках власних курсів та поза ними; бути

зрозумілими для всіх суб'єктів дистанційного освітнього процесу.

На нашу думку, найбільш оптимальною для реалізації таких вимог є форма фінансування дистанційного курсу за принципом «per one user». Тобто фінансування конкретного курсу залежатиме від кількості зареєстрованих користувачів, які проходять навчання. Вважаємо, що такий підхід є найбільш природнім для дистанційної освіти, оскільки дозволяє перетворити взаємодію педагога і студента в рамках дистанційного курсу на педагогічну систему, яка самоорганізовується.

Список використаних джерел:

1. Analytical survey Distance Education for the Information Society: Policies, Pedagogy and Professional Development [Електронний ресурс] / [N. Farnes, M. Ganor, R. Gul'ad та ін.] // MNEMO Publishing Company. – 2000. – Режим доступу : <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001500/150097eo.pdf>.
2. Наказ МОН України «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» від 26.09.2005 № 557 – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1130-05/page>
3. Наказ МОН України «Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями» від 30.10.2013 р. № 1518 – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1857-13>
4. Наказ МОН України «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової і організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» від 07.08.2002 р. № 450 – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0698-02>
5. Положення про дистанційне навчання у закладах післядипломної педагогічної освіти / Л. Л. Ляхощька, Л. Г. Кондратова, Л. В. Калачова [та ін.] : за заг. ред. Л. Л. Ляхощької – НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». – К., 2015. – 45 с.

ЄВРОПЕЙСЬКА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Белан Владислав Юрійович,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
vladyslavbelan91@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7015-6508*

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. у Європі розроблено і затверджено низку документів і процедур, які по-новому визначають цілі, завдання і стратегії розвитку європейської освіти в ХХІ ст., включаючи різні її ланки, зокрема, педагогічну освіту. Одним із пріоритетних напрямів європейської стратегії у сфері педагогічної освіти є підготовка вчителів професійної освіти, яка здійснюється у закладах вищої освіти, і загальний стан якої оцінюється експертами як «мозаїка», тобто педагогічні кадри професійної освіти і навчання у країнах ЄС мають різний статус, звання, значні відмінності в підготовці тощо [1].

З прийняттям нової комплексної стратегії розвитку ЄС «Європа 2020» і, відповідно, програми «Освіта та професійна підготовка 2020» (Education and Training 2020 – ET 2020), порядок денний модернізації вищої освіти було продовжено, що знайшло відображення в таких документах: «Підтримка економічного розвитку та створення нових робочих місць: програма модернізації європейських систем вищої освіти» (Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems), 2011 р.; «Переосмислення освіти: інвестування у професійні навички з метою забезпечення кращих соціально-економічних результатів» (Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes), 2012 р.; «Нові пріоритети європейського співробітництва у сфері освіти та професійної підготовки» (New priorities for European cooperation in education and training), 2015 р., прийняті за сприяння Європейської комісії та організації «CEDEFOP» та ін.

У названих документах явище оцифрування чи дігіталізації освіти, зокрема, вищої, визначається одним із пріоритетних і головних напрямків рамкової цифрової компетентності, якою мають володіти рівноцінно, як вчителі, так і викладачі разом з учнями/студентами. Крім того, цифрова компетентність розглядається як один із ключових факторів освіти, у т.ч., відкритої, у програмі «Освіта та професійна підготовка 2020» (Education and Training 2020 – ET 2020) [2]. Цифрова компетентність передбачає впевнене та критичне використання

доступних технологій інформаційного суспільства для повсякденного спілкування, роботи та відпочинку.

Актуальним для багатьох європейських країн є сьогодні питання стандартизації інформаційної компетентності вчителя. Як зазначають американські дослідники Л. Томас (L. Thomas) та Д. Кнезек (D. Knezek), в умовах формування цифрового світу та глобалізації освіти значення стандартів зростає. Вони стають гарантією того, що учні закінчуватимуть навчання готовими до світу праці та здатними зробити свій вклад у розвиток суспільства; що вчителі та керівники шкіл будуть спроможними використовувати переваги інформаційно-комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності [3].

Найбільш поширеною практикою стандартизації інформаційної компетентності вчителів у європейському освітньому просторі є використання міжнародних програм сертифікацій, а саме, Європейських комп'ютерних прав ECDL (European Computer Driving Licence) та європейського педагогічного ІКТ сертифікату (European Pedagogical ICT Licence). Як відомо, Європа була піонером онлайн-навчання (Британський відкритий університет, Тюбінгенський університет, інші), проте в останнє десятиріччя лідерство у сфері MOOC (Massive open online course – Масові відкриті онлайн-курси) перемістилось у США, де потужно працюють такі провайдери онлайн-освіти як Coursera, Udacity і edX, пропонуючи понад 400 різних курсів для навчання з охопленням біля 3 млн. осіб, які навчаються.

На противагу цьому сценарію Комплексна програма реалізації європейської стратегії інформатизації освіти передбачає виведення локальних електронних освітніх ресурсів на загальноєвропейський і загальносвітовий рівні. На повістку денну винесено створення стратегічних партнерств, таких, наприклад, як Європейська Асоціація Університетів (European Association of Distance Teaching Universities), в яких здійснюється дистанційне навчання, яке розвинулося, у тому числі, завдяки інформатизації освіти. За даними спеціального дослідження на період започаткування програми лише третина із 200 європейських університетів мали відповідний досвід у цьому напрямі.

Деякі польські університети також належать до Європейської Асоціації Університетів, в яких безпосередньо здійснюється інформатизація освіти, завдяки спеціалізованим центрам (осередкам) дистанційного навчання, які діють при них. Як показує аналіз, у сучасних університетах Польщі функціонують такі Центри дистанційного навчання: Сілезький університет м. Катовіце (пол. Centrum Kształcenia na Odległość w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach), Центр безперервної освіти та навчання Швентокшиської Політехніки (пол. Centrum Kształcenia Ustawicznego przy Politechnice Świętokrzyskiej), Центр нестационарної освіти Гданської політехніки (пол. Centrum Edukacji Niestacjonarnej Politechniki Gdańskiej), Польський віртуальний університет (пол. PUW – Polski Uniwersytet Wirtualny), Віртуальний університет Інституту професійної освіти і навчання м. Варшава (пол. Uniwersytet Wirtualny przy Instytucie Kształcenia Zawodowego w Warszawie), Осередок (центр) дистанційного навчання Варшавської політехніки (пол. Ośrodek Kształcenia na Odległość Politechniki Warszawskiej), Центр електронного навчання Гірничо-металургійної академії (пол. Centrum e-Learningu Akademii Górniczo-Hutniczej) [4].

Пріоритетом щодо колективної розробки відкритих курсів проголошено створення курсів дистанційного навчання для вчителів, зокрема, розвиток онлайн-програм підвищення кваліфікації викладачів з окремих дисциплін European Schoolnet Academy, а також відкритих мереж eTwinning, SCIENTIX, Open Discovery Space тощо.

За задумом європейських експертів в майбутньому вони можуть інтегруватися в єдину платформу EPAL (Electronic Platform for Adult Learning in Europe). Потужним напрямом дій щодо цього є створення і уніфікація відкритих освітніх ресурсів (Open Education Resources, OER), які «мають стати більш помітними і доступними для всіх громадян» [5].

Пріоритетами політики ЄС у сфері дистанційного навчання визначено такі: оптимізація навчального процесу з професійної перепідготовки шляхом впровадження дистанційного навчання; більшість держав-членів ЄС повинні зміцнити свої існуючі інфраструктури, мережі та системи для початкової та постійної дистанційної освіти та навчання, беручи до уваги, що освіта та навчання є сильною зброєю проти зайнятості; міжнародне

співробітництво у галузі дистанційного навчання; використання дистанційної освіти під час безперервного навчання; віртуальні моделі для європейських університетів; фінансування обладнання та використання ІКТ для шкіл, учнів та вчителів; нові навчальні середовища для шкіл та університетів; і культурні установи як нові навчальні середовища.

Варто зазначити, що проблема впровадження дистанційного навчання присутня, зокрема, в польських університетах вже протягом багатьох років. Однак реалізація такої діяльності пов'язана зі студентами, які продовжують стикатися, і все ще стикаються з рядом формальних проблем. Це «змушує» розглядати цю форму викладання на сьогоднішній день насамперед як доповнення до традиційних методів проведення навчального процесу. Зміни в останньому десятилітті в галузі права щодо функціонування університетів були пов'язані також з положеннями щодо електронного навчання (всі ці зміни відбулися внаслідок підлаштування системи вищої освіти до рівня трирівневої системи і встановлення міцнішого зв'язку між наукою та економікою – вимоги Болонської декларації). Ця тенденція підтверджується останнім зведеним текстом Закону (від 27 липня 2005 р.) «Про вищу освіту Республіки Польща». Цей Закон чітко визначає в статті 164, розділ 3, що заняття зі студентами також можуть проводитися з використанням методів і технологій дистанційної освіти і навчання. У той же час у четвертому розділі цієї статті говориться, що міністр науки і вищої освіти в окремому регламенті буде уточнювати умови, які повинні виконати університети задля того, щоб забезпечити функціонування таких заходів зі студентами. Закон також вимагає, щоб міністр визначив умови доступу до цих методів навчання учнів та визначив частку часу певного класу (групи) щодо часу всіх занять у навчальних програмах (на денній та заочній формі навчання) [6]. Специфіку умов, яким університети повинні відповідати при проведенні занять з використанням методів електронного навчання можна знайти в Постанові Міністра науки і вищої освіти Республіки Польща від 25 вересня 2007 року.

У своїй резолюції (постанові) від 02.11.2011 р. Міністр науки та вищої освіти змінив та уточнив пункти, які визначають час проведення електронних навчальних курсів під час навчання

та повного дотримання таких заходів до стандартів вищої освіти. В останньому випадку зміни були спричинені прийняттям нових змін до Закону про вищу освіту з назвою «Національна рамка кваліфікацій» (Narodowe Ramy Kwalifikacji – NRK, НРК).

Зараз в останній редакції Закону сказано, що перевірка прогресу в освіті студентів відбувається у напрямку, прийнятому для навчання, і для певного діапазону предметних знань, навичок та соціальної компетентності. Що важливо з положень НРК, тут також є очевидним необхідність складання документації, яка б показувала ступінь досягнення запланованих результатів окремими студентами. Певка до Закону від 2 листопада 2011 року також передбачає, що частка електронного навчання у загальному часі в університетських класах у плані навчання не може перевищувати 60%. У той же час міністр вважає, що лабораторні заняття, самостійні заняття та майстер-класи, зорієнтовані на отримання практичних навичок, повинні відбуватися за безпосередньої участі вчителів (так звані реальні умови). Методи дистанційного навчання можуть бути використані лише як вторинні, або ж ті, які мають додатковий характер.

Список використаних джерел:

1. Report on Rethinking Education (2013/2041(INI)). Committee on Culture and Education. Режим доступу: www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2013-0314&language=EN
2. European Commission/EACEA/Eurydice, 2013. Education and Training in Europe 2020: Responses from the EU Member States. Eurydice Report. Brussels: Eurydice.
3. Thomas L. G., Knezek D. G. Information, communications, and educational technology standards for students, teachers, and school leaders // International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education – 2008 – Vol. 20. – pp. 333-348.
4. Dobromir Dziewulak. Kształcenie na odległość w wybranych państwach europejskich / D. Dziewulak // Analizy BAS (Biuro analiz sejmowych) – Warszawa, 2012. – N (85). – S. 1–11.
5. Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new Technologies and Open Educational Resources 5. Brussels, 25.9.2013 COM(2013) 654 final
6. Ustawa o systemie oświaty, tekst ujednolicony. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Режим доступу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU2005164136>

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ПРОГРАМІСТІВ

Варавка Ірина Павлівна,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
varavairina@gmail.com*

Характерною рисою сучасного постіндустріального суспільства є широке застосування інформаційних технологій у всіх сферах людської діяльності. У зв'язку з цим стрімко зростає потреба у фахівцях, які володіють новітніми інформаційними технологіями, вміють працювати з електронними засобами обробки та передачі інформації, здатні самостійно та активно діяти, приймати оптимальні рішення та постійно підвищувати свою кваліфікацію.

Розвиток інформаційних технологій, мережі Інтернет, як практично невичерпного і постійно оновлюваного джерела знань і умінь, відкриває нові можливості для дослідження освітніх комунікацій.

Тому великого значення набуває використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі майбутніх ІТ-фахівців. Очевидно, що стан готовності студентів коледжів технічного профілю до застосування інформаційних технологій залежить від рівня їхньої інформаційної культури. А вона, в свою чергу, базується на формуванні вмінь застосовувати інформаційні технології, що передбачає оволодіння комплексом знань, умінь і навичок фахівця із збирання, опрацювання, збереження, пошуку та розповсюдження інформації [1].

Подібний інформаційній культурі термін «інформаційна компетентність» у вузькому значенні пов'язаний з умінням використовувати нові інформаційні технології, засоби і методи. У широкому значенні, крім цього, – з умінням здійснювати аналітико-синтетичну переробку інформації, розв'язувати інформаційно-пошукові задачі, використовувати бібліотечні та електронні інформаційно-пошукові системи, тобто здійснювати інформаційну діяльність з використанням традиційних і нових технологій [1].

Важливою рисою розвитку сучасної освіти є її глобальність. Освіта переходить у категорію світових пріоритетів. Вказані тенденції визначають основні напрями в розвитку нової освітньої системи, якою стає дистанційна освіта. Саме технологічний

рівень нових інформаційних технологій дає змогу реалізувати одне з головних завдань і переваг нової освітньої системи – навчання на відстані або дистанційне навчання. Міжнародна система дистанційного навчання забезпечує широкий доступ до кращих світових освітніх ресурсів; істотно збільшує можливості традиційної освіти шляхом формування освітнього інформаційного середовища, в якому студент самостійно або під керівництвом викладача може вивчати цікавий для нього матеріал; значно розширює коло людей, для яких стають доступними освітні ресурси; сприяє набуттю тими, хто навчається, навичок самостійної роботи; знижує вартість навчання внаслідок широкої доступності кращих освітніх ресурсів; підвищує рівень освітніх програм шляхом пропозиції альтернативних програм широкому загалу; дає змогу формувати унікальні освітні програми шляхом комбінування курсів, наданих освітніми закладами, у тому числі з різних країн. Має велике соціальне значення тому, що дає змогу задовольнити повною мірою освітні проблеми населення [2].

Дистанційна освіта якісно новий, прогресивний вид навчання, що виник в останній третині ХХ ст. внаслідок інформаційної революції і на підставі ідеї відкритої освіти. В основу цього виду навчання покладено самостійну інтерактивну роботу студента зі спеціально розробленими навчальними матеріалами.

У праці В. І. Овсяннікова зазначено: «Дистанційна освіта – це навчання на відстані. Навчання реалізується завдяки поєднанню поштового, радіо-, телевізійного, електронного зв'язків, телефону і газет за обмеженого безпосереднього контакту того, хто навчається, з викладачем або за повної його відсутності» [2].

Одним із основних новітніх джерел для дистанційного навчання і фахового самовдосконалення є наукові та навчальні блоги. На таких блогах, як, наприклад, dreamdoscools, eliademy відбувається обмін інформацією, досвідом, що підвищує пізнавальну самостійність і мотивує користувачів до самовдосконалення.

Хмарні технології (англ. Cloud Technology) – це парадигма, що передбачає віддалену обробку та зберігання даних. Ця технологія надає користувачам мережі Інтернет доступ до

комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса [3]. Найбільш потужними і широко використовуваними є хмарні сервіси icloud та google.drive.

Переваги використання: не потрібні потужні комп'ютери; менше витрат на закупівлю програмного забезпечення і його систематичне оновлення; необмежений обсяг збереження даних; доступність з різних пристроїв і відсутня прив'язка до робочого місця; забезпечення захисту даних від втрат та виконання багатьох видів навчальної діяльності, контролю і оцінювання, тестування он-лайн, відкритості освітнього середовища; економія коштів на утримання технічних фахівців [3].

Система дистанційної освіти має зайняти своє місце в системі професійної освіти, оскільки при грамотній її організації може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дрогайцев О. І. Формування інформаційної компетентності студентів ВУЗів у процесі навчання гуманітарних дисциплін: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.09 / Кривий Ріг, 2009. – 340 с.
2. Овсянников В. И. Вопросы организации обучения без отрыва от основной деятельности (дистанционного образования). – М.: Изд-во МГОПУ, 1999. URL: http://pidruchniki.com/1209061355085/pedagogika/оsoblivosti_distantsiynogo_navchannya (дата звернення 21.02.2018).
3. Хмарні технології: URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 21.02.2018).

РЕЗУЛЬТАТИ КОНЦЕПТУАЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНОГО ЕТАПУ ЕКСПЕРИМЕНТУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РІВНЯ ЗА ТЕМОЮ «ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЙ «КВІТНИКАР», «ДЕКОРАТОР ВІТРИН», «ФЛОРИСТ» З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ»

Войтович Ніна Василівна, Найдьонова Аліна Вікторівна,
*ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти
туристичного сервісу», м. Дніпро, dnzdcptots@ukr.net*

Актуальність теми дистанційного навчання полягає в тому, що результати суспільного прогресу, раніше зосереджені в сфері технологій, сьогодні концентруються в інформаційній сфері.

Виходячи з того, що професійні знання старіють дуже швидко, необхідно їх постійне вдосконалення. Дистанційна форма навчання дає сьогодні можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією, незалежно від часових і просторових поясів. Крім того, системи дистанційної освіти дають рівні можливості всім людям незалежно від соціального стану в будь-яких районах країни і за кордоном реалізувати права людини на освіту і отримання інформації. Саме ця система може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби суспільства і ринку праці [2].

Однак, слід зауважити, що сьогодні в Україні дистанційна освіта або її елементи запроваджуються переважно в університетському середовищі, подекуди в загальноосвітній системі, і практично відсутні в системі професійно-технічної освіти. Це пов'язано, у першу чергу, зі специфікою системи професійно-технічної освіти, основною метою якої є, передусім, здобуття конкретної професії, набуття професійної компетентності [1].

Отже, потрібні теоретичне підґрунтя, експериментальні перевірки, серйозні науково-дослідні роботи. Саме з цієї причини в ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти туристичного сервісу» було прийнято рішення про здійснення експериментально-дослідної роботи щодо впровадження технології дистанційного навчання у процес підготовки кваліфікованих робітників. Метою експерименту стало дослідження ефективності використання технології дистанційного навчання в процесі формування професійних компетентностей майбутніх кваліфікованих робітників з професій «квітникар», «декоратор вітрин», «флорист».

Для того, щоб дистанційне навчання було максимально ефективним, його потрібно правильно організувати за допомогою системи організаційних, технічних, програмних та методичних заходів. Саме це і виступило одним з основних завдань, що постали перед педагогами-новаторами, які здійснюють експериментальну діяльність в ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС».

Наразі закінчився другий, концептуально-діагностичний етап експериментальної роботи. Результатом цього етапу стала, насамперед, розробка концепції дослідження експерименту та

концепції розвитку дистанційного навчання в закладі. Так, провідною ідеєю концепції дослідження експерименту є обґрунтування теоретичних і методичних основ підготовки кваліфікованих робітників з професій «Квітникар», «Декоратор вітрин», «Флорист» з використанням технології дистанційного навчання на основі сучасних методологічних підходів та вимог до їхньої професійної компетентності. Дослідження ґрунтується на розробленні такої методики, яка б забезпечувала формування професійної компетентності учнів та передбачала її науково-методичний супровід. Концепція містить методологічний, теоретичний, методичний та практичний концепти.

Концепція розвитку дистанційного навчання в ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС» регламентує процес реалізації дистанційної форми здобуття професійної освіти в навчальному закладі. В концепції висвітлено мету та завдання дистанційної професійної освіти; розкрито особливості її організації в навчальному закладі; визначено кадрове, системотехнічне та фінансове забезпечення дистанційної форми здобуття професійної освіти; окреслено коло учасників навчального процесу за дистанційною формою здобуття освіти та розкрито їх основні права та обов'язки; обґрунтовано форми навчального процесу у дистанційній професійній освіті; висвітлені питання щодо організації окремих видів навчальних занять і вимог до їх проведення; наведено вимоги до виконання випускної роботи та її захисту учнями; розглянуто основні види контрольних заходів в ході реалізації дистанційної форми здобуття професійної освіти.

Окремо концепцією передбачено дію «Положення про створення, оновлення, використання, захист і зберігання веб-ресурсів навчальної програми (дисципліни) у ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС», яке визначає організаційні, технологічні, навчально-методичні, кадрові і фінансові засади функціонування веб-ресурсів навчальної програми у навчальному закладі.

В рамках здійснення II етапу експерименту в навчальному закладі було проведено діагностику готовності педагогічного колективу до впровадження технології дистанційного навчання. Діагностування здійснювалося за 4 критеріями: мотиваційно-ціннісний – усвідомлена вмотивованість педагога до здійснення дистанційного професійного навчання; когнітивний – необхідний обсяг і рівень знань, умінь і навичок, професійний досвід для виконання конкретної діяльності в

електронному освітньо-фаховому середовищі; операційно-діяльнісний – уміння технологічно правильно здійснювати дистанційне професійне навчання; оцінно-рефлексивний – оцінювання результатів дистанційного професійного навчання на рефлексивній основі. Для забезпечення статистичної точності та релевантності отриманих даних було використано електронне опитування за допомогою веб-сервісу Google Forms з обмеженим доступом до форми, лише за посиланням. В опитуванні взяли участь 31 педагог.

Отримані результати опитувань свідчать про те, що в цілому (45%) педагогів виявили високий і достатній рівень готовності до впровадження дистанційного навчання в закладі; вони позитивно вмотивовані та налаштовані на впровадження дистанційного навчання в закладі. Водночас, необхідно підвищити рівень когнітивного та операційно-діялісного компонентів готовності педагогів ПТНЗ до дистанційного професійного навчання.

Крім опитування педагогів було здійснено й опитування учнів щодо їх ставлення до впровадження дистанційного навчання в закладі. В опитуванні взяли участь учні I курсу в кількості 94 особи. Аналіз результатів опитування свідчить, що лише невелика частина опитуваних (31%) мають деяке уявлення про дистанційну форму навчання, а переважна більшість учнів (72%) ніколи не мала досвіду навчатися за такою формою. При цьому 57% учнів вбачають для себе потребу навчатися дистанційно, з них 44% учнів бажали б робити це тільки за окремими предметами. Окреме занепокоєння викликає низький рівень самоорганізації та самодисципліни опитуваних – 43% учнів не в змозі самостійно правильно організувати свій час. Проте, в цілому учні підтримують впровадження дистанційної форми навчання в навчальному закладі (67%).

Таким чином, можна зробити висновок, що на початок експерименту учні психологічно готові до впровадження дистанційного навчання, але водночас існує потреба у коригуванні цього процесу, аби нівелювати вплив виявлених в ході опитування загроз (низька самоорганізованість учнів, невисокий рівень розвитку ІКТ-компетенцій в учнів, недостатнє технічне оснащення тощо).

Одним із важливих кроків на II етапі експерименту стала організація методичної допомоги педагогічному колективу у використанні хмарних технологій Google та web 2.0 сервісів. У

навчальному закладі діє «Школа молодого педагога» з елементами віддаленого навчання (<https://sites.google.com/site/shmpdcptots/>), план роботи якої було скореговано з урахуванням вимог експериментальної роботи: так, до нього було додано уроки з вивчення сервісів Google та Web 2.0. В роботі Школи беруть участь педагоги з досвідом роботи до 3 років. Окремо були організовані та проведені тренінги для усіх педагогів: «Хмарні сервіси Google» та «Веб-інструменти педагога», на яких викладачі та майстри виробничого навчання опанували навичками роботи в сервісах Google (Gmail, Drive, Forms, Sites, Youtube) та з веб-інструментами (Prezi, Emaze, Online Test Pad, Learning Apps), а також створювали власний електронний матеріал.

З метою ознайомлення педагогів закладу з новинками в сфері ІКТ на сайті Центру (розділ «Веб-кейс для педагогів» <http://centr-tur.com/web-case/>) та на офіційній сторінці Центру в Facebook регулярно здійснюється огляд сучасних веб-інструментів та сервісів, які доцільно використовувати в педагогічній діяльності. Таким чином, педагоги мають можливість доступу до нової інформації в царині освітніх інновацій.

На допомогу педагогам закладу в якості узагальнення методистами Центру створено інтерактивний ресурс web-mix «Веб-сервіси для педагогів», що являє собою зручний онлайн-робочий стіл користувача, за допомогою якого педагоги можуть легко орієнтуватися в мережі при пошуку потрібних сервісів.

Для надання методичної допомоги педагогам було також розроблено та видано методичні рекомендації «Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі», затверджені рішенням педагогічної ради та рішенням Вченої ради Інституту ПТО НАПН України. Рекомендації містять теоретичні відомості з основ використання хмарних сервісів Google та сучасних web-технологій, які існують на даний час; розглянуто їх значення для підтримки навчального процесу; здійснено огляд найбільш поширених та зручних в користуванні сервісів Google та веб-інструментів в контексті їх використання в навчальному процесі. Наведено приклади їх практичного застосування педагогами навчального закладу.

З метою підвищення інформаційної компетентності педагогів закладу, сприяння формуванню у них навичок створення дистанційних курсів засобами системи управління навчанням Moodle та їх практичного використання у навчальному процесі Лабораторією дистанційного професійного навчання ІПТО НАПН України для педагогів закладу, які здійснюють експеримент, було організовано семінар-практикум «Технології впровадження інновацій, пов'язаних із використанням технології дистанційного навчання». Навчання роботі в СДН e-learning.org.ua проходять 4 педагогік-експериментатори (3 викладачі спецдисциплін та 1 майстер виробничого навчання). На даний момент ними вже створено навчальні плани для дистанційних курсів з експериментальних предметів та оболонки майбутніх дистанційних курсів, які наразі наповнюються контентом.

Отже, сучасність поставила перед нами гостру необхідність впровадження дистанційної форми здобуття професійної освіти в ПТНЗ. Це необхідно для розвитку кваліфікованого, інтелектуального, високопрофесійного та конкурентоспроможного суспільства.

В ході реалізації даного експерименту очікуються наступні результати: набуття досвіду використання технології дистанційного навчання у освітньому процесі ПТНЗ: збільшення кількості практичних завдань, які сприяють розвитку ІКТ-компетентності учнів, отримання педагогами закладу можливості вдосконалити навички володіння ІКТ та підвищити ефективність викладання своїх предметів; створення спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища; створення та апробація авторських дистанційних навчальних курсів з професій «Квітникар», «Декоратор вітрин», «Флорист»; розробка й апробація системи тестового контролю рівня навчальних досягнень учнів; розробка та апробація методичних матеріалів супроводу дистанційного навчання учнів.

Список використаних джерел:

1. Базелюк О. В. Платформа дистанційного навчання e-learning.org.ua для професійної освіти / О. В. Базелюк // Використання платформи дистанційного навчання e-learning.org.ua в освітньому процесі професійно-технічного навчального закладу [Електронний ресурс]: матеріали наук.-практ. семінару (м. Київ, 26 квітня 2016 р.) /

Ін-т проф.-техн.освіти НАПН України; Українська інж.-пед. академія / [ред. кол.: Петренко Л. М. та ін.]. –К.: ІПТО НАПН України, 2016. – 53 с. – Режим доступу: <http://ivet-ua.science/>

2. Гуцол А. В. Дистанційне навчання як перспективна форма підготовки фахівців сфери готельно-ресторанного бізнесу до професійної діяльності (на прикладі викладання дисципліни «Інноваційні технології в готельному, ресторанному господарстві та туризмі») [Електронний ресурс]: / А.В.Гуцол // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. Частина III – 2013. – №18 (277). – С.119-123. – Режим доступу: http://tourlib.net/statii_ukr/gucol3.htm

ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Гуриловська Ірина Вікторівна,

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,

katira@meta.ua

Початок ХХІ століття характеризується як ера інформатизації, що докорінно змінює можливості людини в різних сферах діяльності, зокрема в освіті. У сучасній професійній освіті інформаційно-комунікаційні технології використовуються для: розробки дидактичних і навчально-методичних матеріалів; моделювання виробничих процесів і явищ; підтримки і супроводу дистанційної форми навчання; спілкування й обміну думками; створення та підтримки сайтів професійно-технічних навчальних закладів; забезпечення моніторингу знань учнів. Зупинимось на останній позиції.

У зв'язку зі зміною вимог до підготовки сучасного фахівця (який окрім володіння ґрунтовними фаховими знаннями, повинен бути готовим до постійного їх оновлення та поглиблення, вирізнятися здатністю швидко адаптуватися до інновацій у професійній та соціальних сферах, техніці і технологіях, системах управління та організації праці) актуальним стає питання не лише змісту професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, а й моніторингу її якості. Здійснення моніторингу у професійно-технічних навчальних закладах є важливою і відповідальною подією, оскільки на основі моніторингових

результатів приймаються відповідні управлінські рішення. Тому, необхідно максимально враховувати усі чинники, що впливають на успішне його проведення. Одним із таких чинників є використання інформаційно-комунікаційні технології. Оскільки, позитивний вплив інформаційних технологій на підготовку учнів та студентів різних навчальних закладів обґрунтовано у багатьох наукових доробках вітчизняних та зарубіжних вчених (А. Багіров, Ю. Брановський, І. Булах, Т. Воронцова, Р. Гуревич, Є. Диканський, М. Жалдак, М. Кадемія, Г. Кедрович, О. Кобзар, Н. Морзе та інші) вважаємо за доцільне розглянути питання їх застосування на всіх етапах моніторингу. У нашому дослідженні для проведення моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах виокремлено такі етапи: інформаційно-настановчий, навчально-підготовчий, моніторингово-оцінювальний, аналітико-діагностичний, прогностично-управлінський.

Інформаційно-настановчий етап характеризується розподілом обов'язків, ролі, ступеня відповідальності виконавців, які прямо чи опосередковано братимуть участь у моніторингу. При цьому виникає потреба в організації тематичних лекцій, семінарів, на яких обрані представники управлінської ланки, викладацького складу ознайомляться з сутністю моніторингу, його особливостями, технологією реалізації. Для цього доцільно використовувати широкі можливості дистанційного навчання.

Навчально-підготовчий етап моніторингу призначений для підготовки учнів до моніторингового оцінювання. Враховуючи, що саме учні ПТНЗ виступають активним джерелом моніторингової інформації, особисто приймають рішення щодо власного самовираження під час моніторингового оцінювання, отримання достовірних результатів перебуває у прямій залежності від виявлення їх старанності, відповідальності, прагнення показати найкращий результат своєї професійної підготовки. Тому основну увагу слід зосередити на організації професійно-орієнтованої учнівської самопідготовки, спрямованої на поглиблення й систематизацію їх фахових знань, зростанню інтересу до власного професійного рівня. Професійно-орієнтована самопідготовка учнів характеризується: керованістю з боку викладачів; проведенням консультацій з урахуванням індивідуального потенціалу учнів; забезпечення реципієнтів додатковими підготовчими матеріалами та комплексними

завданнями, що узгоджуються зі змістом майбутніх перевірочних тестів, оголошених під час моніторингового оцінювання. Опрацювання тренувальних комплексних завдань за допомогою комп'ютерів дозволяє учням здійснювати самопідготовку у зручний для них час, виконувати необмежену кількість повторень навчального матеріалу та отримувати попередню оцінку рівня їх готовності до моніторингового оцінювання.

На моніторингово-оцінювальному етапі здійснюється перевірка професійних знань учнів та їх готовності до виконання професійної діяльності на основі тестових завдань. Зазначену перевірку доцільно здійснювати у формі комп'ютерного тестування, оскільки при цьому забезпечуються: абсолютна самостійність виконання завдань з боку реципієнтів, об'єктивне визначення рівня сформованості професійних знань, індивідуальний темп учня, швидке отримання результатів тестування, принцип дотримання однакових вимог до всіх учасників тестування.

Аналітико-діагностичний етап направлений на обробку та узагальнення отриманих результатів під час моніторингового оцінювання. Для цього корисно застосовувати сучасні прикладні статистичні програми. Наприклад, в програмі Statistica достатньо задати набір необхідних для аналізу статистик і вони будуть обраховані для обраних змінних та виведені в окрему таблицю, яку можна перенести в файл Excel або Word. Кінцева мета при цьому – отримання інтегрованого показника рівня професійної підготовки випускників відповідного навчального закладу за визначеною професією.

На останньому, прогностично-управлінському етапі передбачається складання звіту та вироблення рекомендацій. Електронний звіт є найкращою формою подання інформації щодо наявного стану об'єкта моніторингу, виявлення тенденцій і закономірностей, опис змін, які слід запровадити у навчально-виховний процес навчального закладу.

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій під час проведення моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах, розкриває нові можливості та дозволяє перейти на якісно новий технологічний рівень його проведення.

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Голуб Іван Іванович,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
golub.ivan@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-9008-6255*

Дистанційний курс в навчальному процесі допомагає викладачу використовувати можливості дистанційного навчання для покращення якості навчання майбутніх кваліфікованих робітників. Самостійна робота майбутніх кваліфікованих робітників (учасників, учнів) в дистанційному курсі є невід'ємною частиною їхнього навчання, оскільки підтримує високу мотивацію учнів до здобуття нового та активізує їхнє прагнення поглибити свої знання з предмету.

Самостійна робота, як елемент дистанційного курсу, може бути використана при створенні проблемної ситуації, в тестових завданнях, у пошуку і вирішенні проблеми під час обговорення у форумі. Форум забезпечує навчальний дистанційний процес не тільки спільним обговоренням проблем, але й підготовкою до обговорення, яка відбувається самостійно. Тому особливу мотиваційну цінність представляє самостійна робота у форумах. У дистанційному курсі ми виділяємо три етапи самостійної роботи:

1. Підготовчий етап.
2. Етап представлення рішення проблемної ситуації (наприклад, у вигляді повідомлення у форумі, аналіз рішень інших учасників).
3. Етап використання рішень проблемної ситуації.

На етапі підготовки розробляється сценарій або план індивідуального навчання в дистанційному курсі. Ця підготовка є досить ефективною, якщо в процесі навчальної діяльності дистанційний курс забезпечує можливість «гнучкої» роботи з ним, а саме дає змогу вибирати послідовність виконання модулів та завдань у вільному порядку. Цей етап спрямований на планування індивідуального стилю навчання, відбір адекватного теоретичного та практичного матеріалу, читання необхідної літератури, пошук додаткового відео та ілюстрованого матеріалу до теми.

Етап представлення рішення проблемної ситуації включає самостійне обмірковування та подальше його обговорювання з іншими учасниками форуму. Визначається найкращий спосіб повідомлення рішення та шляхи його реалізації. Спільна діяльність у форумі (спілкування з іншими учасниками дистанційного курсу, перегляд їхніх

рішень проблемної ситуації, аналіз робіт, виправлення помилок, пошук найбільш оптимального варіанту, взаємодопомога та взаємооцінювання) спрямовує учня до заключного етапу самостійної роботи в курсі.

Одночасно учасники дистанційного курсу засвоюють необхідний новий та закріплюють вже засвоєний матеріал, працюють з додатковими електронними ресурсами, відео, аудіо та ілюстрованими матеріалами.

На етапі використання рішень проблемної ситуації слід приділити увагу практичному досвіду самих учасників. Індивідуальне бачення можливостей застосування набутих знань впливає на результат їхньої навчальної діяльності. Наслідком цієї роботи є новий досвід, виражений через повідомлення, обговорення, аналіз та оцінювання робіт інших учасників.

Самостійна робота в дистанційному курсі є не тільки мотивацією до навчання, але й інструментом, який організовує та керує навчальною діяльністю (рис.1). Вона визначає характер виконання завдань та методичні засоби, серед яких: питання – відповідь, дискусія за визначеною проблемною темою, дискусія за вільно обраною темою, вправи на практичне застосування набутих знань, вправи для самоконтролю тощо.

Отже, самостійна робота учасників дистанційного курсу сприяє підвищенню ефективності їхнього навчання, що якісно впливає на засвоєння ними предмету, за яким було створено дистанційний курс.

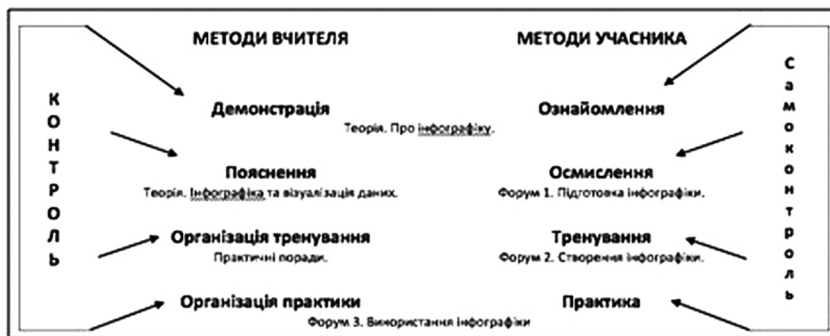

Рис 1. Способи організації взаємодії в дистанційному курсі

Список використаних джерел:

1. Голуб І. І. Дистанційний курс «Підготовка інфографіки для використання в дистанційному навчанні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://e-learning.org.ua/course/view.php?id=55>.
2. Голуб І. І. Дистанційний курс «Створення інфографіки для дистанційного навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://e-learning.org.ua/course/view.php?id=78>.
3. Голуб І. І. Дистанційний курс «Створення інфографіки для дистанційного навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://e-learning.org.ua/course/view.php?id=99>.

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ІНТЕРНЕТУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Голуб Лариса Іванівна,

*Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН
України, м. Київ, golub.larisa@gmail.com*

З розвитком 3G та впровадженням 4G інтернету в Україні зростає швидкість розвитку інформаційного суспільства. Це впливає на всі ланки суспільно життя та освітнього середовища, зокрема й організацію навчальної діяльності на уроках іноземної мови. В Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти НАПН України система навчання англійської мови базується на засадах діяльності центру в структурі Національної академії педагогічних наук. Мета цієї діяльності – формування національного висококваліфікованого кадрового потенціалу для сфери послуг шляхом надання середньої освіти; виховання гармонійно розвиненої та національно свідомої особистості; проведення прикладних наукових досліджень та експериментальна перевірка розроблених НАПН України програм, проєктів, прогнозів, різноманітних засобів і технологій для науково-методичного забезпечення потреб професійно-технічної освіти [1].

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом здійснення освітньо-професійної та науково-виробничої діяльності на основі Закону України «Про освіту». У ст.3 «Право на освіту» (розділ 4) зазначено: «Кожен має право на доступ до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі в мережі Інтернет, електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів у порядку, визначеному законодавством» [2].

Чимало дослідників у своїх працях висвітлюють питання про впровадження мобільного інтернету в навчальний процес. Так, О.Гермак наводить переконливі докази щодо ефективності використання мобільного інтернету. Автор зазначає, що під час викладання навчального предмету викладач ПТНЗ має створювати умови для побудови відкритої системи освіти, яка повинна забезпечувати кожному майбутньому кваліфікованому робітнику власну траєкторію набуття професійних компетенцій. Автор доводить, що тільки професійно мобільний педагог здатен підготувати професійно мобільного учня у швидкоплинному інформаційно-освітньому середовищі [3].

Про важливість мобільної освіти та використання мобільного інтернету в навчальних цілях зазначає В.Белан, досліджуючи використання мобільного навчання у професійних навчальних закладах України та Польщі [4].

Мобільний інтернет можна використовувати на уроці з різними додатками та посиланнями. Та перш ніж робити це, викладачу слід ознайомити учнів з правилами мобільної безпеки, етикою та культурою користування мобільним телефоном. Деякі оператори мобільного зв'язку надають корисну інформацію з цього питання (наприклад, сайт «Київстар»: https://kyivstar.ua/uk/about/important_data/ethics https://kyivstar.ua/uk/about/important_data/stop_cheating).

Активізувати пізнавальну діяльність учнів на уроках іноземної мови можна за допомогою персональних мобільних засобів. Якщо у викладача є мобільна версія сайту, він може надати учням доступ до актуальної інформації, навчального календаря, мультимедійних матеріалів, академічних контактів, навчальних сайтів, бібліотечних ресурсів, сховищ знань професійно-технічних навчальних закладів, курсів, текстів, віртуальної адміністрації навчального закладу та власних ресурсів. Швидко та легко перейти на потрібну сторінку учень зможе, зчитавши QR-код за допомогою мобільного телефону. Таким чином, вчитель може створити QR-код для переходу на сторінку з онлайн тестуванням.

Створення особистого навчального середовища учня за допомогою мобільного інтернету під час заняття з англійської мови передбачає дотримання певного алгоритму. Спочатку обираємо окремий етап уроку, на якому буде застосовуватись

мобільний інтернет, наприклад, проведення самостійної або контрольної роботи з використанням QR-коду. Перед початком виконання контрольної роботи учень отримує листок із завданням, на першій сторінці якого розміщений QR-код. За допомогою цього коду учень переходить на певну сторінку в інтернеті. Web-сторінка обирається вчителем цілеспрямовано, залежно від навчальної мети уроку та функції контролю. Функції бувають: зворотного зв'язку, оцінююча, навчальна, розвиваюча, коригуюча, стимулююча, попереджуюча. Вибираючи навчальну функцію, слід робити посилання QR-коду на сторінку з матеріалом, який пояснює цю тему.

Для того щоб швидко створити QR-код виконайте наступні дії: скопіюйте URL сторінки, на яку ви збираєтесь зробити посилання; перейдіть за посиланням <https://www.qr-code-generator.com>. За замовчуванням встановлено параметри «Static» та «URL» (більш детально можна прочитати на сайті). Є також інші параметри, які можна обирати в безкоштовній версії: URL, VCard, Text, E-mail, SMS. Параметри Facebook, PDF, MP3, App stores, Images, Multi URL можна обирати лише після реєстрації на сайті. Завантажувати QR-код можна в форматах JPG, EPS, SVG; вставте посилання у вікно «Website (URL)» та натисніть «Create QR code». Справа оберіть JPG та натисніть «Download».

Код буде завантажено через кілька секунд у форматі ZIP. Розпакувавши архів, код можна використовувати для підготовки матеріалів до заняття.

Як підсумок зазначимо, що використання мобільного інтернету на заняттях з англійської мови якісно змінює організацію освітнього процесу, активізує пізнавальну діяльність учнів, розвиває самостійність, індивідуалізує навчання, збільшує ефективність набуття нових знань, сприяє впровадженню інноваційних технологій в освіту, а також допомагає формувати професійно мобільного майбутнього фахівця.

Список використаних джерел:

1. Концепція Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти НАПН України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nnc.kiev.ua/aboutK.html>
2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Гермак О. Л. Формування професійної мобільності майбутніх електромонтерів в умовах мережевого освітнього середовища [Матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. «Формування професійно мобільного фахівця: європейський вимір», м. Львів] : ПП «Ліана-М», – 2018. – с. 76-80.

4. Белан В. Ю. Використання мобільного навчання у професійних навчальних закладах України та Польщі. / Збірник наукових праць п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи». [Електронний ресурс] – 2018. – с. 194-197. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/708496>

5. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми та таблиці): Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ

Грибанова Олена Євгенівна, Гура Олександр Іванович,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

oegribanova@gmail.com

Одним із шляхів удосконалення системи вищої професійної підготовки є впровадження інформаційних технологій, які зумовлюють подальші суттєві зміни в структурі, змісті, організації навчального процесу, його формах, методах і засобах. Відповідно до національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті саме це забезпечує доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Аналіз наукових джерел з питань інформаційного забезпечення професійної підготовки фахівців (В. Биков, О. Гура, М. Жалдак, Ю. Жук, Г. Казлакова, Р. Клопов, О. Співаковський та ін.) дає підстави констатувати, що на сьогодні, технічний прогрес зумовив появу принципово нових засобів навчання, які поряд з традиційними формами і методами (лекція, семінар, практичне заняття, дискусія тощо) надають можливість здійснювати альтернативні підходи до організації освітнього процесу: забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію навчання (система персональних завдань, накопичення труднощів); продуктивну взаємодію суб'єктів, які територіально не знаходяться разом (дистанційне навчання) тощо. Як показує практика організації навчального процесу в Економіко-правничому коледжі Запорізького національного університету, достатньо ефективним є функціонування Системи електронного

забезпечення навчання на платформі Moodle (електронний контент). Ця платформа є веб-орієнтованою й існує в інформаційній системі університету у вигляді сайтів. Доступ студентів і викладачів до неї здійснюється за допомогою веб-браузерів із використанням мережі Internet. Електронний контент має свої складники і особливості.

1. Основний зміст дисципліни (в основному, це курси лекцій у текстовому чи відеоформатах, підручники, навчальні посібники, мультимедійні матеріали, інструктивно-методичні рекомендації до виконання практичних і семінарських занять, лабораторних робіт, самостійної роботи, посилення до інформаційних ресурсів тощо), методика його засвоєння (програма дисципліни), представлені в електронній формі. Модернізація дисципліни (збільшення або зменшення обсягу, розширення або зміни тематики, внесення додаткової інформації тощо) відбувається оперативно і не потребує багато часу.

2. В основу розробки і подання матеріалу покладений алгоритм та обсяг навчальної діяльності, що передбачає зарахування студента, перелік навчальних завдань і термінів їх виконання, контроль самостійної роботи, зворотній зв'язок, систему накопичення балів, формування поточних та підсумкових оцінок тощо. Відтак, програма дисципліни є, свого роду методичними рекомендаціями щодо навчальних дій студента і забезпечує управління ними.

3. Гармонійне поєднання лекційного матеріалу, індивідуальних завдань, тестових форм перевірки знань, з одного боку, створює умови для різноспрямованого педагогічного впливу (формування знань, вмінь та навичок), а з іншого, – для об'єктивного оцінювання результатів навчання.

4. Динаміка навчальної діяльності студента та рівень засвоєння змісту дисципліни оперативно відстежується в електронному журналі.

5. Система забезпечує і контроль якості навчально-методичних матеріалів, проведених формувальних заходів шляхом зворотнього зв'язку: студенти мають можливість оперативно оцінювати рівень зрозумілості і корисності контенту. Оцінювання є обов'язковим, його результати є доступними для аналізу.

6. Доступ до електронного контенту відкритий цілодобово та можливий із будь-якого місця мережі Internet. Усім викладачам і студентам надаються права авторизованого користувача, який має унікальне системне ім'я (логін) і таємний ключ (пароль). Реєстрація користувачів здійснюється на етапі зарахування студента на навчання або прийняття співробітника на роботу.

Однією з найбільш актуальних, у контексті імплементації основних положень Закону України «Про вищу освіту», є функція самостійного вибору студентами дисциплін навчального плану. З метою її упровадження в Системі електронного забезпечення навчання розроблено модуль «вибір дисциплін». У ньому подано перелік курсів у вигляді таблиці, в якій студент може змінювати порядок рядків. У кожному рядку міститься назва курсу та посилання на нього. Перейшовши за посиланням, студент може переглянути публічну секцію курсу, прочитати навчальну програму, побачити презентацію, відео-звернення та інші матеріали. Його завданням є впорядкування переліку курсів відповідно до особистого пріоритету. Після закінчення терміну вибору автоматично формуються навчальні групи і кожному студентові направляється відповідне електронне повідомлення. Аналогічним чином відбувається і вибір спеціалізацій.

Отже, система електронного забезпечення навчання Запорізького національного університету забезпечує не тільки ефективну навчально-методичну базу для освітнього процесу, активізації самостійної роботи студентів, але й реалізацію їхнього законодавчо закріпленого права вільного вибору, зокрема в освітньому процесі – дисциплін навчального плану.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем / Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць / За ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – К.: Атіка, 2005. – С. 5-15.

2. Гура О. І. Організаційно-методичне забезпечення навчальної дисципліни засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій / Вища освіта України: теоретичний та науково-практичний часопис / [за ред. В. І. Лугового та ін.] – К.; Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2011 – № 1. – додаток 1. – Тематичний випуск «Наука і вища освіта: проблеми взаємодії та інтеграції». – С. 66-71.

3. Науково-практичний коментар до Закону України «Про вищу освіту» / за ред. чл.-кор. НАН України В. Ф. Опришка. – К.: Парламентське вид-во, 2014. – 672 с.

МІСЦЕ ТЕСТУВАННЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ КУРСІ З ПРЕДМЕТА «КВІТНИКАРСТВО»

Іванченко Інеса Юріївна,

*ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти
туристичного сервісу», м. Дніпро, inessabiology@gmail.com*

Важливою складовою загального успіху при використанні дистанційного навчання у ПТНЗ є використання інтерактивного підходу. Можливість використання тестування учнів – це один зі шляхів до успіху при підготовці фахового спеціаліста у квітникарській справі. Специфіка роботи квітникаря з великою кількістю рослин, інструментів, обладнання, процесів і розрахунків, пов'язаних з процесами по догляду за рослинами, спонукає на створення тестових завдань з використанням ілюстрацій, дає змогу використовувати максимальну кількість запропонованих у системі різноманітних завдань.

У підготовці курсу дистанційного навчання з предмету «Квітникарство» ми використовуємо модульне навчальне середовище Moodle. Одним із головних її компонентів є методи навчання, особливо ті, що формують уміння самостійно моделювати, прогнозувати й аналізувати різні ситуації на різних етапах заняття [3]. Велика кількість засобів для організації інтерактивних навчальних курсів, яку має система, реалізується за допомогою елементів курсів (практичних завдань для учнів). Елементи курсу поділяють на пасивні – ресурси (включають відображення статистичної інформації: посилання, зображення, відеоролики, текстові або HTML-сторінки) та активні – елементи (дають можливість учню взаємодіяти з курсом, результат його роботи зберігається в базі даних). Курс «Квітникарство», який знаходиться у стадії розробки, повинен містити як ресурси, так і елементи («Глосарій», «Лекція», «Завдання», «Опитування», «Семінар», «Тест», «Форум», «Чат»).

Серед активних елементів важливу роль відіграють тести, оскільки вони значною мірою є запорукою якості отриманих знань. Тест є інструментом вимірювання рівня знань, за допомогою якого можна і виявити якість навчання, і оптимально керувати навчальним

процесом. Педагогічний тест – це інструмент, що призначений для вимірювання ступеня навченості учня, який складається з системи тестових завдань, стандартизованої процедури проведення, обробки та аналізу результатів [4].

У дистанційному курсі «Квітникарство» використовуються тести, які належать до двох груп: 1) групи тестів з вибраними відповідями (тести пізнання, розрізнення, співвідношення, тести-задачі), які розраховані на перевірку знань учнів, розуміння ними матеріалу, їх можна використати для поточного контролю знань при проходженні учнями певних модулів, а також для перевірки засвоєння матеріалу теми; 2) тести, які не містять еталонів, тобто варіантів відповідей (тести-підстановки, конструктивні тести (тести-задачі, тести-процеси) та використовуються для перевірки деяких умінь, перевірки розуміння матеріалу [1].

У тестовій підсистемі Moodle є дві складових. Перша складова – це банк тестових завдань, який є середовищем створення, попереднього перегляду, редагування, збереження, імпортування, експортування тестових завдань. Другою складовою є тест, який є оболонкою для тестових завдань, що додається до секції електронного курсу за допомогою програмного модуля діяльності «Тест». Він забезпечує: обрання у банку тестових завдань певного переліку завдань для тестування, встановлення певного оцінювання результатів тестування, встановлення певного режиму тестування – навчальний режим контролю, режим обмеження часу, налаштування умов доступу до тесту (за термінами, за умовою), налаштування режиму показу результатів тестування [4].

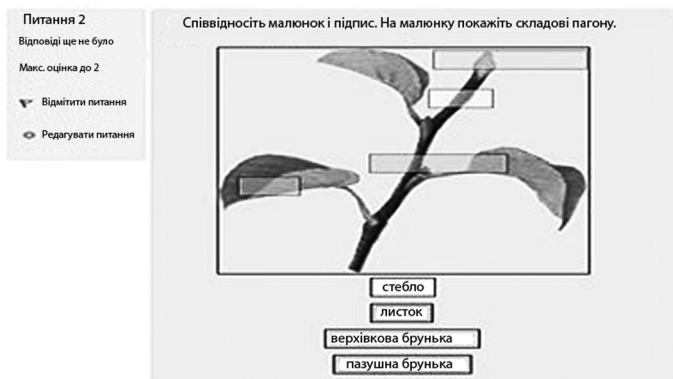
Існує певний порядок дій у підготовці педагогічного тесту: визначається мета і завдання тестування, аналізується зміст навчальної дисципліни, добирається навчальний матеріал, готуються тестові завдання різної форми та рівня складності відповідно до специфікації, завдання аналізуються експертами для оцінювання їх відповідності визначеному для тестування навчальному матеріалу й меті тестування, тестові завдання в тесті упорядковуються, групуються за формою, готуються до пробного тестування, створюються чіпкі інструкції до тесту та його частин, перевіряється й оцінюється підготовлений тест на групі учнів, формується статистичний аналіз результатів первинного тестування, надається оцінка статистичного аналізу результатів первинного тестування, оцінка надійності тесту, коригується зміст тестових завдань, формується тест із

завдань, що пройшли перевірку з урахуванням їх складності, проводиться тестування за стандартизованими процедурами, аналізується виконання завдань тесту [4].

Кожне тестове завдання в тесті є складовою частиною тесту та відповідає вимогам до завдань у тестовій формі, а також обов'язково проходить перевірку статистичних властивостей. Існує ряд вимог то тестових завдань: однозначність завдань (не допускається вільне трактування завдання), однозначність відповідей (виключається можливість багатозначних відповідей), відповідність вивченому навчальному матеріалу (учень може обґрунтувати відповідь), підбір варіантів відповідей (дистракторів) (конструювання неправильних відповідей на основі типових помилок та є правдоподібними), унікальність (питання не повторюють питань підручника). Існують тестові завдання закритої, відкритої та комбінованої форми. Різниця між закритою і відкритою формою полягає у тому, що у першому випадку учень робить вибір з запропонованого готового переліку варіантів відповідей, а у другому – учень сам генерує відповідь і додає її у поле тесту використовуючи клавіатуру. У комбінованій є елементи обох форм.

Елемент «Тест» в системі Moodle дозволяє створити набори тестових завдань, наприклад, для теми «Будова рослин», якою починається курс «Квітникарство» [4]. При створенні тестових завдань для тесту з теми «Будова рослин» необхідно користуватися переліком стандартних тестових завдань закритої форми системи Moodle, такими як вибір з множини, вибір відповідності, вибір «Так»-«Ні», перетягування на картинку, пропущене слово. Існують ще такі завдання – перетягування на маркер, перетягування на текст, вибір з множини (розрахунковий), вибір відповідності (випадкове). Можливе також використання в майбутньому стандартних тестових завдань відкритої форми: коротка відповідь, числова відповідь, розрахунок за формулою та ін. Завдання «Вкладені питання» є стандартним тестовим завданням комбінованої форми. При цьому, тести можуть бути навчальними, тобто показують правильні відповіді, або контрольними, якщо повідомляється тільки оцінка. Викладач може у web-інтерфейсі створити базу даних, яка буде містити питання для багаторазового використання в різних тестах. Важливо, що тести автоматично оцінюються, навіть можуть бути переоцінені при зміні «вартості» питань та можуть бути обмежені часовими рамками. Налаштування тестів дає змогу дати можливість учням проходити їх декілька разів, створити коментар до відповідей, побачити правильні відповіді [2]. Дуже цінним є можливість

використати в питаннях HTML-текст та зображення. Візуалізація є дуже важливим критерієм для якісного сприйняття інформації при підготовці квітникаря. Будова, різноманітність рослин та засобів догляду за ними дає змогу краще запам'ятовувати зміст тем у теоретичному курсі, так і відтворювати її під час проходження різноманітних тестових завдань, де окрім тексту бажано створити велику кількість тестів з включенням ілюстрацій, схем тощо. Наприклад, у одному з завдань для перевірки знань будови рослин надається наступне завдання: «Вкажіть складові пагону на малюнку» (рис.1). Це варіант тесту-підстановки, де використовується малюнок-схема будови пагону рослини, учневі потрібно розставити назвати органів відповідно до їх місцезнаходження на малюнку.

Рис. 1. Приклад завдання-підстановки

У ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти туристичного сервісу» розпочато роботу по створенню навчального курсу з дисципліни «Квітникарство». Враховуючи особливості підготовки спеціаліста-квітникаря, вважаємо, що діяльність «Тест» у системі Moodle, дає змогу організувати перевірку засвоєння учнями певного модулю, теми або курсу в цілому. Необхідно дотримуватися основних вимог до побудови тестових завдань для самоперевірки та контролю знань учнів. Усі питання, що створюються, належать до банку питань і це дає можливість формувати тестові пакети у яких буде зібрано питання різних категорій, що є зручним при формуванні підсумкових тестів, до яких можна включити по кілька вибраних питань з вивчених модулів, або тем (наприкінці семестру, року).

Важливо, що після надсилання відповідей учень може отримати коментар – загальний до тесту або до певного питання.

У системі дистанційного навчання тестування є одним з найважливіших елементів, що вимагає правильного формування з урахуванням специфіки професії та вимог щодо забезпечення якості знань.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Технологія розробки дистанційного курсу / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко, О. В. Рибалко, Ю. М. Богачков // За ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. – Київ, Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Вишнівський В. В. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів : навч. посібник / В. В. Вишнівський, М. П. Гніденко, Г. І. Гайдур, О. О. Ільїн. – Київ: ДУТ, 2014. – 140 с.
3. Захар О. Г. Основи роботи на платформі Moodle : науково-методичний посібник / О. Г. Захар, В. Г. Бабійчук, Г. Є. Гапиченко та ін. – Миколаїв, 2014 – 84 с.
4. Мищишен А. В. Тестова підсистема LMS Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-learning.org.ua/mod/book/view.php?id=997&chapterid=131>.

ПРИНЦИПИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Каленський Андрій Анатолійович,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
kaa_1959@ukr.net, ORCID iD: 0000-0001-9034-5042*

Концептуальними засадами дистанційного навчання у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти є: провідні ідеї відкритого навчання, проектування особистісно-розвивальних технологій, активного використання інтернет сервісів та електронної пошти, соціальних мереж, спеціального програмного забезпечення, здатних розгорнути інформаційно-освітнє середовище як складову сучасного світового освітнього простору.

Методологічними вимогами до дистанційного навчання у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти є: реалізація системного підходу (сукупність елементів дистанційного навчання, що взаємодіють і в силу цього виступають як єдине ціле); реалізація аксіологічного підходу (особистісна значущість цілей дистанційного

навчання для учня, пріоритет студента (учня) у прийнятті рішень щодо використання дистанційного навчання, наявність позитивного ставлення тих, хто навчається, до дистанційного навчання); реалізація суб'єктно-діяльнісного підходу (врахування мотиваційно-ціннісних, культурологічних, морально-етичних і соціально-психологічних позицій кожного з суб'єктів освітнього процесу, що, в свою чергу, потребує визначення діяльнісного аспекту, спрямованого на формування професійних якостей особистості майбутнього фахівця засобами дистанційного навчання); реалізація соціально-реконструкціоністського підходу до професійної підготовки фахівців (реконструкція компетенцій майбутніх фахівців, розвиток їхньої здатності до перетворювальної діяльності на робочому місці; виокремлення основних ідей та принципів реалізації; визначення практичної значущості – випереджаюча розробка освітніх стандартів або їх оновлення), застосування якого забезпечує формування конкурентоспроможного людського капіталу, моделювання професійної освіти в наукових категоріях «професійна культура» і «професійна компетентність» як показників високого рівня підготовки фахівців для конкретної галузі виробництва, сприяння розвитку досягнень та прогресивних традицій в галузі вітчизняної професійної педагогіки.

При організації дистанційного навчання у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти потрібно послуговуватися не тільки загальнодидактичними принципами, які докладно описані в працях Ю. К. Бабанського [1], А. В. Барабанщикова [2], С. І. Зінов'єва [5]: науковості, доступності та врахування індивідуальних особливостей, наочності, ґрунтовності, мотивації навчально-пізнавальної діяльності, зв'язку навчання з практикою, демократизації, оптимізації, емоційності навчання, активності та самостійності, свідомості, систематичності і послідовності, а і системою принципів відкритої освіти [3, с. 55], а саме:

1. Принцип мобільності студентів і викладачів – забезпечення мобільності студентів, випускників системи освіти і викладачів на ринках праці (у тому числі міжнародних).

2. Принцип рівного доступу до освітніх систем – забезпечення в системах відкритої освіти рівних умов для отримання освіти для всіх, хто має бажання і потребу навчатися впродовж життя.

3. Принцип надання якісної освіти – забезпечення у відкритих системах такої якості освіти, яка б відповідала

індивідуальним освітнім потребам і вимогам суспільства щодо загального й професійного рівня підготовки своїх членів.

4. Принцип формування структури та реалізації освітніх послуг – забезпечення ринкових механізмів формування якісної і кількісної структури підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації тих, хто навчається. Дистанційна форма професійного навчання в закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти базується на принципах доступності й безперервності; відкритості для партнерства та індивідуалізації професійно-особистісного розвитку; варіативності форм, методів і засобів; особистісно-зорієнтованої спрямованості.

Дистанційне навчання повинно доповнюватися сучасними принципами інформатизації освіти, окремі з яких виділені В. Биковим [4, с. 85-86], Н. Клокар [6, с. 39]: інтерактивність; адаптивність; гуманістичність; педагогічна доцільність застосування нових інформаційних технологій; вибір змісту освіти; забезпечення захисту інформації, що циркулює в дистанційному навчанні; стартовий рівень освіти; відповідність технологій до навчання; гнучкість і мобільність; неантагоністичність дистанційного навчання наявним формам освіти; економічність, що передбачає раціональне використання фінансових та матеріальних ресурсів, точний розрахунок ефективності підвищення кваліфікації за певною формою навчання.

У процесі розробки он-лайн навчальних середовищ навчання у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти для кращої передачі інформації і наближення віртуальних ситуацій до реальних потрібно застосовувати принципи, які застосовував під час своїх досліджень Р. Маєр [7, 8], а саме:

- ☐ студенти (учні) отримують слова і відповідні фотографії;
- ☐ слова і відповідні зображення знаходяться поруч;
- ☐ слова і відповідні зображення подаються водночас;
- ☐ слова представлені у вигляді розповіді;
- ☐ невербальні звуки представлені у малій кількості;
- ☐ візуальні та вербальні сегменти мають бути короткі;
- ☐ сторонні матеріали виключаються;
- ☐ більш сильні візуальні ефекти пропонуються для учнів з низьким рівнем знань;
- ☐ більш сильні візуальні ефекти використовуються для студентів учнів, які знаходяться у великій аудиторії.

Таким чином принципами дистанційного навчання майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти крім загальнодидактичних є принципи відкритої освіти, принципи інформатизації освіти, принципи розробки он-лайн навчальних середовищ тощо, що дають змогу забезпечити відкритість та індивідуальний підхід до організації та здійснення навчального процесу, його науковість, професійну та особистісну спрямованість, гнучкість освітнього процесу, забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії в інформаційно-освітньому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Бабанский Ю. К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований / Ю. К. Бабанский. – М.: Педагогика, 1982. – 192 с.
2. Барабанщиков А. В. Основы военной психологии и педагогики : учеб. пособие для студентов пединститутов / А. В. Барабанщиков, В. П. Давыдов, Н. Ф. Феденко ; под ред. А.В. Барабанщикова. – М.: Просвещение, 1988. – 271 с.
3. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.
4. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології : монографія / [В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін.] ; наук. ред. Биков В. Ю., Овчарук О. В. // Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – Київ : Атіка, 2005. – С. 77-140.
5. Зинченко В. П. Дистанционное образование: к постановке проблемы / Зинченко В. П. // Педагогика. – 2000. – № 2. – С. 23-24.
6. Клокар Н. І. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації / Н. І. Клокар // Шлях освіти. – 2007. – № 4 (46). – С. 38-41.
7. Mayer R. E. For whom is a picture worth a thousand words? Extensions of dual-coding theory of multimedia learning / R. E. Mayer, V. K. Sims // Journal of Educational Psychology. – 1994. – № 84. – Pp. 389-401.
8. Moreno R. A coherence effect in multimedia learning: the case for minimizing irrelevant sounds in the design of multimedia messages / R. Moreno, R. E. Mayer // Journal of Educational Psychology. – 2001. – № 92. – Pp. 117-125.

ПРОЕКТУВАННЯ SMART-КОМПЛЕКСІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Клочко Оксана Віталіївна,

*Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського,
м. Вінниця, klochkoob@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6505-9455*

Гуменний Олександр Дмитрович,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
gumenny7@gmail.com, ORCID iD 0000-0001-6596-3551*

Одним із важливих завдань освіти в Україні, відповідно до «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», є створення системи освіти нового покоління: орієнтація на сучасні наукові досягнення та інновації, удосконалення навчально-виховного процесу засобами SMART-технологій, підвищення доступності та ефективності освіти на базі інформаційно-комунікаційних технологій [1]. На сьогоднішній день електронні системи SMART-освіти на основі методів штучного інтелекту застосовуються у навчальному процесі в багатьох країнах. Тому розробка і впровадження у навчально-виховний процес SMART-технологій з метою удосконалення електронних освітніх ресурсів (ЕОР) та створення SMART-комплексів навчальних дисциплін відповідно до сучасних запитів епохи є актуальною і забезпечить підвищення якості освіти та випереджувальний розвиток майбутніх фахівців.

Актуальні питання переходу до SMART-освіти, розроблення та впровадження у освітній процес професійної підготовки фахівців SMART-комплексів навчальних дисциплін, інтерактивних моделей досліджували вітчизняні науковці В. Биков, Р. Гуревич, А. Гуржій, О. Спірін, В. Радкевич [1; 2; 3, 4] та ін.

Зважаючи на сказане вище, нами був розроблений самонавчаючий алгоритм студента, взаємопов'язаними складовими якого є макроблоки: роботи з навчальною дисципліною, пошуку, консультування, оптимізації та перетворення даних (рис. 1, рис. 2, рис. 3). Самонавчаючий алгоритм студента є складовим елементом ЕОР та може бути впроваджений у SMART-комплексах навчальних дисциплін. Розглянемо розроблені макроблоки з точки зору їх відповідності SMART-підходу в освіті.

У моделі самонавчаючого алгоритму студента, після опрацювання системою отриманих реєстраційних даних, студентові пропонується обрати роботу з навчальним курсом дисципліни або сформулювати пошуковий запит (рис. 2). Алгоритм роботи студента з навчальною дисципліною є функціональною складовою самонавчаючого алгоритму студента (рис. 3). Адаптивна складова алгоритму передбачає циклічний підбір студентом матеріалу варіативної складової курсу навчальної дисципліни до моменту успішного проходження тесту інваріантної складової.

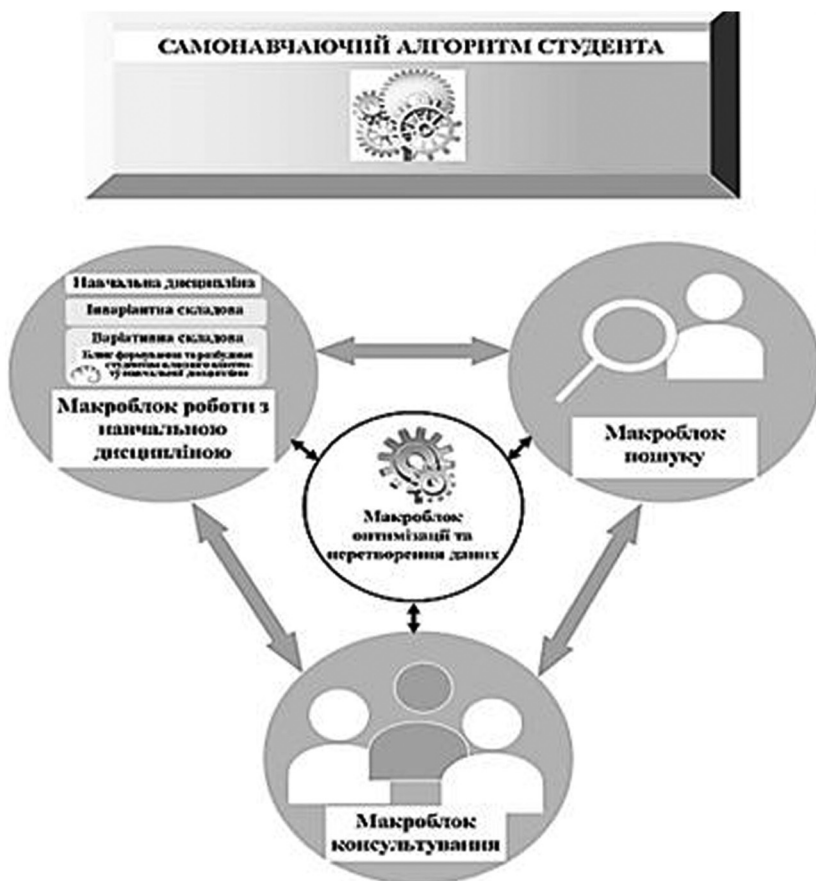

Рис. 1. Принципова схема самонавчаючого алгоритму студента

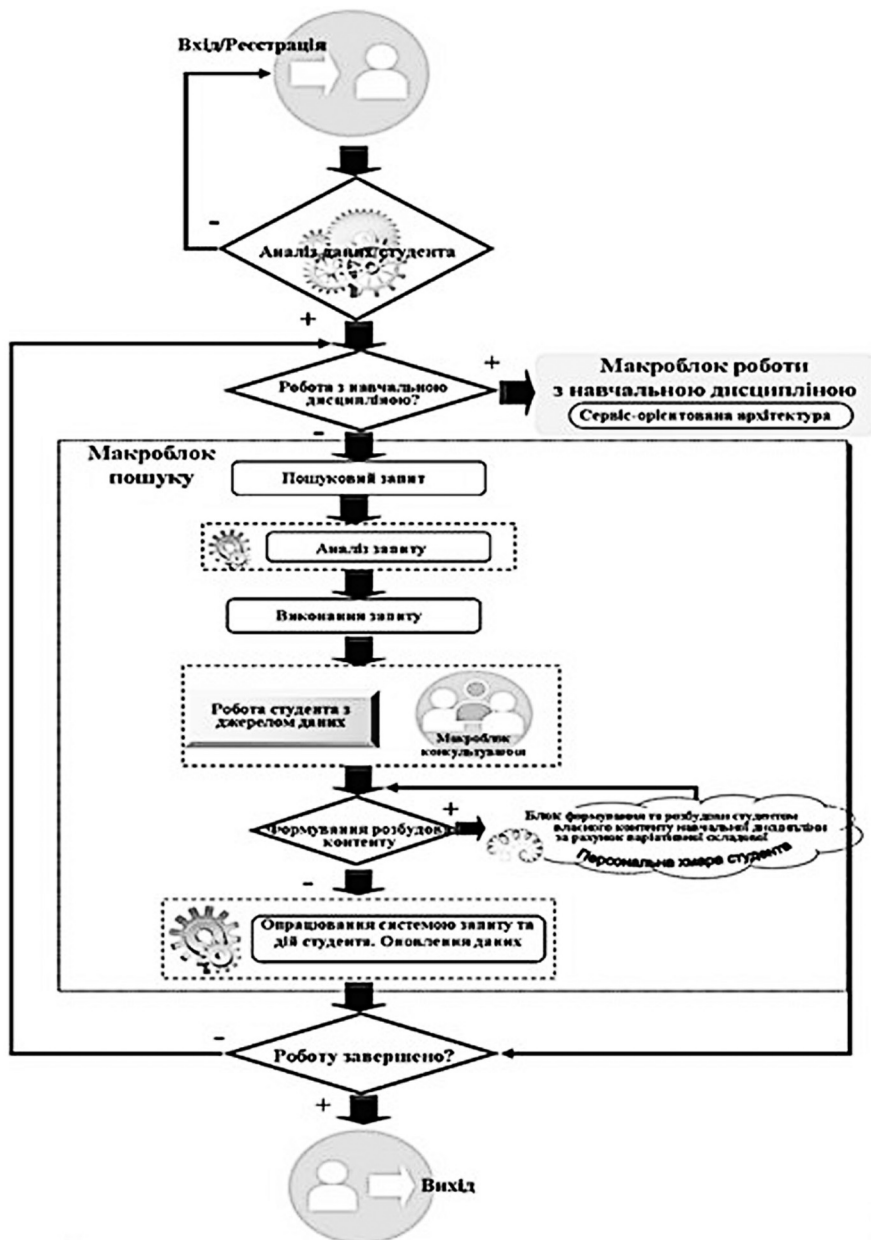

Рис. 2. Блок-схема самонавчаючого алгоритму студента

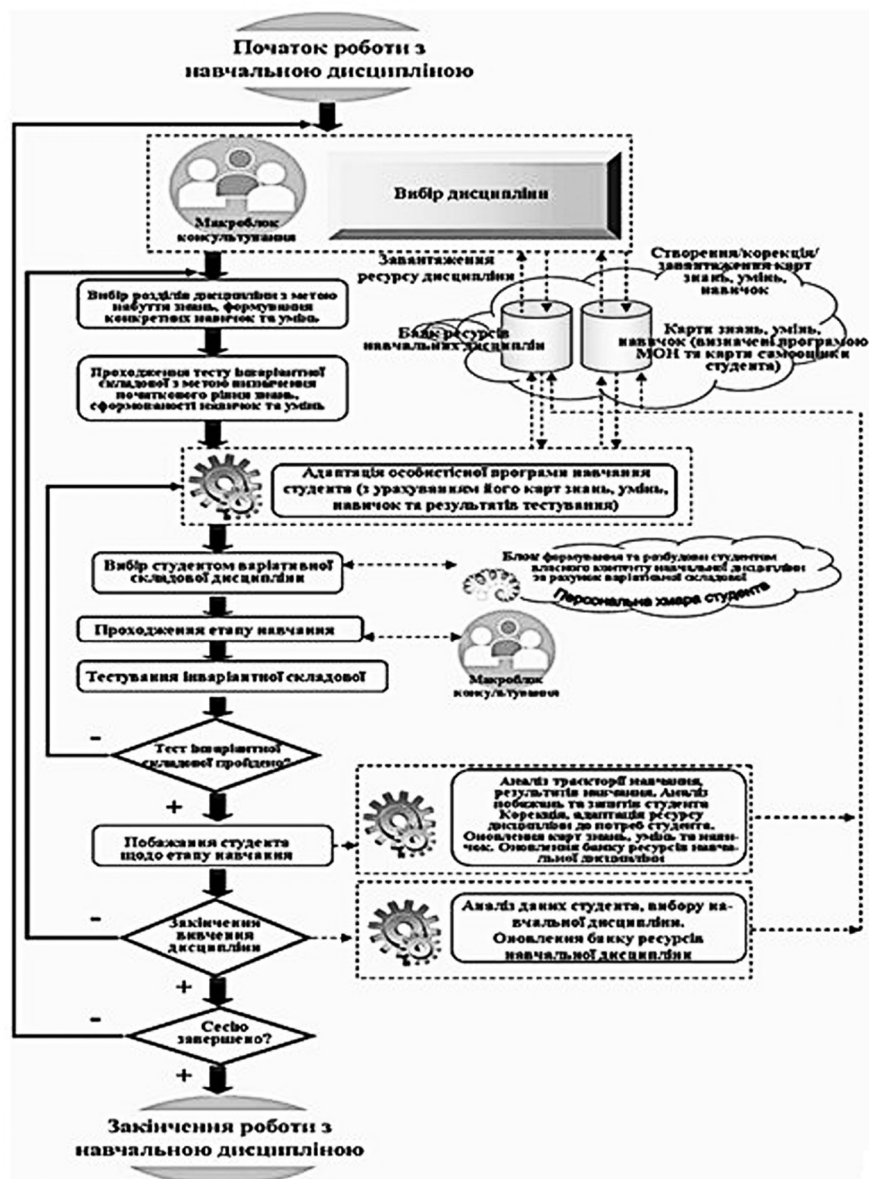

Рис. 3. Блок-схема алгоритму роботи студента з навчальною дисципліною

Системою передбачено розширений набір навчального матеріалу варіативної складової, зокрема, за рахунок блоку формування та розбудови студентом власного контенту навчальних дисциплін (розташованого на персональній хмарі). Лише за таких умов будови курсу можна гарантувати виконання навчальної програми на умовах дотримання вимог національної рамки кваліфікацій.

За допомогою самонавчаючого алгоритму роботи студента з навчальним курсом реалізуються такі цілі SMART-підходу: самостійний вибір траєкторії пошуку у процесі навчання, самонавчання, мотивування активізації навчальної діяльності, мотивування здійснення пізнавальної діяльності, адаптування системи навчання до потреб користувача та його можливостей.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fpmon.org.ua%2Fengine%2Fdownload.php%3Fid%3D563%26viewonline%3D1>. – Дата звернення: 28.09.17. – Назва з екрана.

2. Гуменний О. Д. Smart-комплекси навчальних дисциплін для професійно-технічних навчальних закладів [Текст] / О. Д. Гуменний, В. О. Радкевич // Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, Теорія і методика професійної освіти, 3(11), 2016. – 11-19 с.

3. Гуревич Р. С. Информационно-коммуникационные технологии в профессиональном образовании будущих специалистов : монография / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемия, М. М. Козяр; под ред чл.-кор. НАПН Украины Р. С. Гуревича. – Л. : изд. Сполом, 2012. – 380 с.

4. Гуржій А. М., Лапінський В. В. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів / А. М. Гуржій, В. В. Лапінський // Інформаційні технології в освіті. 2013. – № 15. – С. 30-37.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Кравець Світлана Григорівна,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
sveta.kindz@ukr.net, ORCID iD: 0000-0001-6259-0067*

На часі є очевидним, що модернізація характеру праці, технологізація виробничих процесів, економічна та політична нестабільність та ін. зовнішні чинники суттєво трансформують

внутрішні потреби особистості, що приводить до зміни контингенту бажаючих здобути нову професію, підвищити кваліфікацію, підтвердити досвід неформального навчання тощо, в той же час, не полишаючи робочого місця, зберігаючи матеріальну стабільність, дотримуючись вигідної траєкторії індивідуального і професійного розвитку.

У сучасному Законі України «Про освіту» (2017) вбачаємо, що кожен здобувач освіти має право на автономію та вибір індивідуальної освітньої траєкторії, яка може бути реалізована через індивідуальний навчальний план, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів [1].

Аналіз змістового контексту цих понять дає змогу розуміти, що суб'єкти навчання можуть реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію, використовуючи можливості дистанційного навчання, формуючи свій індивідуальний навчальний план. У свою чергу, якщо є потреба у наданні освітніх послуг засобами дистанційного навчання, то у навчальному закладі допускається модифікація традиційної підготовки, яка веде за собою конструктивні зміни у методиках викладання, планах та програмах, забезпечуючи їх максимальну придатність до використання учнями (слухачами).

Теоретичне та методичне вирішення питань, пов'язаних із впровадженням дистанційного навчання у закладах освіти, не є новим завданням для науковців та практиків. Адже про створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, зокрема й у сфері освіти і науки, було заявлено у Національній програмі інформатизації ще у 1998 р., на виконання завдань якої у 2000 р. прийнято «Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні», яка покликана забезпечити: нові можливості для оновлення змісту навчання та методів викладання дисциплін і розповсюдження знань; розширення доступу до всіх рівнів освіти, реалізацію можливості її одержання для великої кількості молодих людей, включаючи тих, хто не може навчатись за

традиційними формами внаслідок браку фінансових або фізичних можливостей, професійної зайнятості, віддаленості від великих міст, престижних навчальних закладів тощо; реалізацію системи безперервної освіти «через все життя»; індивідуалізацію навчання при масовості освіти.

Для досягнення зазначених завдань потреба розвитку дистанційної освіти на початку ХХІ ст. набула значної актуальності, зокрема у частині розроблення технологій дистанційного навчання, які передбачають поєднання педагогічних та інформаційних технологій. Як зазначено у Концепції, характерні риси дистанційної освіти дещо видозмінюють роль викладача: дистанційна освіта розширює і оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [2].

Більшість педагогів сьогодні переконані, що вони є впевненими користувачами усіх інформаційних технологій, однак практика засвідчує недостатність їхньої ініціативи у реальному застосуванні елементів дистанційного професійного навчання. Пояснення тому, що упродовж 17 років із часу поступової реалізації завдань Концепції дистанційної освіти педагоги не повністю «опанували» нові ролі тьюторів, підтримувачів навчального процесу, консультантів, наставників, експертів та ін., знаходимо у роздумах В. Кременя щодо консервативності освіти: «у цьому її плюси й мінуси. Плюс у тому, що вона чинить спротив непродуманому реформуванню, а мінус – що й доцільні зміни здійснити важко. Потрібні скоординовані зусилля й послідовні дії всього суспільства протягом тривалого часу» [3].

Осередком координації прогресивного розвитку дистанційної освіти став створений Міністерством освіти і науки України у 2000 р. Український центр дистанційної освіти. Визначальним завданням для Центру та ін. організаційних структур було розроблення проектів нормативно-правових документів щодо функціонування системи дистанційної освіти. Так, у 2004 р. затверджено перше Положення про дистанційне навчання, у якому «дистанційне навчання» розуміється як

індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

На виконання окремих завдань стратегічних документів, а саме: Національної доктрини розвитку освіти в Україні в XXI ст. (2002), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. (2013), відповідно до конкретних статей Закону України «Про загальну середню освіту», Закону України «Про вищу освіту», ст.12 Закону України «Про професійно-технічну освіту» та з метою навчально-методичного, науково-методичного, інформаційного забезпечення організації навчально-виховного процесу за дистанційною формою у 2013 р. затверджено нове Положення про дистанційне навчання, із змінами, внесеними у 2015 р. У цьому Положенні ми відслідковуємо ідентичність понять «дистанційне навчання» та «дистанційна форма здобуття освіти», визначеного Законом України «Про освіту» (2017). Суть дистанційного навчання залишається такою ж, як і у Положенні про дистанційне навчання (2004), відтак, дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу у закладах освіти (ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, ЗНЗ), яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень. За таких обставин розуміємо, що Положення про дистанційне навчання окреслює дистанційну освіту як форму, яка реалізовується у закладах освіти, а у Законі «Про освіту» дистанційна освіта розглядається ширше, включаючи освіту упродовж життя, яка може бути і не підтверджена документом державного зразка. Керуючись Положенням про дистанційне навчання, варто зазначити, що воно може бути як окремою формою навчання, а також можуть використовуватись технології дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах.

Щодо професійно-технічної освіти, то з'ясовуємо, що у Законі України «Про професійно-технічну освіту» (1998) та у сучасному проекті закону «Про професійну освіту» визначено,

що однією із форм професійно-технічної освіти є дистанційна. Загальновідомо, що організація навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах здійснюється на основі Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах (наказ МОН України від 30.05.2006 р. № 419 із останніми змінами, внесеними у 2015 р.). Однак, у цьому положенні не передбачено дистанційне навчання.

На разі у системі професійної освіти дистанційне навчання не використовується як абсолютно окрема форма, а технології дистанційного навчання супроводжують виконання навчальних програм з навчальних предметів загальнопрофесійної та професійно-теоретичної підготовки.

У контексті положень, окреслених нормативно-правовими документами, О. Базелюк обґрунтовує ідею поєднання гнучкості і зручності дистанційного курсу та переваг традиційного навчання у площині застосування змішаного навчання у професійній підготовці кваліфікованих робітників. Суть змішаного навчання полягає в тому, що певну частину навчальних предметів учні (слухачі) опановують за традиційною моделлю навчання, а іншу – за допомогою дистанційного навчання як системи з використанням спеціалізованого програмного забезпечення. З огляду на це, змішане (blended learning) навчання у професійній освіті науковець розглядає як гармонійне поєднання дистанційної форми навчання (для опанування теоретичними знаннями) та реальної практичної діяльності учнів. Таке «змішування» дає можливість використати переваги дистанційного та традиційного навчання, а також уникнути недоліків, притаманних кожній з означених форм [4, с. 24-26].

Результати аналізу законодавчих актів та нормативно-правових документів щодо дистанційної освіти засвідчують, що потреба впровадження дистанційної освіти, навчання, технологій є актуальною в умовах інформатизації суспільства; спільними зусиллями науковців й практиків уже створено системи дистанційного навчання; систематичний обмін досвідом з назрілих проблем значно підвищує рівень готовності педагогів до впровадження дистанційного навчання у закладах професійної освіти. Прогностично можна передбачити, що перспективні зміни в освітньому законодавстві мають надати чіткі пояснення

базовим поняттям дистанційної освіти й чітко відобразитись у законі «Про професійну освіту», внесенням змін до Положення «Про дистанційне навчання»; окресленням нових можливостей щодо впровадження й фінансування дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII // Законодавство України / ВР України : [офіц. веб-портал]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> – Назва з екрана.

2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. Постанова МОН України 20. 12. 2000 р. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> – Назва з екрана.

3. Кремень В. Г. Освіта, особистість і соціальний поступ / В. Г. Кремень // Доповідь на VI Українсько-польському форумі «Освіта для сучасності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/777/>. – Назва з екрана.

4. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до дистанційного навчання кваліфікованих робітників / [О. В. Базелюк, А. А. Каленський, С. Г. Кравець та ін.]. – Київ : ПІТО НАПН України, 2017. – 76 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОБІЗНАНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Кулалаєва Наталя Валеріївна,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
culture2016@ukr.net, ORCID iD: 0000-0002-8613-1495*

Модернізація професійної (професійно-технічної) освіти, що наразі відбувається в Україні, передбачає підготовку мобільних, спроможних до працевлаштування та адаптації до швидких змін на ринку праці, висококваліфікованих робітничих кадрів. Означене пояснює необхідність систематичного оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти. До основних заходів, що сприяють такому оновленню слід віднести: розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти на компетентнісний основі та структурованих за модульним принципом, впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників, створення на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти сучасних навчально-практичних центрів тощо.

Не викликає сумніву, що впровадження перелічених заходів уможливлується шляхом підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. До того ж, орієнтація професійної освіти на стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», у якій проголошено про створення сприятливих умов для забезпечення сталого зростання економіки екологічно невиснажливим способом [1], вимагає підвищення екологічної компетентності педагогів професійного навчання. Це безпосередньо стосується і тих, які беруть участь у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю. Оскільки на всіх етапах будівництва навколишнє середовище зазнає негативного впливу. До того ж, самі будівельники під час професійної діяльності знаходяться під впливом фізичних, хімічних, біологічних тощо небезпек. Варто також підкреслити проблеми, пов'язані з використанням та утилізацією будівельних відходів і відпрацьованих матеріалів. До того ж, результати опитування педагогів системи професійної (професійно-технічної) освіти засвідчили, що зацікавленість у отриманні додаткових екологічних знань виявили саме представники закладів професійної (професійно-технічної) освіти будівельного профілю [2].

Підкреслимо, що на вивчення предмета «екологія» у загальноосвітній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників відводиться всього 17 годин. Тому педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти для висвітлення екологічного контенту професійної діяльності майбутніх фахівців мають використовувати такі педагогічні прийоми та технології, котрі сприяють мотивації учнів до навчальної діяльності та самостійній роботі у здобуванні знань. Суттєве навантаження педагогів професійного навчання та обмеженість відповідних інформаційних ресурсів пояснює доцільність їхнього дистанційного навчання з означених питань.

У цьому контексті співробітниками Інституту професійно-технічної освіти НАПН України в рамках міжнародного проекту TEMPUS «ЕкоБРУ» було розроблено та впроваджено дистанційні курси екологічного спрямування для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти: культура екологічної безпеки професійної діяльності в будівельній галузі; енергоефективна компетентність педагогічних працівників ПТНЗ будівельного профілю; еко-орієнтовані педагогічні технології.

Перший курс спрямований на підвищення рівня екологічної компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти будівельного профілю. Увага акцентується на сучасних концепціях екологічної безпеки, проводиться комплексне оцінювання впливу будівельної галузі на природні екосистеми, є можливість змоделювати вторинне використання будівельних відходів, розглядаються еко-нейтральні будівельні технології тощо.

У другому курсі професійна компетентність викладачів доповнюється знаннями з галузі енергоефективності, психологічними основами формування енергозберігаючої поведінки в майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю. Вони мають можливість орієнтуватися в основних напрямках енергозбереження та моделювати енергоефективні заходи в будівельній галузі.

Під час опанування третього курсу викладачі навчаються використовувати у власній педагогічній діяльності еко-орієнтовані педагогічні технології. Вони аналізують методи проблемно-розвиваючого навчання, характеризують специфіку, основні компоненти та форми реалізації кейс-методу, використовують проектні технології професійного навчання та імітаційно-ігрові методи навчання для повноцінного розкриття екологічного компоненту в професійному навчанні тощо.

Отже, розроблені для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти дистанційні курси екологічного спрямування сприятимуть висвітленню екологічного контенту професійної діяльності майбутніх фахівців, формуванню енергозберігаючої поведінки в учнів і опануванню педагогами еко-орієнтованими педагогічними технологіями.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» [Електронний ресурс]. Офіційний вісник Президента України від 20.01.2015. – 2015 р., № 2, с. 14, ст. 154. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Назва з екрану.
2. Кулалаєва Н. В. Дистанційні курси підвищення екологічної компетентності педагогічних працівників системи ПТО / Н. В. Кулалаєва // Професійно-технічна освіта. – № 4 (73). – 2016. – С. 43-46.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЗМІШАНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Кулинич Олена Анатоліївна,

*ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище», м. Запоріжжя,
elankul@ukr.net, ORCIDiD: 0000-0002-8050-9223*

В умовах формування інформаційного (постіндустріального, цифрового) суспільства перед педагогічними працівниками закладів професійної (професійно-технічної освіти) постає низка проблем.

По-перше, це проблема відповідності професійної компетентності викладачів і майстрів виробничого навчання тим критеріям, які висуваються сьогодні з боку держави, суспільства. У ст. 54 п. 2 нещодавно прийнятого Закону України «Про освіту», серед обов'язків педагогічних працівників зазначено: «постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність» [1]. У наказі Міністерства освіти і науки України № 665 від 01.06.2013 р. «Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів» зазначаються чотири складові компетентності педагогічних працівників: професійна, комунікативна, інформаційна і правова [2]. Крім того, Кабінет Міністрів України нещодавно схвалив «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020». У рамках реалізації концепції, крім іншого, планується цифровізація освітніх процесів [3]. З огляду на вищезазначене, оволодіння цифровими технологіями, хмарними сервісами, інструментами дистанційного надання освітніх послуг перестає бути особистим вибором кожного, а стає одним з критеріїв професійної кваліфікації сучасного педагогічного працівника.

По-друге, випускники закладів професійної (професійно-технічної) освіти сьогодні повинні бути спроможними працювати в нових економічних умовах, здатними до інтеграції в професійну діяльність сучасних цифрових, інформаційних технологій, професійно-орієнтованих програмованих засобів та програмних продуктів, такими, що прагнуть до самостійного опанування новими технологічними прийомами та виробничими операціями. Забезпечити ці вимоги можуть лише педагоги, які самі здатні до

інноваційного пошуку способів отримання і передачі професійної інформації, які досягли певних рівнів розвитку власної інформаційної компетентності.

Окрім вже зазначених, постає проблема готовності педагогів, особливо старшого покоління, до роботи з учнями, представниками «покоління Z» – центеніалами. Серед особливостей цього покоління: гіперактивність; схильність до інтердисциплінарного навчання (вони оціняють лише знання, які мають практичний вектор, потенціал); неспроможність до довготривалого зосередження уваги на одній проблемі чи об'єкті, натомість – вони легше переключають увагу між візуальними об'єктами, більшість з них «візуали»; вони краще справляються з ситуацією, коли постає не одне, а декілька завдань, а найбільш характерна особливість – цифрова обізнаність. В науковій періодиці іноді зустрічається поняття «мережеве покоління». Неусвідомлення педагогічними працівниками зазначених особливостей учнів, намагання забезпечити якісну освітню послугу в рамках лише традиційного навчання приводить до психологічних конфліктів, розчарувань, причому з обох боків.

По-четверте, для системи професійної (професійно-технічної) освіти сьогодні актуальною є проблема запровадження дуальної форми здобуття освіти. Це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору [1]. Крім того, передбачаються значні зміни в законодавчій базі щодо порядку присвоєння кваліфікацій (розділ IV «Стандарти освіти, освітні програми, кваліфікації та документи про освіту» Закону України «Про освіту»). Налагодження адекватної системи надання якісних освітніх послуг в нових умовах, започаткування відповідних рівнів Національної рамки кваліфікацій, Національної системи кваліфікацій, безперечно накладуть свій відбиток на структуру освітнього процесу кожного закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

На стику цих проблем виникає потреба у формуванні в закладах професійної (професійно-технічної) освіти змішаного навчання (b-learning скорочено від англ. blended learning) – комбінації в різних пропорціях традиційного теоретичного,

виробничого навчання та електронного навчання (e-learning) і його форм: мобільного навчання (m-learning); всепроникаючого навчання (u-learning); «перевернутого» навчання (f-learning). Зазначимо, що наведений перелік методів електронного навчання є недосконалим, потребує подальшого дослідження і уточнення. На сьогодні не існує і єдиного поняття, що таке електронне навчання (e-learning скорочення від англ. electronic learning). Часто e-learning тлумачиться як синонім таких понять: дистанційне навчання, мережеве навчання, віртуальне навчання, навчання з застосуванням комп'ютерів, мультимедійне навчання, мобільне навчання. Так, у ст. 9 Закону України «Про освіту», поруч із дистанційною формою здобуття освіти у частині 5 вводиться поняття «мережева форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах» [1], що не вносить ясність у зазначену проблему. Але безперечним є факт, що вже сьогодні спостерігається все глибше проникнення електронного навчання у освітній процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти. А надалі, змішане навчання стане такою ж звичною та зрозумілою формою надання освітніх послуг, як сьогодні традиційна класно-урочна система.

Ці амбіційні плани здатні реалізувати лише педагоги з відповідним рівнем розвиненості і сформованості інформаційної компетентності. Аналіз наукової періодики і видань, практичний досвід спілкування з педагогічними працівниками системи професійної (професійно-технічної) освіти показує, що лише декларативними вимогами неможливо рушити з місця проблему невідповідності рівня сформованості інформаційної компетентності педагогічних працівників, особливо старшого покоління, представників виробничої сфери, які приходять сьогодні у заклади освіти на тлі підвищення рівня оплати та престижності педагогічної праці, вимогам сьогодення. Проблема розвитку інформаційної компетентності на етапі, коли сформульовані відповідні вимоги з боку держави, суспільства, виробничої сфери, а окремі педагогічні працівники закладів професійної освіти, в силу вікових, соціальних, фінансових, психологічних та інших чинників, нажаль, не відповідають цим вимогам, потребує адекватних засобів, технологій, методичних

рекомендації щодо розвитку цієї обов'язкової складової компетентності сучасного педагогічного працівника, системного підходу до розв'язання цього протиріччя.

Список використаних джерел:

1. Закон України №2145-VIII від 05.09.2017 «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print>
2. Наказ МОН України № 665 від 01 червня 2013 року «Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/37302/>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНОГО
НАВЧАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ Й ДОРΟΣЛИХ, ЯКІ
ПРОЖИВАЮТЬ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ
ТА В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ НА ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ**

Лебединська Ольга Вікторівна,

*Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у
Луганській області, м. Северодонецьк, ov_lebedinska@ukr.net*

Одним із пріоритетних напрямів програми модернізації закладів професійної (професійно-технічної) освіти визнано впровадження в систему освіти інформаційних технологій, зокрема й технологій дистанційного навчання. Пунктом 2 ст. 3 Закону України «Про освіту» визначено: «В Україні створюються рівні умови доступу до освіти. Ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак».

В умовах окупації частини території України та проведення антитерористичної операції традиційні форми професійного навчання учнівської молоді і дорослих виявилися малоефективними і часто вкрай небезпечними. Запровадження

дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, як індивідуалізованого процесу набуття професійних компетентностей для певних верств населення Луганської та Донецької областей, на час проведення АТО стає найбільш оптимальним способом навчатися в системі професійної освіти, опановувати робітничу професію, а також можливістю реалізувати конституційне право кожного громадянина України на освіту.

Серед закладів професійної (професійно-технічної) освіти Луганської області є такі, що розташовані безпосередньо на лінії розмежування зони проведення антитерористичної операції або в буферній (15-кілометровій) зоні. Золотівський професійний ліцей – один із таких закладів, який знаходиться поряд з лінією зіткнення, а відтак використання елементів дистанційної форми навчання учнівської молоді та дорослих в ньому є нагальною потребою. Протягом останніх трьох років у закладі освіти відбувалася експериментальна робота регіонального рівня за темою «Впровадження елементів дистанційного навчання в освітній процес ПТНЗ в умовах проведення АТО».

Доцільність, ефективність та багатоваріантність використання елементів дистанційної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти Луганської області в умовах проведення АТО, методичні напрацювання регіонального експерименту надали підґрунтя для організації експериментального дослідження всеукраїнського рівня, що в першу чергу стало важливим для осіб із окупованих і тимчасово непідконтрольних українській владі територій та мешканців лінії розмежування зони проведення антитерористичної операції.

Особливості функціонування засобів дистанційного навчання, забезпечення освітніх потреб віддалених один від одного учасників навчального процесу за рахунок опосередкованої взаємодії у спеціалізованому мережевому середовищі сьогодення дають змогу вирішити питання забезпечення якості та доступності професійного навчання лише в його теоретичній частині. Але цих засад цілком достатньо, коли постає вибір між збереженням здоров'я і життя людини та опануванням робітничою професією.

Експеримент всеукраїнського рівня за темою «Організація дистанційного професійного навчання учнівської молоді й дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення» на базі Золотівського професійного ліцею проходить за підтримки Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Луганській області та при науковому керівництві Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Предмет дослідження – формування професійної компетентності за рахунок використання елементів дистанційної форми навчання в учнівської молоді й дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов дистанційного навчання учнівської молоді й дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення.

Програмою проведення експериментальної роботи всеукраїнського рівня заплановано проведення низки заходів, спрямованих на реалізацію таких основних завдань:

- визначення теоретичних засад організації дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти в умовах проведення антитерористичної операції;

- обґрунтування критеріїв, показників та рівнів формування професійних компетентностей здобувачів освіти;

- визначення організаційно-педагогічних умов дистанційного навчання;

- розробка методики формування професійної компетентності учнів з використанням технології та елементів дистанційного навчання (розробка дистанційних курсів з навчальних предметів та їх навчально-методичне забезпечення, створення та апробація відповідних електронних продуктів та інформаційних ресурсів);

□ упровадження в практику й експериментальна перевірка ефективності організаційно-педагогічних умов дистанційного навчання здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення.

Наукова новизна експерименту полягає в обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов впровадження дистанційного професійного навчання учнівської молоді і дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення; удосконаленні загальної системи професійної підготовки учнівської молоді і дорослих; розробці інноваційного навчально-методичного забезпечення.

У результаті здійснення дослідно-експериментальної роботи з теми «Організація дистанційного професійного навчання учнівської молоді і дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення» передбачається:

□ набуття досвіду використання елементів дистанційного навчання в освітньому процесі закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

□ створення спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища;

□ розробка та апробація авторських дистанційних навчальних курсів;

□ впровадження системи дистанційного тестового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів освіти;

□ обґрунтування та впровадження в практику методичних матеріалів супроводу використання елементів дистанційного навчання учнівської молоді і дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення.

Здійснення попереднього SWOT-аналізу технології експерименту, розкриття сильних й слабких сторін дослідно-експериментальної роботи, потенціальних загроз та можливостей дозволило виявити переваги започаткованого експерименту, недоліки, перспективи та потенціальні загрози.

Визначена тема експерименту всеукраїнського рівня відкриває нові можливості для виведення на новий рівень професійної підготовки здобувачів освіти із тимчасово окупованих територій та населених пунктів на лінії зіткнення, а також системи професійної (професійно-технічної) освіти в цілому. Впровадження інноваційної спеціалізованої

системи використання Інтернет-можливостей в перспективі змінить освітній процес, загальноприйняті підходи до навчання та опанування робітничою професією.

Список використаних джерел:

1. Радкевич В. О. Науково-методичне забезпечення якості професійної освіти і навчання / В. О. Радкевич // Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи: зб. наук. пр. / [ред. кол. : В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К.: ПТО НАПН України, 2015. – Вип. 6. – К. : «НВП Поліграфсервіс». – С. 5-20.

2. Базелюк О. В. Використання платформи дистанційного навчання e-learning.org.ua в освітньому процесі професійно-технічного навчального закладу [Електронний ресурс] : матеріали наук.-практ. семінару (м. Київ 26 квітня 2016 р.) / Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України; Українська інж.-пед. академія / [редкол.: Петренко Л. М. та ін.]. – К. : ПТО НАПН України, 2016. – 53 с. – Режим доступу: <http://ivet-ua.science/>.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ЗАДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

**Лопаків Володимир Сергійович,
Горбачова Тетяна Вікторівна,**

*ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського
національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, licej2007@ukr.net*

XXI століття вимагає від членів суспільства «нового мислення і дій», інноваційних та альтернативних підходів, групових дій, професійної та географічної мобільності, і, як наслідок, систематичного й ефективного навчання протягом усього життя. Провідною метою кожного навчального закладу є підвищення якості освіти. Для цього необхідно забезпечити наступне: повне і своєчасне охоплення навчанням усіх учнів; осучаснення та оздоровлення освітнього середовища; впровадження методик особистісно і компетентнісно-орієнтованого навчання, виховання і розвитку учнів; технологічність методик навчання; моніторинговий супровід освітнього процесу; підготовку педагогічних кадрів тощо.

Метою професійної освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності, вміння застосовувати набуті знання та бути конкурентоспроможним на ринку праці.

У наше життя дуже стрімко входять нові технології надання учням та педагогічним працівникам освітніх послуг, які базуються на застосуванні ІКТ-технології електронного та мобільного навчання. Так, з метою організації дистанційного навчання у ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського» педагогічні працівники проходять навчання в Дистанційній академії (беруть участь у вебінарах, майстер-класах, курсах) та Інституті модернізації змісту освіти МОН України (проходять дистанційне навчання). Дистанційні курси – це можливість підвищення кваліфікації в зручний для нас час. Головною перевагою дистанційного навчання є те, що не потрібно нікуди їхати, достатньо зареєструватися і обрати найбільш цікавий для себе курс. Крім того, педагогічні працівники зацікавлені у такому навчанні ще з таких причин: розглядаються найбільш цікаві та актуальні теми, представлені педагогами-практиками; відсутні витрати на дорогу та проживання; цілодобова онлайн-підтримка тьютора-викладача; можна отримати індивідуальні консультації від найкращих українських фахівців, не виходячи з дому; відбувається активне спілкування, співпраця та обмін досвідом впродовж навчання та в подальшому з колегами з інших регіонів, що дає можливість поповнювати свої навчально-методичні матеріали; є можливість отримати електронний сертифікат, який використовується під час атестації педагогічних працівників.

Згідно з річним планом навчального закладу, створено 5 методичних комісій різних напрямів: швейного, економічного та сфери послуг на яких проводиться навчання педагогічних працівників щодо опанування навичками роботи з різними сучасними програмами для перевірки знань учнів, з метою обміну досвідом та розміщення навчально-методичних

матеріалів: Kahoot, Plickers, Wort Art, створення тестових завдань та опитувальників за допомогою Google-форм, створення ребусів та кросвордів онлайн, ментальних карт, інфографіки, створення предметних кабінетів за допомогою Google-сайта та на фейсбуці.

Як показує практика, застосування таких програм на уроках як теоретичного, так і виробничого навчання дало позитивні результати у підвищенні якості навчання. Учні стали більш зацікавлені у вивченні предметів, що підтверджує опитування учнів: 72,8 % стверджують, що виконувати домашнє завдання набагато цікавіше та зручніше, тому що увесь необхідний навчальний матеріал знаходиться на одному Web-ресурсі.

Кожен педагогічний працівник створив власний робочий кабінет у мережі Інтернет, де розміщує власні напрацювання, освітні новини, законодавчу базу, навчально-методичні матеріали для учнів, які є у вільному доступі та постійно поповнюються і оновлюються. Матеріали можуть переглядати не тільки учні та педагогічний колектив закладу, а й усі зацікавлені особи. Так, деякі роботодавці, переглянувши нароби, при необхідності, надають додаткову інформацію для використання у навчально-виробничому процесі у вигляді презентацій, відео- та фотоматеріалів, що полегшує співпрацю та підготовку майбутніх кваліфікованих робітників. Проводять додаткові онлайн-конференції, семінари та презентації окремих виробничих процесів. Це надає можливість підготувати обізнаних у виробничих процесах кваліфікованих робітників. У свою чергу, це дає можливість замовникам кадрів безпосередньо брати участь у підготовці кваліфікованих робітників для свого підприємства. Без дистанційного навчання такий процес був би неможливий. У свою чергу, таке навчання спонукає учнів бути відповідальними, тому що можна проконтролювати час виконання та здачі завдань, а також їх проаналізувати. Для своєчасності виконання робіт педагогічні працівники стимулюють учнів. З метою активізації, зацікавлення та популяризації предметів як загальноосвітньої, так і професійно-теоретичної підготовки у ліцеї проводяться онлайн-олімпіади, які можна виконати навіть з мобільних пристроїв у зазначений час з будь-якого місця.

Отже, дистанційне навчання – це важливий елемент підвищення якості навчання як педагогічних працівників, так і учнів. Воно дає можливість навчатися протягом всього життя,

навчання стає мобільним, доступним, забезпечує учасників навчального процесу необхідними знаннями, вміннями та навичками, компетентностями, які необхідні їм у житті.

Список використаних джерел:

1. Морзе Н. В. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес закладів ПТО: Методичний посібник. – К.: Арт Економі, 2011. – 168 с.

ХМАРНІ СЕРВІСИ OFFICE 365 В ОСВІТІ

Ляхощька Лариса Леонідівна,

*ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ,
lyahotska@ua.fm, ORCID iD: 0000-0002-9690-8376*

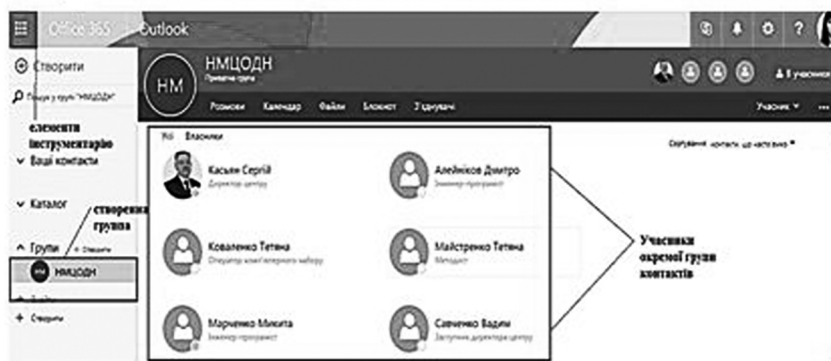
Сучасне ефективне навчання неможливе без використання нових інформаційних технологій. Міністерство освіти і науки України пропонує активно використовувати електронне навчання, дистанційні освітні технології, елементи відкритої освіти тощо в освітній діяльності закладів освіти [1; 4; 5]. Серед ключових компетентностей Концепції Нової української школи [1] пропонується інформаційно-цифрова, яка передбачає: впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні, інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеки, розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо). Відповідно до зазначеного вище, необхідно модернізувати інформаційно-освітнє та наукове середовище закладу освіти та привести його у відповідність до сучасного рівня розвитку науки, технологій і виробництва. Саме хмарні технології, які є нині передовими технологіями інформаційного суспільства, можуть відіграти роль провідного інструменту інформатизації освіти. Тому в умовах розвитку економіки, швидкої зміни технологій, нової якості соціуму можна передбачити, що сучасна освіта й освіта майбутнього – це освіта, що базується на високотехнологічних засобах навчання, характеризується значною мобільністю, універсальністю та фундаментальністю.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Світовий досвід упровадження технології хмарних обчислень в освіту детально проаналізували у своїх роботах Н. Склейтер і К. Хеввіт. Наукові пошуки орієнтовані на педагогічні підходи до вивчення віртуальних спільнот, відображено у працях О. Андрєєва, В. Бикова, Д. Боудена, С. Віркуса, М. Жалдака, Н. Задорожної, В. Кухаренка, С. Литвинової, І. Малицької, Н. Морзе, Є. Патаракіна, Є. Полат, А. Хуторського та ін. Різні аспекти використання ІКТ в освітньому процесі розглядали у своїх працях: В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, І. Захарова, М. Кадемія, Г. Кедрович, Є. Полат, І. Роберт, О. Спірін, І. Трайнів та ін. Аналіз наукових джерел показує, питання використання «хмарних технологій» для професійного росту керівних та педагогічних кадрів освіти в умовах підвищення їхньої якості знань як слухачів закладу післядипломної освіти (ЗПО) досліджено недостатньо.

Навчання в хмарі стає тенденцією, яка трансформує освіту. З розвитком хмарних обчислень з'явилася можливість забезпечити розширений доступ до програмного забезпечення і різних сервісів мережі Інтернет. Тому хмарні сервіси дозволяють перенести обчислювальні ресурси, програмне забезпечення й документи на віддалені Інтернет-сервери і не зберігати великі обсяги інформації на своїх комп'ютерах. Прикладом хмаро орієнтованого сервісу є Office 365. Зазначимо, Office 365 для освіти надає хмарні інструменти, які змінюють організацію освітнього процесу: використовувати різноманітні гаджети (ноутбуки, планшети, звичайні комп'ютери) і не залежати від типу операційної системи; робота в Linux, Window's та Android, Apple; необмежені можливості співпраці, комунікації, кооперації та онлайнового навчання. Заклади післядипломної освіти мають невеликі бюджети, при цьому час вимагає від кожного закладу освіти інноваційних підходів. Тож технології Office 365, які надаються безкоштовно, зможуть модернізувати навчальні методики і допоможуть у створення умов для самореалізації особи як активного члена суспільства, здатного свідомо долучатися до економічного життя країни.

Експериментальні дослідження, які проводилися співробітниками лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти

спільно з науковцями кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти (ВОСІКТ ЦІППО) ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України довели, що комплексне використання сервісів Office 365 викладачами кафедри ВОСІКТ ЦІППО в освітньому процесі підвищення кваліфікації експериментальних груп слухачів ЦІППО призвело до створення штучно побудованої системи, яка забезпечує навчальну мобільність, групову співпрацю викладачів та слухачів і використовує хмарні сервіси для ефективного, безпечного досягнення навчальних цілей, тобто хмарно орієнтованого навчального середовища. Для успішного підвищення кваліфікації слухачів експериментальних груп (до складу яких ввійшли педагогічні працівники смт Борзна та Борзнянського району Чернігівської області, усього – 56 осіб) надано доступ до таких сервісів: електронна пошта Outlook, електронний календар, текстовий редактор WordOnline, електронні книги Excel Online, електронний записник OneNote, редактор презентацій PowerPoint Online, соціальна мережа Yammer. Завдяки низці методичних інструкцій усім слухачам, як учасникам освітнього процесу, під час активації облікового запису надано можливість працювати зі сторінками електронної пошти Outlook – засіб обміну електронними листами, де встановлено список усіх можливих контактів, що занесені до середовища «Office 365».

Рис. 1. Зразок списку контактів у створеній окремій групі контактів

Після дистанційної реєстрації слухачів у хмаро орієнтованому навчальному середовищі Office 365 кураторами-тьюторами груп були проведені інструктивно-методичне та практичне онлайн-заняття, на яких із екрану персонального комп'ютера (ПК) викладача одразу надавались інструкції та відпрацьовувались навички роботи слухачів із сервісами Office 365. Активність слухачів, яку вони проявляли, працюючи з сервісами Office 365 (спілкування в Yammer, відкриття папок із файлами та ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням в е-бібліотеці групи, створення власного портфоліо з підготовки випускної роботи – педагогічного проекту, завантаження на ПК та робота з сервісом Skype for Business) у хмаро орієнтованому навчальному середовищі, куратори-тьютори відзначали рейтинговою оцінкою. Використовуючи сервіс Forms слухачам була надана можливість перевірити свої знання та ІКТ-компетентності, виконав тести та дати відповіді на питання анкети.

Захист педагогічних проектів слухачів був проведений по групам через сервіс Skype for Business.

Рис. 2. Скрін онлайн-захисту випускної роботи (педагогічний проект) через сервіс Skype for Business Microsoft Office 365

Відповідно до викладеного вище, зробимо висновок. Характерною ознакою сьогодення є зростання темпів зміни сучасного суспільства та його інформатизації. Комп'ютери та інформаційні технології (ІТ) розвиваються для того, щоб допомагати людям мислити, діяти та ефективно навчатися. Вони розширюють можливості професійної діяльності та вимагають опанування новими знаннями та навичками.

Різноманітні аспекти впровадження ІТ, а саме інтернет-технологій, в освітній процес закладу освіти та пов'язані з цим формування та розвиток відповідних компетентностей у педагогічних працівників є актуальними у світлі сучасного реформування освіти в Україні.

За результатами проведеного нами дослідження, можна стверджувати, що інтернет-технології виконують кілька функцій для задоволення інформаційної, комунікаційної, технологічної та споживацької потреб сучасної особистості, а саме: це середовище для навчання та обміну знаннями; платформа для організації освітнього процесу; інструмент навчання, який дає змогу швидко, ефективно та без зайвих труднощів розв'язувати завдання для досягнення освітньої мети.

В умовах тотальної комп'ютеризації життєдіяльності людини висуваються нові вимоги до освіти. Із розвитком хмарних обчислень з'явилася можливість забезпечити всебічний доступ до програмного забезпечення і різних сервісів мережі Інтернет. Тому хмарні сервіси дозволяють перенести обчислювальні ресурси, програмне забезпечення й документи на віддалені Інтернет-сервери і не зберігати великі обсяги інформації на своїх комп'ютерах. Прикладом такого хмаро орієнтованого сервісу є Office 365, впровадження якого в освітній процес закладу післядипломної освіти описано в даному дослідженні.

Наші спостереження показали, хмарні сервіси, які дають можливість користуватись ними для створення презентацій, документів чи обговорення різних подій, об'єднують своїх користувачів у віртуальні спільноти. Впровадження технологій навчання сервісу Microsoft Office 365 в систему освіти сприяє підвищенню освітнього рівня закладів освіти. Натепер, у період впровадження ідей Концепції «Нова Українська школа» в практичну діяльність закладів освіти України, це є особливо актуальним при викладанні на курсах підвищення кваліфікації у закладах післядипломної освіти взагалі, післядипломної педагогічної освіти зокрема.

Список використаних джерел:

1. Концептуальні засади нової української школи [Електронний ресурс] URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.

2. Литвинова С. Г. Хмарні сервіси Office 365 : навч. посібник / С. Г. Литвинова, О. М. Спірін, Л. П. Анікіна. – Київ. : Компрінт, 2015. – 170 с.

3. Ляхощка Л. Л. Використання технології роботи в єдиному інформаційному середовищі на основі Office 365 у процесі підвищення кваліфікації слухачів закладу післядипломної освіти / Технологія роботи в єдиному інформаційному середовищі на основі Office 365: зб. матеріалів методологічного семінару 18 травня 2017 р. [ред. кол.: В. В. Олійник (голов. ред.) та ін.]. – К. : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2017. – С. 25-30.

4. Положення про дистанційне навчання / Наказ МОН № 466 від 25.04.13 року [Електронний ресурс] URL : http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/print

5. Положення про електронні освітні ресурси / Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 01.10.2012 № 1060 [Електронний ресурс] URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.

МЕТОДИКА РОЗРОБКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ РОБІТ У СИСТЕМІ MOODLE

Майборода Людмила Анатоліївна,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
mayborodal@ukr.net, ORCID iD: 0000-0003-4869-7786*

З розвитком інформаційних технологій у системі освіти все більше набуває популярності дистанційне професійне навчання. У закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗППО) технології дистанційного навчання переважно можуть використовуватись у процесі вивчення предметів професійно-теоретичної підготовки. Основними видами навчальних занять за дистанційною формою є: лекції, семінари, практичні й лабораторні заняття, консультації та ін. [1]. У типових навчальних планах професійної підготовки кваліфікованих робітників однією з форм навчальної діяльності є лабораторно-практичні роботи (далі – ЛПР). Лабораторно-практична робота – це «метод навчання у професійно-технічних виховних закладах, що передбачає оволодіння учнями навичками й уміннями, потрібними для трудової діяльності в певній галузі промисловості; містить елементи дослідження, аналізу й т. ін. [2, с. 167]. У Положенні про дистанційне навчання визначається, що практичні й лабораторні заняття можуть організовуватись дистанційно в синхронному та асинхронному режимах, або при умові використання відповідних віртуальних тренажерів і

лабораторій [1]. Отже, ЛПР у ЗППО можуть виконуватись дистанційно при умові наявності віртуальних тренажерів і лабораторій, середовища, програмного забезпечення, що забезпечують виконання навчальної програми.

У науковій літературі поняття «віртуальна лабораторія» визначається як віртуальне середовище навчання, яке дає змогу моделювати поведінку об'єктів реального світу в комп'ютерному середовищі і допомагає в оволодінні новими знаннями та вміннями [3]. Віртуальна лабораторна робота – це інформаційна система, що інтерактивно моделює реальний технічний об'єкт та його суттєві для вивчення властивості із застосуванням засобів комп'ютерної візуалізації [4]. Залежно від особливостей організації віртуальних лабораторій та доступу до них, науковці розрізняють віртуальні лабораторії як: фізичні віддалені (дистанційні); імітаційні локальні; імітаційні дистанційні; комбіновані лабораторії [5].

Розробка віртуальних лабораторій (імітаційних моделей, тренажерів тощо) в умовах ЗППО фінансово затратна, довготривала, кропітка робота, що вимагає від педагога професійного навчання відповідної підготовки і знань. Для окремих професій, створення віртуальних ЛПР, практично є неможливим з технічних, фінансових, організаційних та ін. причин. На нашу думку, альтернативою може бути система дистанційного навчання Moodle, що дає змогу підтримати розробку віртуальних (дистанційних) лабораторно-практичних робіт, виконання яких не потребує фізичного використання спеціального лабораторного, виробничого обладнання, завдяки навчальному модулю «Завдання». Даний модуль дає змогу педагогу видавати завдання учням, збирати роботи, оцінювати їх та залишати відгуки. Виконане завдання учні можуть відправити будь-яким цифровим контентом: написати текст відповіді або завантажити файл (текстовий документ, електронні таблиці, картинки, аудіо та відео файли тощо). При перевірці учнівських робіт педагоги можуть залишати текстові відгуки або файли з коментарями, оцінити за цифровою або літерною шкалою.

Для створення завдання ЛПР на платформі Moodle, педагог професійного навчання повинен: 1) вибрати в селекторі «Додати елемент курсу» відповідний пункт – «Завдання»; 2) заповнити форму для введення параметрів завдання; 3) додати додаткові файли (текст, аудіо, відео тощо) з методичними рекомендаціями, інструкціями тощо. Виконавши завдання, учні надсилають відповідь у вигляді тексту (в спеціальну форму на сайті вводиться текст) або файлу (завантажують файл як відповідь). Після виконання завдання учнями, педагог оцінює відповіді, пише коментарі.

Отже, педагог професійного навчання, розробляючи ЛПР має добре спланувати завдання і вправи. Визначити з чого буде складатись завдання (методичні рекомендації, аудіо-, відео файли, таблиці, схеми, рисунки тощо) та в якому вигляді мають представити результати своєї роботи учні.

Список використаних джерел:

1. Положення про дистанційне навчання. Наказ МОН України від 25 квіт. 2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
2. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
3. Семеніхіна О. В. Віртуальні лабораторії як інструмент навчальної та наукової діяльності / О. В. Семеніхіна, В. Г. Шамоля // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2011. – № 1 (11). – С. 341-345.
4. Троицкий Д. И. Виртуальные лабораторные работы в инженерном образовании / Д. И. Троицкий // Интерактивные электронные технические руководства. – 2008. – № 2. – С. 69-73.
5. Пупена О. М. Використання віртуальних лабораторних робіт з дисципліни «Промислові мережі та інтеграційні технології» / О. М. Пупена, Р. М. Міркевич, В. В. Полупан // Наукові праці Нац. ун-ту харчових технологій. – 2016. – Т. 24, № 4. – С. 7-16.

ДОБІР НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ ДЕКОРАТИВНО-ОФОРМЛЮВАЛЬНИХ РОБІТ» В СИСТЕМІ LMS MOODLE

Мерзленко Тетяна Володимирівна,

*ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти
туристичного сервісу», м. Дніпро, merzlenko@i.ua*

Особливістю набуття освіти у професійно-технічному навчальному закладі є перевага практичної компоненти над теоретичною, у тому числі в ході вивчення дисциплін професійного спрямування. Тому, розробляючи дистанційний курс «Технології декоративно-оформлювальних робіт» з професії «Декоратор вітрин», ми стикнулися з низкою проблем, пов'язаних з добором навчальних засобів та розробкою дидактичних матеріалів для дистанційного курсу.

Методи та засоби дистанційного навчання у системі професійно-технічної освіти, принципи та методи розробки

електронного навчального контенту досліджували такі науковці, як: С. Алексєєва, В. Биков, О. Базелюк, С. Кравець, В. Кухаренко, А. Литвин, Л. Майборода, Л. Петренко, В. Ягунов та ін.

Пілотна розробка дистанційного курсу з предмету «Технології декоративно-оформлювальних робіт» реалізувалася завдяки засобам системи дистанційного навчання Інституту ПТО НАПН України e-learning.org.ua на базі LMS Moodle. Платформа Moodle є зручним середовищем для розробки навчальних курсів через її універсальність та доступність.

Курс предмету було розроблено впродовж проходження дистанційного курсу навчання роботі з LMS Moodle, що дозволило дізнатися про інструментарій платформи, протестувати його на власному досвіді та дібрати доречні види діяльності для власного дистанційного курсу.

Основними компонентами будь-якого навчального курсу, що необхідно розробити є: постановка цілей навчання; підготовка навчальних матеріалів і розроблення навчальних процедур; розроблення матеріалів для поточного і підсумкового оцінювання та корекції результатів навчання [3].

Метою дистанційного курсу є формування в учнів професійних компетентностей, визначених Державним стандартом професійно-технічної освіти ДСПТО 5312 00.00-2014 з професії «Декоратор вітрин» [1]. Тому добір діяльності у віртуальному середовищі відбувався з урахуванням переваги практичної компоненти над теоретичною.

Відповідно до ДСПТО програма дисципліни «Технології декоративно-оформлювальних робіт» розподілена на сім тем, кожна з яких містить набір певних видів діяльності та ресурсів. Серед них ми обрали найбільш зручні для нашого курсу, а саме:

1) ресурс «Файл» – використовується для додавання розроблених презентацій та документів до занять;

2) ресурс «Книга» – містить теоретичну інформацію до занять, яка має структурований вигляд;

3) ресурс «Веб-посилання» – присутній у кожній темі, бо на даному етапі ми використовуємо готові відео-сюжети з YouTube та наводимо для ознайомлення веб-сайти майстрів та студій, де детально розписані процеси виконання робіт;

4) модуль діяльності «Завдання» – обраний для видачі теоретичних та практичних завдань та оцінювання їх;

5) модуль діяльності «Тест» – пропонує учням закріплення теоретичного матеріалу у вигляді тестових завдань.

Ресурси «Файл», «Книга» та «Веб-посилання» виконують інформаційну функцію, а модулі діяльності «Завдання» та «Тест» – практичну та контролюючу. Для виконання практичної складової учні мають переглянути теоретичну частину (це налаштовано заздалегідь розробником) та надіслати на перевірку файли з фотозвітами виконання робіт або скан-копії ескізів. Кожна тема завершується завданням для самоконтролю, виконання яких не обов'язкові, але можуть надавати додаткові бали в оцінюванні. Підсумковий проект має дві оцінки: за виконання завдання та завантаження матеріалів на сервер (пояснювальної записки та фотозвіту) та за захист проекту безпосередньо у навчальному центрі. Останній пункт дозволяє очно оцінити здобутки учня та переконатися у його компетентності.

Паралельно з розробкою структури дистанційного курсу ми склали систему оцінювання, яка являє собою набір завдань впродовж проходження завдань 100 балів. Далі наведена таблиця 1, яка ілюструє структуру курсу та пов'язану із нею систему оцінювання.

Таблиця 1.

**Структура дистанційного курсу з предмета
«Технології декоративно-оформлювальних робіт»**

Теоретична складова	Практична складова	Контроль	Бали
ТЕМА 1. Загальна характеристика предмета «Технологія декоративно-оформлювальних робіт»			
Ресурси «Файл», «Книга», «Веб-посилання».	-	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 1.	1

Продовження табл. 1

ТЕМА 2. Підготування поверхонь для декоративного оформлення			
Ресурс «Веб- посилання».	Модуль діяльності «Завдання» – Практичне завдання 2.1, 2.2.	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 2.	11
ТЕМА 3. Поєднання шрифтової композиції та декору			
Ресурси «Файл», «Книга».	Модуль діяльності «Завдання» – Практичне завдання 3.1, 3.2.	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 3.	11
ТЕМА 4. Декоративні розписи предметів			
Ресурси «Файл», «Книга», «Веб- посилання».	Модуль діяльності «Завдання» – Практичне завдання 4.1, 4.2.	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 4.	11
ТЕМА 5. Створення предметів з використанням сучасних декоруючих технік			
Ресурси «Файл», «Книга», «Веб- посилання».	Модуль діяльності «Завдання» – Практичне завдання 5.1, 5.2, 5.3, 5.4.	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 5.	22
ТЕМА 6. Розробка фірмового одягу			
Ресурси «Файл», «Книга», «Веб- посилання».	Модуль діяльності «Завдання» – Практичне завдання 5.1, 5.2.	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 6.1. Модуль діяльності «Тест» – Самоконтроль 6.2.	12
ТЕМА 7. Монументальний живопис в декоруванні вітрин			
Ресурси «Файл», «Книга», «Веб- посилання».	Модуль діяльності «Завдання» – Підсумковий проект.	Модуль діяльності «Завдання» – Самоконтроль 7.1. Модуль діяльності «Тест» – Самоконтроль 7.2.	22
	Захист підсумкового проекту у навчальному центрі.		10
Максимальна загальна оцінка за курс			100

Таким чином, ми виробили стратегію курсу та визначили, що основні оцінки учні будуть отримувати за якісне виконання практичних завдань, а за рахунок теоретичної підготовки вони зможуть тільки підвищити свій загальний бал. Оцінювання практичних завдань відбуватиметься особисто викладачем на основі тих матеріалів, які учні завантажать на сервер, а також з огляду на відповідність високій якості, креативності та сучасності. Це, в свою чергу, доволі творчий процес, тому тьютор має постійно підвищувати особистий професійний рівень та неупереджено ставитися до продукту діяльності учнів.

Наповнюючи дистанційний курс з предмету «Технології декоративно-оформлюваних робіт», ми обмежили перелік ресурсів та модулів діяльності системи LMS Moodle п'ятьма із запропонованих (Файл, Книга, Веб-посилання, Завдання, Тест) для побудови чіткої логічної структури курсу та зрозумілої системи оцінювання творчих проектів учнів. Теоретичну складову склали як власний контент (презентації, інфографіка, конспекти), так і готові відео-матеріали та інтернет-ресурси. Схема дистанційного курсу з предмета «Технології декоративно-оформлювальних робіт» може бути задіяна при розробці дистанційних курсів з інших предметів професійного циклу навчання декораторів вітрин за державним стандартом.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт професійно-технічної освіти ДСПТО 5312 00.00-2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://profstandart.org.ua>.
2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : Навчальний посібник / Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2011. – 220 с.
3. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Мн.: Соврем. слово, 2005. – 720 с.
4. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до дистанційного навчання кваліфікованих робітників / [О. В. Базелюк, А. А. Каленський, С. Г. Кравець та ін.]. – Київ: Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, 2017. – 76 с.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ
ЗА ТЕМОЮ: «ДИСТАНЦІЙНЕ ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ Й ДОРΟΣЛИХ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИЙ ТЕРИТОРІЇ ТА В НАСЕЛЕНИХ
ПУНКТАХ НА ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ» (НА БАЗІ ЗОЛОТІВСЬКОГО
ПРОФЕСІЙНОГО ЛІЦЕУ)**

Мозгова Світлана Володимирівна,

*Золотівський професійний ліцей, м. Золоте, Луганська область,
metodkabinetzpl@ukr.net*

З початком проведення у 2014 році антитерористичної операції на території Луганської області творчою групою педагогічних працівників Золотівського професійного ліцею, який розташовано безпосередньо на лінії розмежування, за підтримки Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Луганській області започатковано навчально-педагогічний проект «Впровадження елементів дистанційної форми навчання в закладі професійно-технічної освіти». Обрана тематика експерименту стала альтернативою традиційно існуючій формі очного навчання.

Упродовж 2014-2017 н.р. проведено тестування та запроваджено дослідно-експериментальну роботу регіонального рівня, яка дозволила вирішити наступні завдання:

- удосконалення системи професійної освіти шляхом апробації елементів дистанційної форми навчання;

- створення умов безперервної освіти для учнів навчального закладу та для внутрішньо переміщених осіб з території області тимчасово невідконтрольній державній владі, які втратили можливість відвідувати навчальний заклад.

Метою експерименту регіонального рівня визначено впровадження елементів дистанційного навчання в Золотівському професійному ліцеї, надання учням можливості отримати якісні знання, уміння та навички відповідно до навчальних програм за місцем їхнього фактичного проживання (у разі захворювання або виникнення обставин, які загрожують життю).

Навчально-педагогічний проект реалізовано відповідно до рішення педагогічної ради навчального закладу (протокол від 27.10.2014 р. № 9) та наказу Золотівського професійного ліцею від 11.11.2014 р. № 250 «Про внесення змін до наказу від 28.08.2014 р. № 171 «Про організацію навчально-виховного

процесу» згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», погоджено з Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Луганській області.

Започаткована система навчання включає наступне навчально-методичне забезпечення:

- ☐ робочі навчальні програми та поурочно-тематичні плани з предметів загальноосвітніх та професійно-практичних дисциплін (цифровий архів);

- ☐ електронний каталог методичних рекомендацій для учнів щодо організації самостійного навчання, виконання лабораторно-практичних робіт;

- ☐ сайт навчального закладу з посиланнями на віртуальну бібліотеку, онлайн-кабінет психолога, на розклад занять, критерії оцінювання навчальних досягнень учнів, доступ до персональних блогів викладачів та майстрів виробничого навчання (лекцій, домашніх завдань, корисних посилань, навчальних відео тощо).

Усі матеріали складено відповідно навчальних програм з предметів, передбачених робочими навчальними планами, та з дотриманням вимог стандартів професійної (професійно-технічної) освіти з професій: 4112 «Оператор комп'ютерного набору», 4121 «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних», 4113 «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», 7241 «Електрослюсар підземний», 7212 «Електрозварник ручного зварювання», 7212 «Електрогазозварник», 7433 «Кравець», 5122 «Кухар», 7412 «Кондитер».

У процесі апробації елементів дистанційної форми навчання у Золотівському професійному ліцеї було створено єдиний інформаційно-освітній простір, до якого включено електронні джерела інформації (у тому числі й мережеві): віртуальну бібліотеку, бази даних, консультаційну онлайн-службу, електронні навчальні посібники тощо. Крім того, розпочато роботу зі складання електронних курсів-оболонки з предметів навчальної програми, розробка дидактичних основ, підготовка педагогів-координаторів.

На початковому етапі реалізації проекту було використано соціальну мережу «ВКонтакте». Але згідно з Указом Президента України від 28 квітня 2017 р. №133/2017 «Про рішення Ради

національної безпеки і оборони України «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» мережа входить до переліку заборонених. Тому даний навчальний ресурс перенесено до соціальної мережі Фейсбук.

Продовженням роботи з даної теми стало започаткування експерименту всеукраїнського рівня. Для реалізації експерименту за темою «Організація дистанційного професійного навчання учнівської молоді й дорослих, які проживають на тимчасово окупованій території та в населених пунктах на лінії зіткнення» на базі Золотівського професійного ліцею (строки проведення 2018-2020 рр.), в навчальному закладі напрацьовано багато матеріалів та наявна потужна матеріально-технічна база: 3 комп'ютерні класи; 1 навчальна лабораторія-майстерня; 1 методичний кабінет, обладнаний сучасною комп'ютерною технікою; 1 електронна бібліотека.

Для налагодження якісного двостороннього зв'язку придбано наступне системотехнічне забезпечення: 3 комплекти відео-обладнання (веб-камера, колонки, мікрофон, ноутбук, мультимедійний проектор), 3 інтерактивні дошки. Функціонує відеостудія для створення навчальних фільмів. Крім того, в наявності сучасне мережеве обладнання (кожен навчальний кабінет оснащено Wi-Fi-роутером; всі ПК підключено для мережі Wi-Fi), джерела безперебійного живлення. Головний сервер централізованого контролю за апаратними засобами обслуговують 4 спеціалісти відповідного профілю і кваліфікації. На усіх персональних комп'ютерах для забезпечення реалізації безперебійного доступу до веб-ресурсів та двостороннього Інтернет-зв'язку встановлено Skype. Також для конференц-зв'язку Золотівський професійний ліцей використовує Інтернет платформу ETutorium, яка надає можливість проводити уроки-вебінари, онлайн-лекції, семінари тощо. Швидкість Інтернету в навчальному закладі – 15-20 Мбіт/сек, що задовольняє технічні потреби програмного забезпечення та дає змогу учасникам освітнього процесу вільно спілкуватись між собою.

Одночасно з реалізацією експерименту всеукраїнського рівня колектив Золотівського професійного ліцею спільно з НМЦ ПТО у Луганській області та Національною Академією педагогічних наук у 2017-2018 н. р. розпочав роботу з розробки електронних

підручників, які складуть базове інформаційне забезпечення освітньої діяльності для самоосвіти учнівського контингенту.

Дистанційне навчання полегшує доступ до інформації як для учнів, так і для педагогічного колективу закладу професійної (професійно-технічної) освіти. В умовах збройного конфлікту організація такої роботи є дуже актуальною, оскільки відкриває можливості варіативності навчальної діяльності. Відмінністю дистанційної форми є те, що вона передбачає індивідуальне навчання кожного учня за індивідуально розробленим ним самим планом. Такий план є гнучким у своїй основі, проте, після затвердження, визначає характер і графік взаємодії учасників навчального процесу та використовується для оцінки успішності навчання.

Список використаних джерел:

1. Матеріали виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти у Луганській області на тему: «Про роботу органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування Луганської області щодо дотримання законодавства України про освіту для забезпечення функціонування та якості дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти» (28 вересня 2016 р.).

2. Гриценко В. І. Дистанційне навчання: теорія і практика / Гриценко В. І., Кудрявцева С. П., Колос В. В., Веренич О. В. – К.: Наукова думка, 2004. – 375 с.

5. Ушакова Н. М. Про нормативно-правове забезпечення дистанційного навчання у вищому навчальному закладі / Н. М. Ушакова, А. Б. Воронова, Л. Є. Калиновська // Нові технології навчання. Науково-методичний посібник, 2004. – №35. – С. 274-275.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МАЙБУТНЬОЇ ОСВІТИ

**Муравйова Надія Григорівна,
Лопатова Олена Миколаївна,**

*ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського
національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, licej2007@ukr.net*

Освіта майбутнього – це щось значно більше, ніж традиційна передача знань, яка вимагає інноваційності та змін, що приводять до поліпшення роботи, підвищення ефективності діяльності з розробки і реалізації нововведень. Оцінюючи останні тенденції еволюції сучасного суспільства, можна зробити висновок, що

воно є інформаційним. Економічний і технологічний розвиток будь-якої країни, добробут її населення пропорційно залежить від рівня освіти, знань, навичок, умінь і кваліфікації активної частини населення даної держави. Сучасному суспільству потрібна якісна освіта на масовому рівні, яка буде в змозі задовольнити вимоги, як споживача, так і виробника матеріальних цінностей та духовних благ. Розвиток інформаційних технологій звернув увагу людей на проблему модернізації системи освіти. У зв'язку з цим у суспільстві з'явилась ідея дистанційної освіти.

Професійно-технічні навчальні заклади (далі – ПТНЗ) відіграють значну роль у становленні та розвитку сучасного кваліфікованого робітника, який має бути готовий до життя у демократичному суспільстві і до конструктивної взаємодії з іншими. Адже саме в ПТНЗ кожен учень отримує перший професійний досвід, який би формував професійні компетентності. Сьогодні професійні навчальні заклади повинні допомагати практикувати і набувати знань та навичок згідно з вимогами роботодавців і ринку праці, оцінювати його потреби. Тому актуальним є впровадження в освітній та виробничий процес дистанційного навчання, як одного з елементів сучасної та майбутньої освіти. Результати моніторингу учнів ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К. Д. Ушинського» засвідчують: 40,3% опитаних вважають, що навчання майбутнього – це навчання через мережу Інтернет, 37,9% – це буде однією з технологій навчання, 21,8% – ніколи техніка не замінить людини.

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчально-виробничого процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій і поширюється на професійно-технічні навчальні заклади. Метою такого навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів професійно-технічної освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки

іноземців та підвищення кваліфікації працівників. Дистанційне навчання забезпечує безперервну освіту, яка передбачає систему навчання, якщо охоплює загальноосвітню та професійну освіту, перепідготовку кадрів, самоосвіту та передбачає необхідність створення можливостей для навчання протягом усього життя в поєднанні з конкретною трудовою діяльністю, у чому впевнені 54 % опитаних учнів навчального закладу. Але може застосовуватися як і окрема форма навчання.

При використанні дистанційного навчання можуть застосовуватися різні методи донесення навчально-методичної інформації до учнів різних категорій.

Основними перевагами дистанційного навчання є:

- ☐ можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень;

- ☐ технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

- ☐ взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі відповідного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

- ☐ інтеграція всіх навчальних процесів в електронній формі, які дають єдину точку входу для розв'язування усіх освітніх задач і комунікацію з викладачами та колегами по навчанню;

- ☐ мобільність та віддаленість вирішення освітніх завдань можлива з будь-якого персонального комп'ютера, підключеного до Інтернету;

- ☐ комфортність навчання в зручний для себе час;

- ☐ індивідуальний підхід;

- ☐ зменшення витрат на забезпечення компонентів навчального процесу;

- ☐ рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності і матеріальної забезпеченості учня;

□ будь-який навчальний матеріал залишається в учня фіксованим;

□ тут вже не вдасться сховатися за «вищим» одногрупником, який сидить перед тобою. Доведеться вчитися!

Для якісної організації навчального процесу за даною технологією ПТНЗ повинні створювати потужну інформаційну інфраструктуру, яку активно необхідно систематизувати та застосовувати у навчально-виробничому процесі, оновлювати та раціонально подавати його. Якщо навчальний заклад не зможе продемонструвати учням, державі, суспільству ефективність і перспективність своїх процесів, показників і багатий вибір навчальних матеріалів нового зразка в електронній формі, йому буде важко доводити високий рівень якості освіти в сучасних умовах розвитку суспільства. Використання новітніх технологій дозволяє суттєво економити на серверному обладнанні, аудиторному фонді, навчальних матеріалах тощо.

Але незважаючи на численні переваги дистанційного навчання, є і недоліки: недостатній контроль над засвоєнням учнями одержуваних знань; неможливість формування повного уявлення про зміст навчального предмета; можливість хакерського вторгнення в електронну базу даних; необхідний людський фактор.

Отже, ефективність дистанційного навчання засновано на тому, що ті кого навчають, самі почувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Можливість навчатися дистанційно не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві, дає можливість освоювати декілька професій та є єдиним шансом отримати знання. Звичні для традиційного навчання речі нікуди не зникають, вони переформовуються та підлаштовуються для роботи з гаджетами.

Список використаних джерел:

1. Морзе Н. В. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес закладів ПТО: Методичний посібник. – К.: Арт Економі, 2011. – 168 с.

2. Боднар О. Внутрішкільний контроль: інтеграція науки й досвіду // Заступник директора школи. – 2017. – № 07 (4-5). – с.71.

3. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми [Електронний ресурс] / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності – 2012. – № 10 (3-6). – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/389/1/Adamova.pdf>

ОНЛАЙН УПРАВЛІННЯ ЗАВДАННЯМИ ТА ВІДНОСИНАМИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Охременко Сергій Володимирович,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
svokhremenko@gmail.com*

Умови мінливих ринків праці сьогодення вимагають постійного освоєння нової діяльності та розвитку професійної компетентності, що уможлиблюється лише шляхом безперервної освіти. Дидактичні умови освіти, орієнтованої на результат – професійну компетентність, вимагають індивідуалізації процесу освіти. Економічні ж – застосування дистанційного навчання (ДН), як найбільш економічної та адаптивної до вимог ринку та особистості форми навчання. Ефективність засвоєння інформації, представленої у вигляді освітнього відео та текстового контенту, значно перевищую звичайні «контактні» лекції та уроки [1]. Проте, ця форма застосовується, переважно, для передачі знань, а не для освоєння дій, розвитку здатності ефективно діяти у професії – професійної компетентності. Переважна ж більшість платформ з організації ДН орієнтована на засвоєння нових для особистості знань шляхом представлення нової інформації та тестового контролю її засвоєння.

Таким чином, виникає суперечність між вимогами ринку праці до безперервного розвитку професійної компетентності особистості шляхом освоєння дій та можливостями технологій ДН, орієнтованих лише на засвоєння знань.

Ця суперечність обумовлює мету дослідження – пошук технологій ДН, орієнтованих на безперервний розвиток професійної компетентності особистості шляхом освоєння нею нових дій.

Професійна компетентність особистості, як здатність ефективного вирішення завдань, формується та розвивається тільки у її діяльності. Тому необхідне управління індивідуальною та командною діяльністю тих, хто навчається (учнів) з послідовного освоєння нової діяльності, вирішення завдань та реалізації проектів, тобто «управління завданнями». Отже, кожна тема з освоєння нової діяльності повинна містити послідовність завдань різних рівнів складності для їх освоєння, а для його контролю – еталони їх розв'язання та шкали оцінювання. Ця послідовність забезпечує доступ до програмованого навчання за розгалуженими програмами Н. Кроудера та «Алгоритму

реактивного освоєння діяльності» [2] відповідно до необхідного рівня складності завдань, адекватного можливостям та потребам кожного учня. Як наслідок, отримаємо масове управління індивідуальним ДН з освоєння діяльності шляхом програм «управління завданнями».

Деякі технології та платформи ДН та МВОК (масові відкриті онлайн курси) передбачають виконання завдань учнями та їх спілкування у чаті, але в них не забезпечується можливість для оперативного зворотного зв'язку з вчителем в синхронному та асинхронному режимі при розв'язанні завдань. Проте ці можливості зворотного зв'язку при управлінні завданнями надають програми класу ERP і CRM у бізнесі. Ці програми можливо використовувати і у ДН, занурюючи учнів у майбутній організаційний контекст професії.

Програми ERP на платформі Бітрікс24 передбачають і забезпечують:

- визначення «постановника» завдань, «відповідального», «співвиконавця» і «спостерігача» за виконанням завдань, що дає можливість організації не тільки індивідуального виконання завдань «відповідальним», а й підключати учнів в якості помічника - «співвиконавця», експерта для оперативних онлайн-консультацій та оцінювача □ «спостерігача»;

- включення в це завдання підзавдань або входження його у проект як підзавдання, що дає можливість для організації проектної та / або командної роботи, тобто реалізації проектної технології персоналізованого навчання;

- автоматичне включення завдань у списки виконуваних і прострочених завдань кожного її учасника в їх календарі та систему нагадувань про їхні строки виконання, що уможливило автоматизацію планування, контроль та облік роботи великої кількості виконавців;

- встановлення строків початку і закінчення виконання завдань, фіксацію фактичних строків, часу й оцінок, що дає змогу враховувати продуктивність та ефективність великої кількості осіб, їх здібності та компетентність [3].

Програми CRM на платформі Бітрікс24 використовуються для управління взаємовідносинами з учнями і передбачають:

- планування в онлайн усіх «справ» з учнями: зустрічі, події, е-листи, дзвінки з визначенням їх теми, змісту та прикріплення до

неї необхідних файлів;

- ☐ автоматичне включення «справ» у списки виконуваних і прострочених для кожного його учасника, в їхні календарі і систему нагадування;

- ☐ ведення реєстру справ для кожної особи, в якому ведеться облік усіх майбутніх, виконаних і прострочених справ, що надає можливість до самоконтролю;

- ☐ звукозапис усіх телефонних переговорів з клієнтом, тобто з учнем;

- ☐ усі справи, що стосуються конкретного учня, прикріплюються до його облікового запису – «картки клієнта» в базі їхніх даних у викладача;

- ☐ дзвінки учнів на моніторі вчителя або диспетчера колл-центру формують візитку учня, за якою можна перейти до списку його профілю чи «справ» [3].

Таким чином, програми класу ERP і CRM на платформі Бітрікс24 дають змогу раціонально організовувати синхронну й асинхронну взаємодію викладача з великою кількістю учнів при управлінні їхніми завданнями для ефективного розвитку професійної компетентності з використанням ДН.

Список використаних джерел:

1. Карпенко М. П. Качество высшего образования : монография / Под ред. М. П. Карпенко // Изд-во СГУ, – М., 2012. – 291 с.

2. Охременко С. В. Алгоритм реактивного освоєння діяльності / С. В. Охременко, М. П. Костюченко // Наукові праці ВНЗ «ДонНТУ». Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. – 2016. – № 1-2 (18-19). – С. 112-125.

3. Охременко С. В. Можливості формування та розвитку професійної компетентності на основі адаптивної онлайн технології і систем CRM і ERP / С. В. Охременко // Електронний фаховий журнал «Теорія і практика професійної освіти». – К, 2017. – Випуск 12 (1). – Режим доступу: http://tmpo.ivet-ua.science/images/Vol.12/Okhremenko_12.pdf

РЕАЛІЗАЦІЯ НОВИХ СТАНДАРТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE

Пересунько Оксана Вікторівна,

*Миколаївський професійний ліцей сфери послуг, м. Миколаїв,
ksena.vik@gmail.com*

Із метою забезпечення належної підготовки робітників усіх кваліфікаційних рівнів, формування активної життєвої позиції особистості, здатної орієнтуватися в сучасних соціально-економічних змінах, з 2017 року в системі професійної освіти впроваджуються державні стандарти, що базуються на компетентнісному підході.

Нові освітні стандарти відрізняються тим, що:

- у змісті стандартів відсутні типові навчальні плани і типові навчальні програми з навчальних предметів та виробничого навчання;
- перелік навчальних предметів визначається навчальними закладами спільно з роботодавцями;
- робочі навчальні програми розробляються навчальним закладом спільно з підприємствами-замовниками робітничих кадрів та погоджуються з регіональними органами освіти;
- навчальний матеріал поділено на модулі, в яких описані загальні та профільні професійні компетентності [1].

Отже, модернізація змісту професійної освіти надає педагогам закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗПТТО) свободу у доборі навчальних предметів, наповненні їх навчального змісту, спонукає до оновлення системи навчально-методичної роботи з предмета, професії з урахуванням запитів роботодавців.

Одним із напрямів оновлення навчального процесу є використання освітніх технологій та методів навчання, що стимулюють учнів до самостійності в отриманні знань, забезпечують відповідність професійній діяльності, таких, які б дали можливість організувати комплексне оцінювання здобутих знань, вмінь та рівень сформованості компетентностей. Компетентність – це система знань у дії, спроможність вирішувати комплексні завдання у конкретній виробничій ситуації. Компетенції – це інтегративна цілісність знань, вмінь, навичок, що забезпечують якісне виконання працівником трудових функцій у відповідності до професійних стандартів. Уже є очевидним, що професійна освіта у кінцевому результаті повинна дати учню не стільки суму певних знань, як сформувати комплекс необхідних компетенцій майбутнього робітника. Основними компетенціями, в сучасному житті, є професійні, соціальні,

комунікативні, володіння мовами (як рідною так і іншими), а також такі, що пов'язані з адаптацією людини до сучасного темпу життя, це – вміння аналізувати, володіти інформацією та інформаційними технологіями, постійно вдосконалювати професійні та особистісні якості тощо [2].

Наслідком процесу інформатизації суспільства та освіти у її найбільш перспективній, інтегральній формі, орієнтованій на індивідуалізацію навчання, є дистанційне навчання (далі – ДН) на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. В Україні дистанційне навчання впроваджують у різних закладах освіти. У професійних навчальних закладах ефективно використовується змішана форма дистанційного навчання, в якій учень користується всіма навчально-методичними матеріалами курсу, навчаючись у традиційному зручному режимі, поєднуючи самонавчання з технологіями інтерактивної телекомунікації. Реалізується змішане навчання засобами системи дистанційного навчання – безкоштовної платформи Moodle, яка дає можливість організовувати навчальну діяльність учнів за інноваційними освітніми технологіями і методами, які забезпечують як досягнення запланованих результатів навчання, так і формування ключових та професійних компетентностей, визначених у нових державних стандартах ПТО.

До інноваційних технологій відносять пошуково-дослідницькі, проектні та технології проблемного навчання, кейс-технологія, веб-квест, портфоліо тощо. Організація проектної і дослідницької діяльності учнів на основі платформи Moodle дає можливість не тільки здійснювати пошук, відбір і аналіз інформації у глобальному масштабі, але й зіставляти власні результати з висновками і даними проектних робіт, виконаних іншими учасниками навчального процесу, публікувати свої роботи на веб-серверах, брати участь в обговореннях, мережових конференціях і форумах. Цей метод розвиває самостійну діяльність учня, творчу активність, критичне мислення та вміння самостійно конструювати свої знання.

Досить зручно й ефективно на платформі ДН Moodle розробляти й реалізувати веб-квести, які використовують інформаційні ресурси Інтернету та інтегрують їх у навчальний процес. Останнім часом ця технологія набула популярності серед педагогів, які активно використовують глобальну мережу Інтернету у навчальному процесі,

так як вона допомагає ефективно розвивати цілий ряд компетентностей учнів.

Також згадувана платформа допомагає створити й реалізувати одну із найбільш поширених репрезентаційних технологій «Портфоліо». З точки зору компетентнісного підходу, педагогічна ідея портфоліо припускає: 1) зсув акценту із недоліків знань та умінь учнів на конкретні досягнення із зазначеної теми, розділу, предмета; 2) інтеграцію кількісної і якісної оцінок; 3) розвиток комунікативних здібностей учнів; 4) домінування самооцінки щодо відношення до зовнішнього оцінювання.

Будь-яка освітня технологія передбачає обов'язкове оцінювання досягнень учня, з оголошенням його принципів, критеріїв та форм оцінки. В європейських країнах основним критерієм оцінки якості професійного навчання стала набута людиною компетентність, яка включає в себе три взаємопов'язані компоненти: знання та уміння; навички та здібності; поведінку та ставлення до роботи. Однак, постає питання: які оціночні засоби, інструменти вимірювання необхідні для визначення рівня сформованості компетентностей у тісному взаємозв'язку з вимірюванням результатів навчання?

Традиційна система оцінювання передбачає виставлення оцінок за конкретні види навчальні діяльності: контрольні чи лабораторні роботи, реферат, екзамен тощо, які потім складаються в оцінки з навчальних дисциплін, а ті – у документ про освіту. Натомість оцінювання компетентностей передбачає формування переліку тих із них, які учень має набути в процесі навчання; виявлення тих, які мобілізуються для виконання кожного виду навчальної діяльності, й оцінювання того, якою мірою учню вдалося підтвердити наявність у нього вказаних у стандартах компетентностей. Таке оцінювання може виконуватися замість або на додачу до традиційного [3].

Згадані освітні технології уже мають в своєму арсеналі засоби оцінювання як навчальних досягнень, так і рівня сформованості професійної компетентності, а саме: карти самооцінювання, анкети, опитувальники тощо. Реалізувати оцінювання компетентностей в Moodle можна за допомогою плагіна Multitrack test (Magtest), який створює «гнучкі» тести в Moodle, у тому числі й психологічні з різною шкалою оцінювання, та за допомогою спеціальних складових модуля «Репозиторій компетентностей».

Завдяки такій системі оцінювання, увага учасників навчального процесу концентрується не на практичних заняттях, а на формуванні компетентностей. Це спонукає викладачів працювати над оптимізацією змісту дисциплін, а учнів із простих виконавців запропонованих їм завдань перетворює на активних учасників навчального процесу, оскільки тепер вони добре бачать мету у термінах формування й підтвердження компетентностей та можуть самі обирати для себе найкращі способи її досягнення.

Раціональне поєднання системи дистанційного навчання Moodle та інноваційних освітніх технологій дає змогу педагогам створити сучасний, мобільний комплекс (навчальний курс на Moodle) навчально-методичного забезпечення предмета, професії. Використання такого комплексу стимулює учнів до більшої самостійності в навчанні, формує професійну мобільність майбутнього кваліфікованого робітника, а комплексне оцінювання здобутих знань, вмінь та рівня сформованості компетентностей допомагає учню побудувати власну траєкторію навчання, таким чином забезпечуючи ефективність реалізації нових державних стандартів професійної освіти.

Список використаних джерел:

1. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти. СП(ПТ) О 5141.S.96.02 – 2017. – Наказ Міністерства освіти і науки України від 27 грудня 2017 р. № 1691 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/derzhavni-standarti-navchalni-plani-ta-programi/zatverdzeni-standarti-profesijno-tehnichnoyi-osviti-2017>
2. Корницька Л. А. Від оцінки знань до оцінки компетенцій майбутніх кваліфікованих робітників у ПТНЗ швейного профілю / Л. А. Корницька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2011. – Вип. 27. – С. 118-121. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2011_27_25
3. Щербина О. А. Оцінювання компетентностей засобами платформи Moodle / О. А. Щербина // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 45, вип. 1. – С. 134-145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2015_45_1_15

УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ У ДИСТАНЦІЙНІЙ СИСТЕМІ MOODLE: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА

Петренко Лариса Михайлівна,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
inlaf@ukr.net, ORCID iD: 0000-0002-7604-7273*

Якщо підготовка фахівців за дистанційною формою запроваджується відповідно до рішення педагогічної ради, погодженого з органом управління освітою, у сфері управління якого перебуває відповідний навчальний заклад [2], то використання дистанційних технологій в традиційних формах навчання знаходиться у власній компетенції навчального закладу. А тому впровадження Moodle в освітній процес, навіть за умов проведення очних занять у повному обсязі, сьогодні здійснюється за ініціативою професійних (професійно-технічних) навчальних закладів. Педагогічною практикою доведено значне підвищення його ефективності, розширення можливостей суб'єктів навчальної діяльності, позитивне сприйняття студентами та набуття нових компетентностей викладачів, пов'язаних із роботою за дистанційною формою навчання (інформаційно-аналітичної, управлінської, методичної тощо).

У Законі України «Про освіту» (2017 р.) зазначається: «Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [1]. Не підлягає сумніву, що освітнім процесом, який здійснюється за будь-якою формою з використанням різних технологій навчання, необхідно управляти (Г. Єльнікова, В. Пікельна, В. Стельмашенко, Є. Хриков та ін.). Слід зазначити, що наука управління освітнім процесом як складовою навчального закладу включає різні теорії – функції, моделювання, системи тощо.

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, вимовляється «Мудл») – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням (LMS), системою управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформою для навчання, яка надає викладачам, учням та адміністраторам дуже розвинутий

набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного [4].

Сьогодні Moodle достатньо широко використовують у навчанні школярів, студентів, при підвищенні кваліфікації фахівців, бізнес-навчанні як в комп'ютерних класах навчального закладу, так і для самостійної роботи вдома. Існує багато джерел, в яких представлено інструкції і поради з використання даної платформи.

Ми маємо за мету виокремити саме потенціал Moodle в управлінні навчанням майбутніх кваліфікованих робітників, зокрема, в організації їхньої самостійної роботи. Такі можливості педагогу надаються адміністратором разом з визначенням ролі викладача. В межах цієї ролі педагог діє на рівні свого курсу і «більш низьких» рівнях. Є. Прокоф'єв довів, що «дистанційне навчання може бути у межах всіх видів дидактичної системи, тобто являти форму її існування» [3, с. 7]. Важливими у його дослідженні є положення про те, що професійно-орієнтована підготовка майбутніх фахівців (учителів) передбачає: засвоєння студентами предметного змісту, прийомів, методів, технологій навчання в цілому; особистісне і професійно зорієнтоване предметне навчання контекстного типу в межах предметної підготовки; виконання різних завдань при вивченні спеціальних дисциплін (аналіз змісту, складання навчального тексту, планування його вивчення і т. п.); включення студентів в систему науково-дослідної роботи (за схемою: конспектування – реферування – анкетування – анотування – рецензування науково-дослідна робота), позааудиторної діяльності; застосування моніторингу якості освіти: вхідний, поточний, постійний, проміжний і підсумковий контроль у вигляді комп'ютерного тестування; соціально-комунікативне середовище міжособистісної взаємодії [3, с. 7-8].

У межах своєї ролі викладач може здійснювати управління групами: розподіляти на малі та великі групи для виконання завдань або викладання елементів курсу для спільної роботи, наприклад, форумів. Крім цього, він має можливість отримувати звітну інформацію по окремим групам; задати груповий режим для всіх елементів курсу або примусово призначити для кожного елементу курсу окремо. В якості прикладу наведемо завдання, представлені на навчальній платформі Австрійського

університету економіки та адміністрування (м. Вена) (джерело: abc.at/berufsbildendeschulen.at). Цей слайд було продемонстровано магістрами Н. Чеховські та М. Форабергер під час виступу на семінарі в м. Івано-Франківськ (6-10 листопада 2017 р., Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника), який проводився у рамках міжнародного проекту Erasmus+ Capacity Building Project «Improving teacher education for applied learning in the field of VET». Варто звернути увагу на те, що для кожного завдання визначається час початку і закінчення його виконання, що безсумнівно, дисциплінує виконавців, підвищує рівень їхньої особистої відповідальності і стимулює до організації власної праці як елементу самоменеджменту.

Отже, крім отримання когнітивних і технологічних знань з майбутньої професії в учнів формуються й необхідні професійні якості як компоненти професійної компетентності. Одним із основних інструментів викладача на платформі Moodle є «мережеве» планування, як складова ОМОУ – організаційних методів оперативного управління, доцільність використання якого в навчальних закладах розкрито в наукових працях В. Пикельної, Л. Петренко та інших вітчизняних учених.

Відтак, можна зробити висновок, що впровадження системи дистанційного професійного навчання сприяє вдосконаленню педагогічного менеджменту, переводить діяльність усіх суб'єктів навчання в більш продуктивний режим, оскільки чітко її організує в просторі і часі.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» / Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 38-39. – 380 с.
2. Про затвердження змін до Положення про дистанційне навчання від 14.07.2015 р. № 761: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0923-15> (дата звернення: 11.02.2018).
3. Прокоф'єв Є. Г. Організаційно-педагогічні засади загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів в умовах дистанційного навчання : автореф. ... дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Прокоф'єв Євген Геннадійович; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – 2011. – 21 с.
4. Moodle: веб-сайт / URL: <https://moodle.org/> (дата звернення: 11.02.2018).

СПЕЦИФІЧНІ ПРИНЦИПИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Пригодій Микола Анатолійович,

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,

prygodii@ukr.net

Пріоритетним напрямком удосконалення сучасної системи освіти є запровадження елементів дистанційного навчання. Теоретичні основи дистанційного навчання визначаються: провідними науковими ідеями, принципами, законами, закономірностями та системою.

Важливим фактором широкого запровадження дистанційного навчання та елементів дистанційного навчання є наближення освітнього процесу до споживача. Не всі люди в змозі відвідувати навчальний заклад внаслідок територіального або часового обмеження. Система дистанційного навчання розширює доступ до якісної, особистісно орієнтованої освіти.

Традиційно в педагогічних дослідженнях визначають принципи та специфічні принципи певного процесу.

Принципи навчання – це керівні ідеї, основні положення, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчальної роботи; це певна система основних дидактичних вимог до навчання, дотримання яких забезпечує його ефективність.

Ключові моменти організації освітнього процесу вирішуються на основі загальних принципів навчання, особливості ж реалізації кожного конкретного аспекту навчання – за допомогою специфічних принципів. Проводячи дослідження сучасних принципів дистанційного навчання у теорії і практиці підготовки майбутніх учителів початкових класів, Ю. Катарасова визначила наступні: креативного характеру пізнавальної діяльності; вільного вибору одержуваної інформації шляхом визначеної діяльності; індивідуальної освітньої діяльності слухачів; віртуалізації освіти та системного структурування інформації; створення слухачами особистісної освітньої продукції; ідентифікації; інтерактивності; мультимедійності [1, с. 85].

Досліджуючи основні принципи дистанційного навчання в системі підготовки кадрів для ОВС України Ю. Михайлова визначила наступний принцип – рівноцінної якості навчання, який полягає у тому, що якість отриманих в процесі дистанційного навчання знань та вмінь не повинна відрізнятися від тих, які здобуваються під час очного навчання [2].

Грунтовно проаналізовано специфічні принципи дистанційного навчання в дослідженні Є. Полата, який підкреслив наступні: інтерактивності, відкритості, гнучкості, модульності, економічної ефективності, адаптованості, ретрансляції, свідомості та активності, систематичності та послідовності [3, с. 86-110].

Одним з основних принципів виступає принцип інтерактивності, оскільки ключовою основою будь-якого освітнього процесу є взаємодія. Реалізація даного принципу в системі дистанційного навчання суттєво відрізняється від традиційного аудиторного контакту, причина такої відмінності полягає у широкому використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на базі гіпертехнологій, мультимедіа і навіть із застосуванням штучного інтелекту. Традиційно аудиторне заняття в системі освіти носить камерний характер, інформацій передається за допомогою слова і таким чином не може бути точно відтворена наступним разом. У системі ж дистанційного навчання застосовуються нові технології зберігання, переробки та передавання інформації, що дозволяє реалізувати принцип відкритості.

Принцип гнучкості реалізується шляхом вільного зарахування, складання індивідуального плану навчання, а головне надання свободи у виборі місця, часу та темпу навчання. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології надають можливість для різноманітного структурування та організації матеріалів.

У системі дистанційного навчання постійно здійснюється пошук шляхів підвищення адаптивності освітнього процесу, шляхом збільшення варіантів представлення навчальних матеріалів, застосування різних способів візуалізації та аудіювання тощо. У сучасних ринкових умовах важливе значення має дотримання принципу економічної ефективності, що реалізує у економії часу, матеріальних коштів та інших супутніх витрат на організацію освітнього процесу.

Отже, специфічні принципи дистанційного навчання розглядаються як основні положення, що визначають її зміст, організаційні форми та методи навчальної роботи, дотримання яких сприяє інтерактивності, відкритості, гнучкості та підвищенню економічної ефективності організації освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Катасонова Ю. Сучасні принципи дистанційного навчання у теорії і практиці підготовки майбутніх учителів початкових класів // VZDELÁVANIE A SPOLOČNOST II. medzinárodný nekonferenčný zborník. Prešovská univerzita v Prešove, 2017. С. 77-86.

2. Михайлова Ю.О. Основні принципи дистанційного навчання в системі підготовки кадрів для ОВС України // Форум права. 2014. № 2. С. 269-273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

3. Педагогические технологии дистанционного обучения / [Е. С. Полат, М. В. Моисеева, А. Е. Петров и др.]; под ред. Е. С. Полат. М. Академия, 2006. – 400 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сирцова Лариса Олександрівна,

*Маріупольське вище металургійне професійне училище, м. Маріуполь,
assol_kat@ukr.net*

Дистанційне навчання – це індивідуальний процес передачі та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [1]. Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та сучасні телекомунікації з метою доставки навчального матеріалу та спілкування безпосередньо за місцем перебування студентів.

Переваги дистанційної освіти: вільний графік навчання; самостійне визначення темпу навчання; незалежність від місця перебування.

Дистанційне навчання передбачає активну взаємодію учнів/студентів з із викладачами – координаторами курсу, співпрацю в процесі різного роду пізнавальної і творчої діяльності.

Контроль має систематичний характер і будується на оперативному зворотному зв'язку і автоматичному контролі за допомогою систем тестування.

Студенти забезпечуються повним комплексом навчально-методичних матеріалів до кожної дисципліни, що включає: навчальний посібник для роботи з сайтом; методичні рекомендації та опорний конспект з дисциплін, передбачених курсом; завдання для самостійного поглибленого опанування знаннями з навчального курсу; доступ до електронної бібліотеки.

Студенти під час навчання засвоюють сучасні інформаційні технології та методи навчання і діяльності в інформаційному суспільстві.

Індивідуальний підхід, розгляд рішень особистих питань, цікава подача матеріалу, насичена прикладами з особистої практики, спеціальні матеріали для самостійної роботи – необхідні елементи дистанційного навчання.

Дистанційна освіта характеризується також як якісно новий, прогресивний вид навчання, що виник завдяки новим технологічним можливостям, які з'явилися внаслідок інформаційної революції, і на підставі ідеї відкритої освіти.

Дистанційна освіта – комплекс освітніх програм, що призначені полегшити стратегію навчання, не залежну від щоденного контакту з викладачем, а засновану на кращому використанні самостійного навчання студентів.

Отже, дистанційна освіта є формою навчання, за якої переважає самостійне навчання з використанням сучасних технічних засобів трансляції інформації. Дистанційну освіту охарактеризовано як освіту на відстані, у якій «очні і синхронні заняття з викладачем зведено до мінімуму або їх взагалі немає. Це переважно самостійна освіта (самоосвіта), що включає в тій чи іншій формі зворотний зв'язок з викладачем (освітнім закладом)» [2].

Дистанційне навчання розглядається як нова організація освітнього процесу, що базується на принципі самостійного навчання студента. Середовище навчання в цьому випадку характеризується тим, що студенти здебільшого віддалені від викладача в просторі і/або у часі. Водночас, вони мають можливість у будь-який момент встановлювати і підтримувати діалог за допомогою засобів телекомунікації [2].

Відмінність дистанційного навчання від традиційного зрозуміла, якщо розглянути їх з погляду форм взаємодії викладача і студента. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи студентів та інші форми роботи. База навчання – книга і викладач як інтерпретатор знання. Дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, самостійну роботу студентів з інформаційними полями з різних банків знань, проектні роботи, тренінги й інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями [3].

Електронна пошта дає змогу студенту/слухачу листуватися з викладачем, ставити запитання й одержувати на них відповіді, обговорювати поточні проблеми й організаційні моменти.

Телеконференції дають можливість декільком студентам «збиратися» у призначену годину у віртуальному класі і працювати, практично, як на звичайному уроці, виконуючи завдання викладача і ставлячи при цьому запитання. Причому запитання, що ставлять викладачу, і відповіді на них доступні відразу всім відвідувачам віртуального класу.

Дистанційне навчання також можна розглядати, як «цілеспрямований, організований процес інтерактивної взаємодії тих, хто навчає, і студентів між собою і з засобами навчання, інваріантний до їхнього розташування в просторі і часі, що реалізується у специфічній дидактичній системі» [2]. Отже, на відміну від попередніх, у цих визначеннях є вказівка на процесуальний характер зазначеної системи навчання, наявність у ньому інтерактивної взаємодії, що поширюється не тільки на учасників навчального процесу, але й на засоби навчання, та його реалізація шляхом використання специфічної дидактичної системи.

Дистанційна освіта потребує певного рівня технічного і програмного забезпечення. Якою б доступною не здавалася комп'ютерна дистанційна освіта, вона потребує наявності у того, хто навчається, комп'ютера і доступу до Інтернету, що є далеко не в усіх, особливо в безробітних громадян.

Використання дистанційних форм і методів навчання сприяє індивідуалізації процесу професійного становлення майбутніх фахівців, спонукає їх до самостійної роботи, формує інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації. Можливості дистанційного навчання цілком відповідають соціальному замовленню з підготовки майбутніх фахівців. Нормативно-правове обґрунтування цього питання знайшло відображення у державних документах – Законі України «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні та ін. [4; 5; 6].

Відомо, що місце освіти в житті суспільства багато в чому визначається тією роллю, яку відіграють у суспільному розвитку знання людей, їхній досвід, уміння, навички, можливості розвитку професійних та особистісних якостей. Ця роль стала зростати у

другій половині XX ст., принципово змінившись у його останні десятиліття.

Отже, дистанційна освіта і дистанційне навчання, започатковані наприкінці XX ст., входять у XXI ст. як одна з найбільш ефективних і перспективних систем і технологій підготовки кваліфікованих фахівців різного профілю.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс] : Наказ МОН України від 25 квіт. 2013 р. № 466. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
2. Андреев А. А. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация / А. А. Андреев, В. И. Солдаткин. – М.: Издательство МЭСИ, 1999. – 196 с.
3. Теорія і методика професійної освіти: Навч. посіб. за ред. проф. З. Н. Курлянд, Київ: Знання, 2012. – 390 с.
4. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
5. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс] : Постанова МОН України 20. 12. 2000 р. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
6. Національна Доктрина розвитку освіти. Указ Президента України № 347 від 17 квіт. 2002 р. – Освіта. – 2002. – № 26. – С. 2-4.

ДОСВІД СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ПРЕДМЕТА «СПЕЦІАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ» З ПРОФЕСІЇ «ФЛОРИСТ»

Слоквенко Світлана Юріївна,

*ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти
туристичного сервісу», м. Дніпро, sveta.slok@gmail.com*

На сьогодні діяльність навчальних закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗППО) спрямована на формування творчого спеціаліста, який здатен не тільки якісно засвоювати готові знання, а й продукувати нові ідеї та задуми. Організація процесу підготовки майбутніх флористів на творчих засадах сприяє підвищенню мотивації до самоосвіти та самореалізації, активізації самостійної пізнавальної діяльності, набуттю фундаментальних знань та формуванню умінь і навичок їх застосування у професійній діяльності.

Творча складова системи підготовки майбутнього флориста включає різні форми і методи, починаючи з розв'язання розрахункових і теоретичних завдань, виконання практичних

робіт, підготовкою випускної кваліфікаційної роботи. Високий рівень розвитку інформаційних технологій дає можливість модернізувати процес підготовки фахівців та реалізувати концепцію навчання протягом усього життя.

Модульний підхід до розробки електронного курсу з предмета «Спеціальна технологія» дає можливість забезпечити гнучкість та багатоваріативність при вивченні курсу. Перевагами модульного навчання є високий ступінь пристосовуваності до конкретних організаційних та технологічних умов, можливості постійного удосконалення модулів без зміни загальної структури програми предмету.

До розробки дистанційних уроків з предмета «Спеціальна технологія» необхідно підійти настільки ж серйозно, як й до розробки програм та підручників, й пріоритет тут має бути за рішенням педагогічних задач. Технологічна складова – це лише інструмент, за допомогою якого вирішуються педагогічні задачі, й головна мета дистанційного вивчення предмету – не просто отримання знань, а, передусім, зміна поведінки учнів, при якій вони будуть активно використовувати нові знання й навички.

В останні роки швидко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання, що знайшли своє відображення у працях В. Бикова, М. Жалдака, Ю. Дорошенка та ін.; дослідження в частині підходу реалізації організаційно-педагогічних основ дистанційного навчання в Україні (роботи В. Олійника, Р. Гуревича, О. Собаєвої, Ю. Пасечника); проблем використання технологій дистанційного навчання в професійній освіті (дослідження О. Базелюка, Л. Майбороди, Л. Петренко та ін.).

Дистанційне навчання відкриває учням доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, надає нові можливості для творчості, оволодіння і закріплення різноманітних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізувати принципово нові форми і методи навчання. Проте впровадження дистанційного навчання у практику підготовки фахівців передбачає необхідність розробки методичного забезпечення кожного з дистанційних курсів, включених до навчального процесу. Це складний процес, який вимагає значних зусиль і витрат часу від викладачів.

Ознайомившись з науковою працею В. Кухаренка «Навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання», можна погодитись з його визначенням дистанційного курсу, як комплексу навчально-методичних матеріалів та навчальних послуг, створених у віртуальному освітньому середовищі для організації дистанційного навчання на основі інформаційних та комунікаційних технологій [1].

Основою результативного навчання дистанційного курсу є правильна організація самостійної діяльності учнів у віртуальному освітньому середовищі, що базується на використанні комп'ютерних та телекомунікаційних технологій. Віртуальне освітнє середовище призначене для самостійного навчання учнів за межами навчального закладу й обміну інформацією між учнями та викладачем.

Метою даної статті є вивчення теоретичних і методологічних рекомендацій зі створення дистанційного курсу та розробка алгоритму створення дистанційних уроків з предмета «Спеціальна технологія» з професії «Флорист» на основі використання платформи LMS Moodle.

Аналіз педагогічної теорії та практики використання можливостей дистанційного навчання у процесі професійної підготовки майбутніх флористів свідчить, що дослідницький інтерес до проблеми розробки ДК методичного змісту є високим, а комплексні теоретико-методичні дослідження відсутні, що визначило актуальність нашого дослідження.

Перш, ніж братися за розробку курсу, необхідно виконати підготовчу роботу, а саме: визначення основних потреб та можливостей, цільової аудиторії, поведінки, яку необхідно змінити; визначення мети курсу з предмету; визначення приблизного змісту навчальних подій.

Щоб учні оволоділи необхідними професійними компетенціями при вивченні дисципліни «Спеціальна технологія» (а саме: вміли користуватися флористичним інструментом та матеріалами, правильно організовували своє робоче місце; знали основні технології збору, обробки та зберігання квітів і рослин; вміли застосовувати при виготовленні квіткових композицій основні флористичні стилі різних періодів розвитку флористичного мистецтва; вміли використовувати різні методи кріплення та складання букетів, бутоньєрок, корзинок,

вінків, гірлянд тощо; уміли створювати складні, індивідуальні, тематичні квіткові композиції; вміли декорувати приміщення та свята, оформлювати виставки, фестивалі й конкурси) необхідно правильне сприйняття учнем даного предмету, технологічних процесів, методів та прийомів робіт, що, в свою чергу, потребує від викладача повного й правильного розкриття теми, понять і методів. В залежності від тематики при розробці уроків з предмета «Спеціальна технологія» виникає необхідність структурувати навчальні елементи з текстових, графічних, медіа ресурсів, а також з рисунків, таблиць, слайдів та, звичайно, відео майстер-класів, які наочно розкриють технологію виготовлення флористичних композицій.

Дистанційний курс з дисципліни «Спеціальна технологія» буде формуватися з модулів, які складатимуться з навчальних елементів (мікромодулів) з реалізації досягнення конкретних дидактичних цілей. Створення курсу здійснюється на платформі Moodle, яка на сьогоднішній день є найбільш популярним інструментарієм для розробки навчальних дистанційних курсів.

На прикладі розробки першого модуля програми дисципліни, а саме теми №1 «Вступ. Вимоги до організації робочого місця флориста. Інструменти та інвентар, які використовуються під час роботи, їх призначення та правила використання», виникла доцільність розподілу теми на три мікромодулі. Метою першого мікромодуля «Кваліфікаційні характеристики професії «Флорист» Мета і завдання предмета» є привернення уваги учня до професії «флорист», формування мотивації успішного вивчення предмету, розкриття основних цілей та задач предмета та застосування отриманих професійних знань та умінь після засвоєння усього навчального матеріалу. При розробці даного мікромодуля необхідно використовувати програму, складену на основі Державного стандарту ДСПТО.7331.DN.36.60-2012, кваліфікаційні характеристики професії «флорист» та надати посилання на дані документи.

Розробку другого мікромодуля з теми «Організація робочого місця флориста. Технологія виготовлення дезінфікуючих препаратів» можна розділити на два самостійних уроки, однак, оскільки матеріал має невеликий обсяг та не передбачає самостійних завдань, його доцільно поєднати. Урок наповнено фотоматеріалом з електронних ресурсів та рецептом

приготування препаратів для дезінфекції води для зрізаних квітів.

Наповненням третього мікромодуля «Інструменти, що використовуються для первинної обробки рослинного матеріалу. Інвентар та його призначення, правила використання, техніка безпеки» стали: теоретична частина, наочно-демонстраційний матеріал та практичне завдання.

Розроблений модуль за темою №1 є вступним, ознайомчим, тому не передбачає наявності вхідного контролю рівня знань і умінь учня. Для перевірки якісного засвоєння матеріалу модуля розроблені класичні питання за темою і в разі невірних відповідей учень спрямовується на повторне вивчення лекційного матеріалу.

За допомогою Moodle можна налаштувати поетапне, послідовне вивчення модулів курсу, управляти термінами виконання завдань. Кожен наступний модуль стає доступним лише в тому випадку, коли учень освоїв поточний досліджуваний матеріал в заданому обсязі. При обмеженні строків виконання завдань активізується робота учнів. Контроль і оцінка знань повинна проводитися на кожному уроці. Вітчизняний і зарубіжний досвід застосування дистанційного навчання свідчить про ефективність жорсткої звітності за кожен вивчений навчальний елемент.

На підставі системи оцінювання програмного комплексу Moodle розроблено основні елементи цієї системи і за основу прийнято стовідсоткове виконання завдання. Для контролю засвоєння учнями навчальної інформації планується використовувати самоконтроль та тестовий контроль. Самоконтроль буде реалізований через опрацювання учнями контрольних запитань після кожного мікромодуля, а після закінчення роботи над матеріалами конкретного модуля – проходження учнями контрольного тесту. Система оцінювання, в якій загальна кількість балів з конкретної теми визначається в залежності від значимості цієї теми у порівнянні з іншими, буде складатися з основних та додаткових балів.

Таким чином, створення ефективного навчально-методичного курсу з предмету «Спеціальна технологія» вимагає комплексного модульного підходу, з розробкою однакового навчального матеріалу та з урахуванням міжпредметних зв'язків,

щоб у учня зберігалось цілісне уявлення про весь курс з дотриманням логічної послідовності.

Список використаних джерел:

1. Кухаренко В. М. Навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання [Електронний ресурс] / В. М. Кухаренко // Інформаційні технології і засоби навчання – Том. 3. – 2007. – № 2. – Режим доступу до журн. – <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/266/252>

2. Колос К. Р. Система Moodle як спосіб розвитку предметних компетенцій вчителів інформатики в умовах дистанційного післядипломного навчання: дис. ... к. пед.н.: 13.00.10 / К. Р. Колос – Житомир. – 2011 р. – 238 с.

3. Етапи розробки електронного навчального курсу на платформі LMS Moodle [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cyberninka.ru/artikle/n/etapy-razrabotki-elektronnogo-uchebnogo-kursa-na-platforme-lms-moodle>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ТА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Чеб Сергій Сергійович,

*Луцький центр професійно-технічної освіти, м. Луцьк,
chebsergiy@gmail.com*

З розвитком інформаційних технологій в наш час актуальною постає проблема модернізації сучасної системи освіти. Особливо варте уваги питання дистанційного навчання, враховуючи глобалізацію Інтернету, яка все ширше охоплює різні галузі та стає невід'ємною складовою суспільного життя, а також рушійною силою його розвитку.

Згідно з проведеними дослідженнями, близько 30% навчальних закладів України виявили бажання організувати навчання в дистанційній формі. Проте, в більшості випадків, під дистанційним навчанням розуміють заочну форму. Однак, на відміну від неї, дистанційна освіта передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують активне спілкування між учнем та педагогом, незалежно від місця, часу та темпу навчання.

Саме дистанційне навчання надає змогу розширити коло потенційних учнів, оскільки в даному випадку отримати освіту мають можливість люди, які бажають поєднувати навчання з

роботою, отримувати паралельно кілька професій або ж просто мають певні труднощі географічного характеру (проживають у віддалених регіонах країни). Крім того, значно розширюються можливості щодо навчання за кордоном – з мінімальними фінансовими затратами учень чи студент отримує доступ до великої кількості спеціальностей провідних вузів Європи та США.

У порівнянні з традиційними методами професійної освіти, дистанційне навчання має ряд значних переваг:

- можливість проходження навчання, використовуючи власний режим, вибравши зручне місце та час;

- вибір зручного темпу навчання – вивчення предметів з такою швидкістю, яка є найбільш зручною для студента та учня, маючи при цьому можливість переглядати матеріал необхідну кількість разів;

- можливість вибрати навчальну програму, яка може бути відсутня не лише у рідному місті студента чи учня, але й в країні;

- доступ до кращих спеціалістів потрібної професійної галузі, незалежно від того, де вони знаходяться територіально;

- вибір зручного методу вивчення предметів, різні рівні взаємодії: «класичні» письмові матеріали, інтерактивне моделювання, обговорення з іншими студентами та учнями, активне використання мультимедіа;

- практичне використання різноманітних технологій: студент чи учень не лише навчається за програмою, але й отримує додаткові знання та навички з інформаційних технологій, що є важливою складовою освіти в XXI столітті.

Поява дистанційної освіти є наслідком інформатизації суспільства, тому для успішного забезпечення належного рівня професійної підготовки фахівців важливим є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Відомий український педагог В. Ю. Биков визначив такі основні принципи дистанційного навчання:

1. Гнучкість і адаптованість навчального процесу до потреб і можливостей учнів. Немає необхідності регулярного відвідання занять, організованих за традиційною формою навчання. Це в свою чергу дає можливість навчатися без відриву від виробництва, коли інші умови навчання в такому випадку відсутні.

2. Модульність побудови навчальних програм. В основу програм професійної дистанційної освіти має бути покладений принцип модульності, що дозволить формувати навчальну програму з незалежних курсів-модулів, що відповідає індивідуальним потребам студентів та учнів.

3. Нова роль викладача. Змінюються також функції викладачів: більше залучаються навички координації навчально-пізнавального процесу, корегування курсу, перевірка поточних завдань.

4. Спеціальні форми контролю якості навчальних досягнень. Поряд з традиційними формами контролю розвиваються нові, такі як робота в середовищі комп'ютерних інтелектуальних тестових систем.

5. Використання базової і спеціалізованих комунікативних технологій підтримки взаємодії суб'єктів процесу дистанційного навчання.

6. Використання спеціалізованих засобів навчання. У системах дистанційного навчання повинні використовуватись засоби навчання, що відповідають останнім досягненням світової науки і техніки.

7. Використання спеціалізованих програмних засобів організаційної підтримки дистанційного навчання. Створення та застосування в системах дистанційного навчання спеціалізованих інформаційних систем.

8. Використання спеціалізованих форм організації навчальної діяльності та інформаційно-комунікативних орієнтованих педагогічних технологій. Задіюються наступні форми організації навчальної діяльності: навчання спрямоване на самоосвіту та навчання, що керується вчителем (тьютором). Причому можливе поєднання обох цих форм.

9. Використання стандартизованих процедур і протоколів взаємодії у мережевих системах дистанційної освіти. Міжнародний ринок освітніх послуг формується великою кількістю різних систем дистанційного навчання, тому необхідно забезпечувати узгодженість функціонування. В таких системах процедури і протоколи взаємодії мають стандартизуватися.

10. Створення єдиного інформаційно-освітнього середовища підтримки функціонування і розвитку системи мережевого дистанційного навчання. При створенні мережевих систем

навчання часто виникає проблема їх неупорядкованого формування.

11. Економічна ефективність. Системи дистанційної освіти є економічно привабливою, оскільки дозволяє залучити значну кількість студентів за рахунок територіального поширення [1; 2].

Однак найбільшою проблемою впровадження дистанційної освіти на даний час є психологічна, а саме проблема відходу від традиційних методів навчання, яке використовується в професійних (професійно-технічних) закладах освіти.

Важливо використати саме переваги дистанційного навчання: територіальність, різні рівні взаємодії учасників групи (викладач-учень, учень-учень, учень-навчальна група), можливість спілкування з кращими викладачами, одночасне вивчення кількох програм дисциплін, практичне засвоєння інформаційно-комунікаційних технологій, рівний доступ до якісної освіти різних верств населення.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Дистанційна навчання // Енциклопедія освіти України / Акад. пед. наук України; Головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 191-193.
2. Биков В. Ю. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / [В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова – К.: Педагогічна думка, 2010. – 160 с.
3. Освітній портал: <http://www.osvita.org.ua/distance/>
4. Розвиток дистанційного навчання у професійній освіті / Ю. І. Торба // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 133. – С. 221-224.

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНО-ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ДНЗ «БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ЛІЦЕЙ»

Черненко Сергій Олексійович,

*ДНЗ «Білгород-Дністровський професійний будівельний ліцей»,
м. Білгород-Дністровський, bdpssl@ukr.net*

Державний навчальний заклад «Білгород-Дністровський професійний будівельний ліцей» у 2017 року розпочав активну роботу над вивченням актуальних питань щодо упровадження дистанційно-дуального навчання. Така діяльність обумовлена нагальною потребою освіти, особливо закладів професійної (професійно-технічної) освіти), у повномасштабному якісному використанні електронних засобів; наявністю достатньої кількості наукових праць та практичного досвіду вітчизняних педагогів, що засвідчують ефективність використання ресурсів електронного середовища в освітніх процесах; потребами суб'єктів навчання здобути нову професію, підвищити кваліфікацію, не відлучаючись від робочого місця, дотримуючись власної траєкторії індивідуального і професійного розвитку тощо.

Використовуючи ресурси системи управління освітніми процесами (УОП) «ACCENT», в освітньому просторі ДНЗ «Білгород-Дністровський професійний будівельний ліцей» створено електронну базу, де накопичуються всі засоби для дистанційного навчання. Учень (слухач) має можливість самостійно в будь-який проміжок часу відвідати електронну систему та скористатися її ресурсами чи задати питання та одержати відповідь.

Для практичної реалізації дистанційного навчання у закладі розроблено Положення про дистанційне навчання, керуючись яким педагогічним колективом підготовлено навчальний план з курсової підготовки кваліфікованих робітників з професії 7212 «Електрогазозварник», кваліфікація – електрогазозварник 2-го розряду. Відповідно до структури навчального плану професійно-теоретична підготовка проводиться в два етапи. Спочатку упродовж одного тижня на базі навчального закладу проводяться настановчі заняття з предметів загальнопрофесійного циклу. На кожную дисципліну виділено не менш 20% навчального часу. Слухачі одержують базові знання та отримують завдання для самостійного опрацювання тем (теми, тести, контрольні тощо). Паралельно проводиться заняття професійно-практичного циклу в навчальних майстернях, лабораторіях, навчальних

полігонах, навчально-виробничих ділянках. Після першого тижня слухачі переходять на дистанційно-дуальне навчання. Специфіка організації дуального навчання передбачає укладання тристороннього договору про співпрацю між підприємством, слухачем та навчальним закладом. Подальша професійно-практична підготовка проводиться безпосередньо на робочих місцях підприємств. Кожну опрацьовану тему (завдання) слухач відображає в щоденнику, завіреному начальником ділянки (підприємства). Робота коригується майстром виробничого навчання навчального закладу та закріпленим наставником на підприємстві. Засвоєння предметів загальнопрофесійної підготовки відбувається самостійно за дистанційною формою. Контроль та консультації виконуються за допомогою відео та мобільного зв'язку. Викладач отримує оплату за рахунок консультацій.

Шостий та одинадцятий тиждень проходять у навчальному закладі. На початку шостого тижня починається вивчення предметів професійно-теоретичної підготовки та першого модуля професійно-практичної підготовки. На одинадцятому тижні підсумовуються результати виробничої практики та визначається мета наступних модулів. Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченим для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

За такою ж методикою розпочато роботу зі створення робочих навчальних планів з професій: «Кухар», «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування», «Маляр», «Штукатур», «Швачка» та ін.

Для якісної організації навчання майбутніх кваліфікованих робітників за дистанційно-дуальною формою сьогодні є низка проблем, які потребують вирішення на державному рівні, зокрема: удосконалення нормативно-правового забезпечення дистанційного професійного навчання; конкретизація положень щодо оплати праці педагогів, які реалізують дистанційне навчання; погодження із Міністерством освіти і науки України програми експерименту всеукраїнського рівня для втілення дистанційно-дуального навчання в освітній процес закладу тощо.

Перспективи впровадження дистанційно-дуального навчання в освітній процес ДНЗ «Білгород-Дністровський професійний будівельний ліцей» вбачаємо наступні:

для учнів та слухачів: зрозумілий, простий доступ до інноваційних засобів навчання; спілкування з викладачем в особистому електронному навчальному кабінеті (очне та дистанційне навчання); Web-бібліотека; спілкування в групах;

для педагогів: особистий електронний навчальний кабінет, адаптований до індивідуальних потреб; Web-бібліотека; доступні, зрозумілі інструменти для організації та проведення дистанційного навчання; професійна допомога щодо створення та використання методичного наповнення власного електронного навчального кабінету;

для навчальних закладів: підвищення якості освіти; забезпечення та підтримка неперервності у навчанні; підтримка та організація дистанційного навчання; формування плеяди викладачів, які здатні використовувати інноваційний та креативний інструментарій; мотивація сучасної молоді до отримання знань на основі використання інноваційних методик, форм та засобів навчання; залучення потоків студентів, незалежно від місця проживання та особливих потреб; навчання студентів з усіх куточків України та діаспори; підготовка конкурентоздатних та мобільних фахівців; курси підвищення кваліфікації на дистанційній основі;

для батьків: віртуальна участь у навчанні дітей; віртуальне спілкування з іншими батьками та вчителями (особисте та в групах); проведення віртуальних батьківських зборів; дистанційне навчання для дітей.

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Чернявський Богдан Романович,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя,

b.cherniavskiy1992@gmail.com

Однією з важливих проблем, що стоять перед вищою школою, є підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. Випускник вищого навчального закладу (ВНЗ) повинен не тільки отримати знання з відповідних дисциплін навчального плану, але й оволодіти вміннями і навичками використання їх у майбутній

професійній діяльності. Саме тому сучасна система освіти зацікавлена у створенні нових методик та в пошуку інноваційних методів підвищення ефективності самостійного оволодіння студентами навчальним матеріалом, зокрема, з іноземної мови (ІМ), оскільки володіння нею є невід'ємною складовою професійної підготовки сучасного фахівця.

Усвідомлення ролі ІМ для майбутньої професійної діяльності створює підґрунтя для постійного самовдосконалення і самоосвіти студентів, для навчання упродовж життя, що особливо актуально в умовах виконання принципів Болонської декларації, коли в системі навчання у ВНЗ збільшується роль позааудиторної самостійної роботи. Тому організація процесу самостійної навчальної діяльності студентів з ІМ заслуговує на особливу увагу.

Особливістю сучасного етапу комп'ютеризації навчання ІМ є підвищений інтерес до теоретичного обґрунтування проблеми використання інформаційно-комунікаційних, а саме дистанційних технологій, що доводять роботи Р. П. Бужикова (2006), Я. В. Булахової (2007), К. І. Дмитрієвої (2008), В. Ю. Зюбанова (2007), О. М. Ігнатової (2009), Т. І. Коваль (2009), О. С. Красовського (2013), Н. В. Майєр (2011), Н. І. Муліної (2001), В. П. Свиридчук (2006), М. А. Татарінової (2009), Т. М. Ямських (2003), Н. О. Яцініної (2008) та ін..

Теоретичний аналіз наукових розробок та практичний досвід роботи дали змогу виокремити переваги використання дистанційних технологій для самостійного оволодіння іншомовною компетентністю. За визначенням К. Ю. Кожухова, дистанційні технології – це технології, які дають змогу реалізувати цілеспрямоване та методично організоване керівництво навчальною та пізнавальною діяльністю студентів, і базуються на використанні широкого спектру традиційних, інформаційних та комунікаційних технологій (К. Ю. Кожухов, 2008). О. О. Андрєєв (1999), К. Ю. Кожухов (2008), Є. С. Полат (2004), В. І. Солдаткін (2003), А. В. Хуторський (2002) вирізняють такі види дистанційних технологій, які впроваджуються в навчальний процес: ТВ-технологія, Інтернет-технологія, кейс-технологія.

ТВ-технологія – це така дистанційна технологія, за допомогою якої навчально-методичний матеріал транспортується через супутникові системи чи системи телебачення. ТВ-технологія надає можливість колективного чи індивідуального перегляду і прослуховування відеолекцій, передбачених навчальною програмою дисципліни, ознайомлення з відеоматеріалами за певною темою. Можна передбачити, що використання ТВ-технології може бути ефективним для навчання аудіювання або говоріння. Як показує практика, використання інтернет ТВ-технологій неовов'язково передбачає віддаленість студентів і викладача. В аудиторії, під керівництвом викладача студенти можуть переглядати телепередачу, телефільм, слухати телевізійну лекцію. Вони можуть працювати в комп'ютерному класі, підключеному до мережі Інтернет, чи вивчати матеріал, розміщений на компакт-диску під керівництвом викладача. Але є такі види роботи з ресурсами мережі Інтернет (листування за допомогою електронної пошти, чат, перегляд вебсайтів, робота з пошуковими системами), які, на нашу думку, слід рекомендувати студентам для самостійної позааудиторної роботи (Н. В. Майєр, Т. І. Коваль, 2009).

Інтернет-технологія базується на використанні у навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій. Під час самостійного оволодіння ІМ в позааудиторних умовах з використанням інтернет-технології студенти забезпечуються навчально-методичними матеріалами й інтерактивно взаємодіють з викладачем, іншими студентами чи з електронним засобом навчання у середовищі Інтернет.

Інтернет-технологія надає широкі можливості для підвищення ефективності навчання іноземної мови взагалі: доступ до найновітніших автентичних матеріалів, соціокультурної інформації; безпосереднє спілкування з носіями мови, що вивчається; участь у спільних міжнародних проектах, конференціях ті ін. З цією метою використовуються найрізноманітніші ресурси мережі Інтернет, які є у розпорядженні викладача і студентів, а саме: електронна пошта, відеоконференції, чат, віртуальні електронні бібліотеки, онлайнові журнали, бази і банки даних, веб-сайт, веб-журнал, форум, віртуальна аудиторія, дошка оголошень, мережеві мультимедійні навчальні курси (Н. В. Майєр, Т. І. Коваль, 2009).

Кейс-технологія (електронний кейс) – це комп’ютерний засіб навчання, який розміщений у мережі Інтернет і містить комплект навчально-методичних матеріалів для формування у студенті умінь спілкування ІМ, забезпечує керування їхньою самостійною навчально-пізнавальною діяльністю в позааудиторних умовах.

Слід зазначити, що організація самостійної роботи студентів за допомогою кейс-технології зазвичай не передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій. Впровадження кейс-технології у навчальний процес пов’язане здебільшого з прагненням збереження і використання багатих можливостей традиційних методів і прийомів навчання. Як правило, студенти отримують усі необхідні навчальні матеріали безпосередньо у викладача і працюють з ними самостійно з наступним виконанням запропонованих контрольних завдань під час позааудиторної роботи чи в аудиторії під контролем викладача. Можуть бути передбачені консультації студентів з викладачем (Н. В. Майер, Т. І. Коваль 2009).

Список використаних джерел:

1. Кожухов, К. Ю. (2008). Педагогическая модель применения дистанционных технологий в процессе формирования методической компетентности будущего учителя: на материале дисциплины «Теория и методика обучения иностранным языкам» (Кандидатская диссертация). Курский государственный университет, Курск, Россия.

2. Майер, Н. В., Коваль, Т. І. (2009). Використання дистанційних технологій у процесі самостійного оволодіння студентами франкомовним діловим писемним спілкуванням. Сучасні проблеми навчання, виховання та інклюзії людей з інвалідністю в загальноосвітній простір, 6(8), 131-139.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОГАЗОЗВАРНИК»

Шевченко Лариса Павлівна,

*Торецький професійний ліцей, м. Торецьк, Донецька область,
shevchenkolar@gmail.com*

Основною метою підготовки кваліфікованих робітників є формування освіченої, гармонійної та розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення професійних знань і умінь, професійної мобільності та швидкої адаптації до вимог ринку праці постіндустріального суспільства.

Науково-технічний прогрес, широке запровадження наукоємних виробничих технологій потребують постійного підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників, які повинні швидко пристосовуватися до постійно змінюваних умов праці. У майбутньому набуває значення формування асоціативного, професійно та соціально компетентного типу робітника, здатного до творчого вирішення професійних завдань. Сучасна професійна освіта повинна відповідати міжнародним стандартам та задовольняти попити споживачів освітніх послуг – особистості, суспільства, виробництва [1].

Сучасне інформаційне суспільство вимагає якісної підготовки висококваліфікованих кадрів. Майбутні робітники повинні знати та уміти використовувати ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології) у процесі навчання, бути здатними до перебудови стратегічної діяльності, спрямованої на врахування вимог сучасності. Упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у роботу ПТНЗ України регулюється такими документами: Законом України «Про освіту», Указом Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку в Україні» тощо. Згідно з наказом президента України від 25 червня 2013 року №344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» визначається такий напрям розвитку освіти, як інформатизація.

Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Інформаційно-комунікаційні технології можна віднести до технологічних засобів, вони спрямовані на підготовку особистості інформаційного суспільства, формування вмінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування дослідницьких умінь та вмінь вибору оптимальних рішень, забезпечення великим обсягом якісної інформації [2].

Педагогічні працівники Торецького професійного ліцею, готуючись до проведення уроків, як теоретичного, так і виробничого навчання, приділяють велику увагу застосуванню інноваційних форм і методів навчання, які сприяють

самостійності учнів та їхній творчій активності. Намагаються урізноманітнити форми роботи так, щоб кожен учень відчув необхідність своєї присутності на уроці, щоб у кожного з них виховати повагу до свого предмету чи професії, бажання вчитися і самореалізовуватися, щоб учні активно заглиблювались у пошук, розв'язували поставлені проблеми, на основі порівняння і зіставлення обирали найбільш оптимальні рішення, вчилися мислити. Ми маємо таку можливість, адже кожен клас має в наявності інформаційні засоби навчання: телевізор, комп'ютер, мережу Інтернет .

Для ефективного формування професійних знань, умінь і навичок учнів, які опановують професію «Електрогазозварник, контролер зварювальних робіт», навчальний процес вимагає великої кількості наочних матеріалів. Наявність мультимедійного проектора, інтерактивної дошки та їх застосування під час проведення уроків і позаурочних заходів дає змогу осмислено й гармонійно інтегрувати багато видів інформації, зробити навчальний процес більш насиченим і цікавим. Застосування мультимедійних засобів на заняттях дозволяє підвищити не тільки інтерес до майбутньої спеціальності, але й успішність за даною дисципліною. Велика увага приділяється комп'ютерному супроводу професійної діяльності, як на уроках теоретичного навчання, так і під час виробничої практики.

У навчальному процесі використовуються педагогічні програмні засоби (ППЗ) – електронний підручник «Технологія зварювальних робіт. Обладнання та інструменти», «Матеріалознавство в машинобудуванні», «Допуски, посадки та технічні вимірювання», підготовлені Компанією СМІТ, які пройшли комісію науково-методичної ради МОН України й отримали гриф. Електронні підручники надають можливість кожному учневі незалежно від рівня його підготовки брати активну участь у навчальному процесі, отримувати інформацію, здійснювати самоконтроль. Електронний підручник має сучасний дизайн і відповідає ергономічним вимогам до комп'ютерних засобів навчання. Матеріал подається згідно з навчальними програмами, він супроводжується засобами анімації. Сучасний електронний підручник не повинен бути альтернативою традиційним засобам навчання, він повинен дидактично доцільно їх доповнювати. Використовується багато власних методичних

розробок, створених майстрами виробничого навчання та викладачами, розглянутих та схвалених на засіданні методичної комісії будівельного профілю ліцею. Для контролю навчальних досягнень учнів розроблені електронні варіанти самостійних і контрольних робіт, тестові завдання, переваги яких полягають в економії часу на їх перевірку, сприяють поглибленню навичок користування комп'ютерною технікою. Використання інформаційних технологій та активних методів навчання в процесі теоретичної підготовки полягає в застосуванні презентацій в MS PowerPoint. Зміст теоретичного матеріалу є досить складним для сприйняття, оскільки учні не мають досвіду роботи за майбутньою професією. Під час вивчення матеріалу учні занотовують основні теоретичні поняття та визначення, користуючись підручником. Проте, поглиблення теоретичних знань більш доцільно організовувати з використанням інформаційних технологій. Розробка загальної структури та змісту презентацій сприяє активізації процесу теоретичної підготовки. Таким чином, учні залучаються до більш активної вмотивованої навчальної діяльності.

Так, наприклад, у процесі проведення уроку за темою «Виготовлення зварних конструкцій» (практико-орієнтований короткотривалий проект), учні показують своє вміння орієнтуватися в інформаційному просторі мережі Інтернет, вести науково-дослідницьку і пошукову діяльність, аналізувати інформаційний матеріал, створювати презентації в MS PowerPoint, оскільки метод проектів завжди орієнтований на самостійну творчу діяльність учнів, на розвиток критичного мислення та вмінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в інформаційному просторі.

Презентації, зроблені учнями, можна використовувати на різних етапах уроку, переважно під час ознайомлення з новим матеріалом, але ефективним є й використання спеціально створених презентацій на етапі закріплення, узагальнення та систематизації знань під час проведення тематичних атестацій.

Ефективним є застосування презентації для захисту дипломних проектів. Використовуючи презентацію, учень розкриває основні ключові рішення проекту, наводить результати розрахунків, досліджень, представляє зварювальне обладнання, його технічні характеристики та ефективність застосування.

Учень особисто захищає презентацію, коментує її, розвиваючи таким чином навички усного виступу перед аудиторією. Застосовуємо учнівські презентації і під час виконання і захисту дипломних робіт з професії «Електрогазозварник».

Крім того, є можливість використовувати відео із серверу YouTube як додатковий матеріал при викладанні матеріалу уроку. Відеофрагменти використовуються з метою розвитку в учнів творчого мислення, уяви, спостережливості та формування і розвитку практичних умінь і навичок. YouTube надає можливість використовувати тисячі безкоштовних високоякісних освітніх відео у контрольованому середовищі.

Використання інформаційних технологій надає широкі можливості для суттєвого підвищення якості навчального процесу, підвищує як рівень засвоєння знань, так і інтерес до навчання в цілому. Уроки набувають іншого характеру та змісту, потребують нових методичних підходів.

Список використаних джерел:

1. Нікуліна А. С. Сучасний урок в професійній школі: проектування, організація, аналіз: Методичний посібник / А. С. Нікуліна, І. Є. Сілаєва, С. С. Шевчук. – Донецьк: ДІПО ІПП. – 2008. – 160 с.

2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25 черв. 2013 р. № 344/2013 // Законодавство / Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 17.06.17).

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО ВИЩОГО ПРОФЕСІЙНОГО УЧИЛИЩА З ПОЛІГРАФІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Юденкова Олена Петрівна,

ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій», м. Дніпро, udenkova2017@gmail.com

Швидкий розвиток інформатизації в освіті викликає об'єктивну необхідність підвищення ефективності інформаційного освітнього середовища (ІОС). Особлива роль у цьому напрямку відводиться становленню та розвитку електронної педагогіки, яка за своєю суттю є новою педагогікою

та має значні відмінності від традиційної. Поява нових засобів і технологій зберігання, відтворення і передавання інформації робить можливою реалізацію якісно нових підходів до форм і способів подання навчального матеріалу.

Поняття «електронна педагогіка» необхідним чином пов'язане з поняттям «навчальне середовище», оскільки система навчально-виховних впливів реалізується у певним чином організованому середовищі, однією з системоутворюючих складових якого є електронні засоби навчання, інформаційно-комунікаційні технології [8].

Отже, існує необхідність глибоких педагогічних досліджень впливів інформатизації суспільства на людську свідомість, здатності учнівської молоді до сприйняття й інтерпретації інформації, до інтерперсональної комунікації. Результати цих досліджень повинні обов'язково враховуватися при проектуванні віртуального інформаційно-освітнього простору як чиннику створення навчального середовища. В умовах інформаційного суспільства ширшою стає мережа соціальних сервісів і як результат поширення віртуальних освітніх, навчальних і соціальних мереж, які об'єднують людей навколо спільних інтересів або цінностей, утворюючи певну соціальну групу користувачів та задовольняючи їх потреби.

Зарубіжні й вітчизняні дослідники приділяють увагу проблематиці застосування соціальних мереж в освітньому процесі. Так, наприклад, у роботах І. Д. Галицької, М. А. Остапенко, С. Г. Литвинової обґрунтовано питання використання освітніх віртуальних спільнот педагогічними працівниками закладів освіти з метою обміну досвідом. Такі науковці, як Т. М. Деркач, Р. С. Гуревич, Ю. О. Дорошенко, Е. Д. Патаракін, А. В. Яцишин розглядають можливості впровадження віртуальних соціальних мереж у освітній процес з метою надання різних освітніх послуг.

Метою даного дослідження є аналіз можливостей та шляхів застосування віртуальних соціальних мереж для потреб закладів професійної (професійно-технічної) освіти, інформатизації освітнього середовища на прикладі діяльності ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій» (далі – ДНЗ «МВПУПІТ»).

Провідну роль у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій в освітню сферу відіграв Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 13.09.2001 р. № 74/98-ВР [11], в рамках якого було реалізовано кілька проектів інформатизації навчальних закладів України. Так, наприклад, для ДНЗ «МВПУПТ» було здійснено комплексну поставку комп'ютерного кабінету з відповідним ліцензованим програмним забезпеченням та мультимедійну лабораторію для кабінету математики з відповідними електронними програмними засобами. Важливе значення у виборі напрямів і завдань розвитку навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа (дистанційного) в Україні у даний час відіграє «Положення про дистанційне навчання», затверджене наказом МОН України від 25.04.2013 № 466.

У ДНЗ «МВПУПТ» відповідно до рішення педагогічної ради від 30.08.2016 р. (протокол № 1) розпочато впровадження технологій дистанційної освіти, а також здійснено перехід на новий етап формування єдиного інформаційного освітнього середовища.

Єдине інформаційне освітнє середовище в ДНЗ «МВПУПТ» (ЄІОС) – це програмно-телекомунікаційне середовище, що має забезпечувати активну інтеграцію інформаційних технологій в освітній процес та створює належні умови для формування в учнів інформаційно-комунікаційної компетентностей.

Цілі створення ЄІОС тісно пов'язані з основними цілями діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Все це відтворюється і в нових вимогах до сучасного закладу П(ПТ)О:

- оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес;

- активні форми навчальної діяльності;

- інноваційні форми організації освітнього процесу, у тому числі проектна, дослідна, дистанційна форма навчання, індивідуалізація;

- нова роль викладача та майстра виробничого навчання в ПТНЗ;

- освітнє середовище, у тому числі школа інформатизації, що охоплює: цифрові навчальні інструменти та електронні цифрові сховища робіт учнів та викладачів тощо;

- нові підходи до управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти.

Відповідно до наказу директора ДНЗ «МВПУПІТ» від 30.08.2017 р. № 234 (на виконання рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 30.08.2017 р.) діяльність усіх методичних комісій зосереджено у напрямку реалізації завдань над єдиною методичною проблемою закладу П(ПТ)О – «Створення, функціонування та розвиток єдиного інформаційного освітнього середовища в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців для різних галузей економіки через розгортання сервісних платформ та мережевих технологій».

Основними складовими єдиного інформаційного освітнього середовища ПТНЗ є: технічні ресурси – до них належать кабінети інформатики та комп'ютерні лабораторії, предметні та спеціальні кабінети, програмне забезпечення, обладнання для передавання інформації на відстані; кадрові ресурси (інтелектуальна складова), яка враховує: загальний професійний рівень педагогічного колективу; пріоритети навчального процесу; бажання підвищувати кваліфікацію та власний педагогічний потенціал; навчально-методичні ресурси (інформаційна складова): методичні розробки уроків з використанням ІКТ та мультимедійної техніки; мережеві методичні об'єднання викладачів, що дозволяють усім учасникам навчального процесу обмінюватися актуальною інформацією, представляти свої власні методичні напрацювання та використовувати передовий досвід колег, незалежно від місця їх роботи та регіону країни.

Таким чином, правильно організоване ЄІОС закладу П(ПТ)О дозволяє на новому рівні здійснювати диференціацію навчання, підвищує мотивацію учнів, забезпечує наочність будь-якого матеріалу, дозволяє навчати учнів сучасним способом самостійного отримання знань, що є провідною умовою досягнення нової якості професійної освіти. Поряд з цим, варто зазначити, що саме віртуальні соціальні мережі є потужним засобом для підтримки комунікації мільйонів людей в мережі Інтернет.

Соціальна мережа – соціальна структура, утворена індивідами або організаціями. В якості інтернет-сервісу соцмережа може розглядатися як платформа, за допомогою якої люди можуть здійснювати зв'язок між собою та групування за специфічними інтересами [1].

Стрімкий розвиток веб-технологій та їх вплив на сучасне суспільство призвів до зміни традиційних сфер комунікації. Інтернет-простір став майданчиком для безбар'єрного передавання та обміну інформацією, знаннями та спілкування людей з різних місць та країн. Соціальні мережі є надзвичайно популярними серед молоді. Так, у вересні 2017 року Gemius Global (консалтингова компанія, що спеціалізується на професійних маркетингових дослідженнях) провела опитування користувачів соціальних мереж. Дослідження здійснювалося відповідно до міжнародного кодексу ICC/ESOMAR. Було з'ясовано, що близько семи з десяти українців (серед інтернет-користувачів) використовували соціальні мережі протягом місяця. З'ясовано, що останнім часом значно змінився ландшафт соціальних медіа. Facebook українці відвідують найчастіше: трохи більше половини усіх користувачів зайшли в соціальну мережу з ПК принаймні один раз на місяць (52% всієї аудиторії, 10,1 млн. користувачів, вересень 2017 р.); Instagram (13%, 2,5 млн.), Twitter (8%, 1,6 млн.). Рейтинг соціальної мережі Вконтакті суттєво змінився (знизився), що стало результатом підписаного у травні 2017 р. Президентом України указу №133/2017, відповідно до якого мобільні оператори та Інтернет-провайдери обмежили доступ до низки російських сайтів (VK.com, Yandex.ru, OK.ru, Mail.ru). Facebook вийшов на перше місце і утримує свою позицію досі. В червні 2017 року до соціальної мережі приєдналось рекордне число користувачів – 56% усієї інтернет-аудиторії [10].

У контексті нашого експерименту, а саме використання віртуальних соціальних мереж в освітніх та виховних цілях, пропонуємо виокремити поняття «віртуальна соціальна мережа» як платформу, онлайн-сервіс або веб-сайт, що використовуються для побудови певного навчального середовища, відтворення його результатів та соціальних взаємовідносин у навчальних групах за допомогою Інтернету. Соціальна мережа в Інтернеті – це програмний сервіс, майданчик для взаємодії людей у групі чи різних групах. Віртуальна мережа стосовно до Інтернету є засобом забезпечення сервісів, що пов'язані з установленням зв'язків між його користувачами, а також іншими користувачами та відповідними їх інтересам інформаційними ресурсами, викладеними на сайтах глобальної мережі.

Завданням освітніх соціальних мереж є впровадження сучасних технологій в освіту. За їх допомогою користувачі будуть забезпечені всіма можливим шляхами для взаємодії один з одним – відео, чати, зображення, музика, блоги та інше, зможуть безпечно спілкуватися в Інтернеті між собою, адже профілі у першу чергу учнів, а також батьків, викладачів та адміністрації закладу освіти будуть перевірені. З іншого боку, батьки, які не завжди мають час відвідувати заклад освіти, щоб дізнатися про стан навчальних досягнень власної дитини, матимуть більше можливостей дізнаватися про її успішність.

Переваги використання соціальних мереж наступні: учень знаходиться в себе удома у своїй звичній обстановці; немає тиску з боку інших учнів і може задати навіть найбезглуздіше питання і при цьому не бути висміяним; можливість роботи безпосередньо з учнем з конкретних незрозумілих питань; можливість створювати свій навчальний контент як учню так і викладачу; зручність для використання Інтернет конференцій, вебінарів, аудіо або відео уроків оскільки учень забезпечений усім необхідним устаткуванням.

Вважаємо, що використання технологій дистанційної освіти в освіті сьогодні вже наповнено іншим сенсом – це використання новітніх телекомунікаційних технологій – Інтернету, мереж тощо. Тобто, дистанційна освіта – це навчання, при якому суб'єкти навчання віддалені один від другого, а саме освітній процес здійснюється при підтримці засобів телекомунікацій.

Вигідна перевага освітніх мережових спільнот полягає, на нашу думку, в тому, що найбільша увага їх учасників приділяється тому, як вони діляться знаннями одне із одним. Таким чином, запускається механізм самовиховання, який контролюють відповідальні модератори – спеціалісти чи фахівці з тієї чи іншої галузі. Наразі усі інтерактивні проекти ДНЗ «МВПУПІТ» модерує керівник гуртку медіаграмотності, що має відповідний досвід роботи з інформацією та знання, необхідні для того, аби навчити учнів сприймати, шукати, створювати та фільтрувати медіа-продукти.

Першим проектом, що спрямований на розвиток медіакомпетенції в учнів ПТНЗ, а також реалізації програми національно-патріотичного виховання молоді, є проект «Історичний персонаж». В контексті нашого дослідження під

медіакомпетенцією розуміємо реалізацію соціального спілкування в суспільній практиці, тобто здатність розуміти, аналізувати і оцінювати зміст медіа, вміння використовувати медіа під час навчання і дозвілля, бути співтворцем особистого змісту мас-медіа, володіти навичками самопрезентації та спілкування з іншими користувачами медіа і, якщо потрібно, вміти критично оцінювати власну медіаактивність.

Інтерактивна ініціатива діє з 2015 року на базі соціальної мережі «Фейсбук». Проект містить змагальний характер – кожного місяця учасникам, що представляють різні навчальні групи, пропонується одна тема, яка стосується історії України або подій сьогодення, що однозначно залишать свій відбиток на державотворчому шляху нашої країни. Тема може стосуватися соціальних реформ, військових потрясінь, культурних звичаїв або наукових відкриттів та обов'язково має національно-патріотичний підтекст. За відведений час учасники готують власні презентації, що можуть включати не лише текстові, але й будь-які медіа-матеріали. Особливо заохочується створення власних медіа-проектів, як-то колажі чи відео ролики, а також проведення досліджень, що ґрунтуються не на «копі-пасті», а на знаходженні важкодоступної інформації, взятті інтерв'ю у компетентних осіб (роботодавців, керівників базових підприємств поліграфічної галузі Дніпропетровщини) тощо. По завершенні кожного етапу конкурсу учні презентують власні дослідження на сторінці у мережі «Фейсбук», де їх можуть обговорювати чи доповнювати інші учасники. Компетентне журі здійснює оцінювання кожного окремого дослідження по ряду критеріїв, виставляє бали, за результатами яких у кінці року обираються три найбільш медіаграмотні групи учнів. Переможців нагороджують розвиваючими подарунками, а також пізнавальними екскурсіями до історичних місць України.

Подібний проект розвиває медіаграмотність учнів одразу у кількох напрямках. У першу чергу, учнів заохочують до роботи з інформацією, адже чи не найбільша проблема суспільства глобалізації полягає в тому, що люди сприймають весь інформаційний потік, не фільтруючи та не відсіюючи зайвих даних. По-друге, у ході проекту учні навчаються не лише знаходити інформацію, а й створювати власний медіа-продукт. Врешті-решт, сама тематика проекту спонукає до культивування

серед учнівського колективу патріотичних почуттів та обізнаності з історією власної держави. Платформа соціальної мережі відкриває можливості не лише механічного виконання завдань, а й колективного обговорення інформаційних потоків. Таким чином, учні допомагають одне одному ставати більш обізнаними та медіаграмотними.

Поряд з цим, навчальний заклад здійснює реалізацію проекту – «Мережеві освітні технології». Створено віртуальну он-лайн групу «Віртуальна кафедра» (за напрямками роботи методичних комісій), що дозволяє інтегрувати в єдиний інформаційний процес та спільне організаційно-технологічне середовище методичну роботу ПТНЗ.

Віртуальний методичний кабінет (ВМК) є структурним підрозділом методичної служби ДНЗ «МВПУПТ». ВМК – це форма інтерактивного он-лайн спілкування педагогічних працівників та адміністрації, яка забезпечує оптимальний доступ до необхідної інформації, дозволяє вільно комунікувати з педагогічною спільнотою країни, ділитися досвідом роботи. ВМК поповнюється за участю методичної служби закладу, яка бере участь у коригуванні усіх напрямків діяльності.

Метою діяльності ВМК є створення інформаційно-методичної бази для підвищення творчого потенціалу та професійної компетентності педагогів, реалізації системного підходу в організації навчально-виробничого процесу ПТНЗ, забезпечення інформаційного супроводу методичної роботи педагогічних працівників закладу, позиціонування досвіду роботи методичних комісій ПТНЗ. Для реалізації мети віртуальний методичний кабінет вирішує наступні завдання: забезпечує мобільну інформаційну підтримку діяльності структурних підрозділів методичної служби та ефективну комунікацію в соціальних мережах; створює банк даних програмно-методичної, нормативно-правової, науково-теоретичної інформації; задовольняє запити, потреби педагогів в інформації професійно-особистісної орієнтації.

Зміст діяльності полягає у здійсненні організаційно-методичної допомоги педагогам у науковій організації праці; в розвитку педагогічної творчості; сприянні діяльності творчих груп; систематизації матеріалів, що надходять в заклад і забезпеченні оптимального доступу педагогічних працівників

закладу до будь-якої необхідної інформації; поширенні досвіду роботи педагогів закладу та досвіду роботи інших ПТНЗ України; підборі і систематизації тематичних розробок, методичних рекомендацій тощо.

Таким чином, залучаючи учнівську молодь закладів П(П)О в мережі, педагогічні працівники стимулюють їх до пізнавально-дослідної діяльності, створюють можливості бути членами престижних спільнот. Наразі заклади професійної (професійно-технічної) освіти мають використовувати різні системи управління освітою. Саме з їх допомогою навчальні заклади стануть конкурентноздатними та зможуть надати учням інтерактивне, мобільне та мотивуюче до цікавого навчання та спілкування середовище, що буде відповідати глобальним трендам на ринку освітніх послуг.

Список використаних джерел:

1. Гуревич Р. С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі : навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко / за ред. Р. С. Гуревича. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – 309 с.

2. Деркач Т. М. Теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх фахівців хімічних спеціальностей засобами інформаційних технологій : Автореф. дис...д-ра пед.наук : 13.00.04 / Т. М. Деркач / Інститут вищої освіти. – К., 2014. – 40 с.

3. Дорошенко Ю. О. Застосування професійно-орієнтованих завдань та інформаційних технологій у лабораторному практикумі з екології людини / Ю. О. Дорошенко, Н. В. Семенюк // Комп'ютери в навчальному процесі. – Умань : Алмі. – 2002. – С. 20-22.

4. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах / М. І. Жалдак // Комп'ютер в школі і сім'ї. – 2013. – № 3. – С. 8-15.

5. Жук Ю. О. Педагогічні програмні засоби як ринковий продукт [Електронний ресурс] / Ю. О. Жук, О. М. Соколюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2006. Т. 1. – № 1. – Режим доступу : <http://journal.litta.gov.ua>.

6. Коваль Т. І. Виклики інформаційного суспільства сучасній освіті / Т. І. Коваль // Педагогічний процес : теорія і практика : Збірник наукових праць. – К. : ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС». – 2012. – Випуск 3. – С. 103-121.

7. Курс «Соціальні сервіси Web 2/0» [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/kurssocialniservisiweb20/info/modul-8>.

8. Мадзігон В. М. Сучасне навчальне середовище і електронна педагогіка / В. М. Мадзігон, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 3. – С. 3-6.

9. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>.

10. Соціальні мережі: хто використовує і як? [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.gemius.com.ua/vse-stati-dlja-chtenija/socialni-merezhi-xto-vikoristovuje-i-jak.html>.

11. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – К., 2010. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98>.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ВЕБ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ»
(м. Київ, 28 лютого 2018 року)

28 лютого 2018 року на базі системи дистанційного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (<http://e-learning.org.ua/>) відбулася ІІ Всеукраїнська веб-конференція «Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті», організована лабораторією дистанційного професійного навчання Інституту. У заході взяли участь понад 70 керівників, педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників з майже 117 професійно-технічних навчальних закладів, навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійної (професійно-технічної) освіти, вищих навчальних закладів, наукових установ тощо зі всіх областей України.

За результатами обговорення теоретичних і практичних аспектів дистанційного навчання у професійній освіті підготовлені рекомендації, реалізація яких сприятиме урізноманітненню форм професійної освіти і навчання, задоволенню індивідуальних освітньо-професійних потреб різних категорій учнів і слухачів, підвищенню ефективності професійної підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах:

1. На загальнодержавному рівні активно реалізовувати Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду на період до 2020 р., в яких наголошується на необхідності формування та впровадження інформаційного освітнього середовища в системі професійної (професійно-технічної) освіти,

застосування у освітньому процесі поряд із традиційними засобами ІТ; створення інформаційної системи підтримки освітнього процесу; системи дистанційного навчання та ін.

2. Сприяти розробленню сучасного нормативно-правового забезпечення навчання учнів і слухачів професійних (професійно-технічних) навчальних закладів за змішаною (дистанційною) формою навчання, унормування навантаження та оплати праці педагогічних працівників тощо.

3. Продовжити наукові дослідження, спрямовані на науково-методичне обґрунтування впровадження ІТ і новітнього навчально-наукового обладнання в освітній процес професійних (професійно-технічних) навчальних закладів, зокрема методичних основ дистанційного навчання кваліфікованих робітників.

4. Сприяти розвитку у педагогічних працівників професійних (професійно-технічних) навчальних закладів інформаційної культури, що забезпечить володіння ними на високому рівні новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями.

5. На базі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України створити «Центр дистанційного професійного навчання», який сприятиме впровадженню в професійну освіту дистанційної форми навчання; здійсненню навчання та підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійних (професійно-технічних) навчальних закладів.

6. Продовжити практику організації обговорення актуальних питань впровадження дистанційних технологій в галузі професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема на базі системи дистанційного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (<http://e-learning.org.ua/>), а також залучати до обговорення міжнародних учасників.

7. Продовжити взаємодію Інституту професійно-технічної освіти НАПН України з Департаментом професійної освіти МОН України, вищими навчальними закладами, науковими установами НАПН України, навчально (науково)-методичними центрами (кабінетами) професійно-технічної освіти, професійно-технічними навчальними закладами, навчальними підрозділами підприємств, громадськими організаціями тощо.

8. Використовувати досвід впровадження дистанційного навчання інших навчальних закладів, зокрема: Національного

технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», ДНЗ «Артемівський професійний аграрний ліцей», ДНЗ «Криворізький центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі», ДПТНЗ «Софіївський професійний ліцей», Маріупольського вищого металургійного професійного училища та інших закладів вищої і професійної (професійно-технічної) освіти в Україні.

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Збірник матеріалів

II Всеукраїнська веб-конференція

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ**

Літературний редактор – С. Г. Кравець

Комп'ютерна верстка – Л. А. Майборода

Підписано до друку 11.04.2018. Формат 60 x 84 1/16.
Папір офсетний. Гарнитура PetersburgС. Фіз. друк. арк. 8,5.
Ум. друк. арк. 7,9. Наклад 300.

Товариство з обмеженою відповідальністю
«СІК ГРУП УКРАЇНА»
04053, м. Київ, вул. Артема, 33-Б (Літ. А)
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія
ДК № 4488 від 15.02.2013 р.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.